

МОЛЛА ПӘНАН
БАГИФ

894.362
B13

МОЛЛА ПӘНАН
ВАҒИФ
ӘСӘРЛӘРИ

75725
Ayl

75725

М. Ф. Ахундов адына
Азәрбајҗан Республикасы
Үмүм КИТАПХАНАСЫ

АЗӘРБАЈҢАН ДӨВЛӘТ НӘШРИЈАТЫ
Бакы • 1960

МҮГӘДДИМӘ ӘВӘЗИНӘ

Молла Пәнаһ Вагиф (1717—1797) Азербайжан әдәбијаты тарихиндә хусуси јер тутан көркәмли бир сәнәткардыр. Сијаси вә әдәби фәалијјәти илә халгла бағлы олан бу бөјүк шаир XVIII әсрин мүтәрәгги шәхсијјәтләриндән бири олмуш, Азербайжан әдәбијатынын јени истигамәтдә инкишафына көмәк етмишдир.

(Вагиф јарадычылығы илә Азербайжан ше'ри тарихиндә јени бир дөвр башланыр. Реалист ше'рин илк нүмунәләри онун ады илә бағлыдыр. Вагиф јарадычылығында Азербайжан халгынын адәт вә ән'әнәләри, јерли вә мәһәлли хусусијјәтләри дә өзүнүн әксини тапмышдыр. Бөјүк шаирин јарадычылығында руһ жүксәклији вә һәјата бағлылыг әсас мотивләрдән биридир. Вагиф халгдан гүввәт алмышдыр, халг әдәбијатынын никбин арзу вә әмәлләриндән гыдаланмышдыр.

Вагиф дүнјәви һисс вә арзулары жүксәк тутмасы илә өз мүәсирләриндән фәргләнир. Мәһз буна көрәдир ки, бөјүк сәнәткарын ады Азербайжан ше'ри тарихиндә реализмин баниси кими гејд олунур.

Вагифин ше'рләри өз формасы е'тибарилә дә јенидир. Онун әсәрләриндә, хусусән гошмаларында бәдии дил сон дәрәчә чанлы, садә вә ајдындыр.

Вагиф нә гәдәр шәһәр мүйитиндә јазыб јаратса да, онун ше'рләриндә елат һәјатындан алынмыш, кәнддән кәлән ифадәләр даһа мүйүм јер тутур. О. «гур'ан охујан», «үстүндән-башындан әнбәр гохујан», «әли полад ијнәли», шәһәр гадынларыны тәсвир етсә дә, бәнзәтмәләри, тәшбих вә истиарәләри кәндлә, кәнд тәбиәти илә бағлыдыр.

ләрində языја алынмыш әлјазмаларындан көчүрүлмүш-
дүр. Ејни заманда Гарачадағлы Әндәлибин Ленинград
Шәргшүнаслыг Институтунун әлјазмалары шөбәсиндә
сахланылан әсәрләринин сонундакы әлавәләрден вә Азәр-
бајчан Елмләр Академијасында мөвчуд олан чүнкләрден
истифадә едилмишдир.

Беләликлә, бу елми нәшрдә Вагифин әсәрләринин мү-
һүм бир һиссәси әһатә едилмишдир. Лакин бу һеч дә о
демәк дејилдир ки, Вагифин бүтүн әсәрләри һәмин ки-
табда топланмышдыр. Чох еһтимал ки, һәлә хүсуси әл-
ләрдә олан вә тәдгигатчыларә чатмајан чүнк вә әлјазма-
ларында шаирин чап едилмәмиш әсәрләри вардыр.

Китабын тәртибатчысы
проф. Н. Араслы

Г О Ш М А Л Л А Р

***

О шух гәмзәләрин, хәнчәр кирпијин
Күндә олур јүз мин ган габағында,
Хумар-хумар бахан ала көзләрин
Кәрәкдир верәсэн чан габағында.

Гашын габағында сығаллы бирчәк,
Сајә салмыш үзә шө'лә мүбарәк,
Амма ики дестә тәр бәнөвшә тәк
Гојмуш ал јанағын јан габағында.

Зүлфүндән гошушар күлү рејһанлар,
Гурбан һәр мујинә јүз мин чаванлар,
Пишвазына кәлир һурү гылманлар,
Мәләјик дурмушлар сан габағында.

Вагиф гурбан зәнәхданын чәһинә,
Шириң күлүшүнә, хош никаһинә,
Гул оласан белә хублар шаһинә,
Дурасан һәр ахшам, дан габағында.

Хублар арыгындан жарымаг олмаз,
Икидин һәмдәми кәрәк чағ ола.
Бәстә бојлу кәрәк, мина кәрдәнли,
Зүлфү сијаһ, вар әндамы ағ ола.

Сәһәр дура сүрмә чәкә көзүнә,
Бирчәкләрин һәлгә гоја үзүнә,
Чилвәләнә, сығал верә өзүнә,
Иши, күчү күлүб-ојнамаг ола.

Дөшүн ачыб, әл дәјәндә јахыја,
Ағ күлүн бағрына пејкан тохуја,
Бәдәниндән мүшкү, әнбәр гохуја,
Зүлфү кәрдәниндә бир гучаг ола.

Бир мајабуд кәрәк, балдыры јоғун,
Сәрасәр әт баса дизин, топуғун,
Әл дәјәндә дура буғун-бабуғун
Титрәјә, гујругдан чох јумшаг ола.

Һәјасы үзүндә, әгли башында.
Өлдүрә Вагифи көзү гашында,
Ја он үч, ја он дөрд, он беш јашында,
Нә ондан бөјүкрәк, нә ушаг ола.

Бир сәнәмин синәсинә мүштағам,
Чох чәкирәм алу зары, шамама!
Мән һа галдым һәсрәт, әлим јетишмәз,
Сән кет, көр чананы бары, шамама.

Мәтләбидир бир нөврәстә — көнлүмүн,
Олмады дәрманы хәстә көнлүмүн,
Онун үчүн бу шикәстә көнлүмүн
Нә сәбри вар, нә гәрары, шамама!

Јаха ачыб та ки, синә көстәрдин,
Сәрасәр бағрымы гана дөңдәрдин,
Мәним дәрдимдәндир сәнин дә дәрдин,
Рәнкиндир нә јавуз сары, шамама!

Мәним јарым бир әчаиб дилбәрдир,
Үзү тәзә күлдүр, зүлфү әнбәрдир,
Санасан ки, ики гәндү шәкәрдир
Гојнундакы гоша нары, шамама!

Гурбанам Вагифин бу хәмәсинә
Ки, јазар дәрдини дост намәсинә,
Јетә билмәз јарын шамамәсинә,
Олса бу дунјанын вары шамама!

Чан вериб жүз миннэт илэ алмышам,
Көндөрирэм сәни жарә, шамама!
Тазә тагдан үзүлүбсән, охшарсан
Жарын гојнундакы нарә, шамама.

Чисмин нә назикдир, күл бәдән кими,
Бир хош гохун кәлир, јасәмән кими,
Нәдән саралыбсан сән дә мән кими,
Нәдир дәрдин, еј бичарә шамама?

Нагдыр, сәндә вардыр хејли нәзакәт,
Жарын шамамасы бир гејри бабәт;
Горхурам чәкәсэн күлли хәчаләт
Дуранда онла бәрабәрә, шамама.

Жарын шамамәси охшар шәкәрә,
Нејран олур мәләк, әкәр кәстәрә,
Жарашыгдыр ағ синәси мәрмәрә,
Гылыб чох чијәрләр парә, шамама.

Крибандан накаһ оландә ашкар,
Дағылыр ағылым, нушум — һәр нә вар,
Хәстә Вагиф тифил кими ган ағлар,
Нечүн гылмазсан бир чарә, шамама?

Бәнәфшә тәк әнбәр зүлфүн буј верир,
Һәр јујуб сәрәндә һәвајә, Зејнәб!
Онун әтрин димағымдан үзмәсин,
Әманәт ет бади-сәбајә, Зејнәб!

Гашә вәсмә, көзә сүрмә чәкәндә,
Сијаһ зүлфү дал кәрдәнә төкәндә,
Салланыбан кәклик кими, сәкәндә,
Охшарсан јашылбаш сонајә, Зејнәб!

Сәни севән чох бәлајә туш олур,
Әгл кедир башдан, фәрамуш олур,
Авазын кәләндә чан биһуш олур,
Гурбанам о назик сәдајә, Зејнәб!

Јанағы лаләсэн, гамәти далсан,
Ағзы шәкәр, дили, додағы балсан,
Санасан ки, јорғун, вәһши маралсан,
Олубсан јарашыг обајә, Зејнәб!

Сәнсэн падышаһы, ханы Вагифин,
Әгли, нушу, дин-иманы Вагифин,
Һәсрәтиндән чыхды чаны Вагифин,
Нолур ки, кәләсэн бурајә, Зејнәб!

Кэл, еј гэлэбәји Мәһәммәдхан бәј,
Әкәр сәјјад исән, бәрәни сахла!
Нағарахананын јолларын көзлә,
Бошшалыдан кәлән дәрәни сахла!

Евләрдә мәст, башмаг сатаны гојма,
Чахыр ичиб сәрхош јатаны гојма,
Өзүнә гардашлыг тутаны гојма,
Гонаг үчүн чөрәк верәни сахла!

Дост достун јолунда дүшәр зијана,
Икид кәрәк таб кәтирә дајана,
Нағараханадан бир аз бу јана,
Залым, [сән] чәнд ејлә, ораны сахла!

Сән мәним сөзүмә һеч кәтирмә шәк,
Бизим евләрдә дә кәл көрүн тәк-тәк,
Диррик-тәрәвәзә јахшы кешик чәк,
Кишниш, шүјүт, тәзә тәрәни сахла!

Ағғыз оғлу Пири, сән мәни әкмә,
Өзкәнин јурдунда о дамы тикмә,
Гејри көзәлләрдән һеч фикир чәкмә,
Сән елә о көзү чәрәни сахла!

Хејли вахтдыр ајрылмышыг јар илән,
Көрдүк, амма танышмадыг, ајрылдыг,
Галды чанда кизли-кизли дәрдимиз,
Бирчә кәлмә данышмадыг, ајрылдыг.

Гәриб-гәриб дурдуг биканәләр тәк,
Сојуг-сојуг бахдыг диванәләр тәк,
Дөнмәдик башына пәрванәләр тәк,
Ешиг одуна јанышмадыг, ајрылдыг.

Јарым саат бир арада галмадыг,
Ешиг атәшин чанымыза салмадыг,
Јалварыбан јарын көнлүн алмадыг,
Елә кетди, барышмадыг, ајрылдыг.

О заман ки, ашналығы тәрк етдик,
Чуда дүшдүк, хејли чијәр бәркитдик,
Аралыгдан көнүл гушун үркүтдүк,
Бир-бирилә гонушмадыг, ајрылдыг.

Вагиф севди бир играрсыз бивәфа,
Бадә кетди тамам чәкдији чәфа,
Көрүшүбән ејләмәдик хош сәфа,
Гучаглашыб сарышмадыг, ајрылдыг.

Олмајајды белә сәфәрә чыхмаг,
Биз јар илә данышмадыг, ајрылдыг.
Ҳалаллашыб, һүммәтләшиб дост илән,
Тәмәннәшиб көрүшмәдик, ајрылдыг.

Билмәм, кимә дејим дәрдим нечәси,
Јарын тәр мәмәси, синә һачасы.
Јуху мәни алды кәлән кечәси,
Күл үзүндән өпүшмәдик, ајрылдыг.

Биз дојмадыг јарын ширин дилиндән,
Шәкәр парчасындан, ләби балындан,
Мина кәрдәниндән, ивчә белиндән,
Ҳајыф олду, сарышмадыг, ајрылдыг.

Вагифәм, үстүмә кәлмәз хас әли,
Силинмәди неч көнлүмүн пас әли.
Нә мүддәтдир, чанан биздән күсәли,
Көнлүн алыб барышмадыг, ајрылдыг.

Бир чаван тазәдән кәлиб әрсәјә,
Әчајиб оғландыр, ады Мәһәммәд.
Заһирән өзү тәк пак имиш әсли,
Ола билмәз неч евлади-Мәһәммәд.

Јени кәлиб хәтти, тәр бәнәфшә тәк,
Гашы, көзү елә бахдыгча көјчәк,
Данәндә, фәһмидә, габилү зирәк,
Саһиб чамал, сөз устады Мәһәммәд.

Сәрхош отуранда әлиндә сазы,
Бәнд едир гушлары көјлә авазы,
Јени јетән икидләрин шаһбазы
Санасан ки, бир сонады Мәһәммәд.

Гәләмдә, гылынчда, сазда, сәдадә
Бәрабәри јохдур лари-фәнадә,
Мәһру мәһәббәти һәддән зијадә,
Көстәрир чох е'тигады Мәһәммәд.

Мәшһәр һекајәти мүшкүл һекајәт,
Ја һәзрәти-рәсул, ејлә инајәт,
Вагифәм — гулами-шаһи-вилајәт,
Ејлә мәнә бир имдады, Мәһәммәд.

***

Дурубан ешгилә күзар ејләдим.
Бир пәрнинин олдум мейман евиндә.
Зәррәчә көрмәдим һөрмәт, иззәтин,
Галдым елә, пешман-пешман евиндә.

Та ки, мәни көрдү ол гәлби гара.
Чәкди јашмағыны о күл рүхсара,
Дөндәрди үзүнү, тутду дивара.
Санасан ки, јохдур инсан евиндә.

Долағы шәкәрдир, көфтәры шәрбәт,
Нә фајда, ејләмәз ширин мәнәббәт.
Мәхләси ки, јохдур онда бир ләззәт,
Болдур елә ачы гәлјан евиндә.

Кечмә о дилбәрин сән отағындан,
Тәр бәнәфшә гохар һәр бучағындан,
Санки бир кушәдир чәннәт бағындан,
Ачылыбдыр күли-әлван евиндә.

Вагиф, бир кимсә ки, биздән јашына,
Јәгин бил ки, бизлән олмаз ашһна,
Кәлдијимиз һеч кәлмәди хошуна,
Тапдым мән һалыны үрфан евиндә.

75725

***

Сијаһтел көрмәдим Күр ғырағында,
Мәкәр һеч јашылбаш олмаз бу јердә,
Тәрлан көнлүм јенә уча дағлара
Һаваланыб, һәркиз гонмаз бу јердә.

Бу дијарда калагај јох, катан јох,
Синәм бута, мүжкан охун атан јох.
Сәрхош дуруб бир нәзакәт сатан јох,
Һеч сөвдакар фајда булмаз бу јердә.

Бәзәк билмәз бу дијарын көјчәји,
Танымаз ал чаргат, зәррин ләчәји,
Ағ бухаг алтындан һәлгә бирчәји
Тәр мәмә үстүндән салмаз бу јердә.

Јарын хәјалилә бу күн мән шадәм,
Гәриблијә дүшсәм, ган ағлар дидәм,
Пәриси јанында олмајан адәм
Нә јахшы сағ галыр, өлмәз бу јердә.

Десәләр ки, Вагиф, нә олду сәнә,
Рәнки-рујин дөнүб һејваја кенә,
Әли тәр мәмәдән үзүлән кимсәнә
Саралыбан нечә солмаз бу јердә.

М. ♦. Ахундов адны
Азербайжан Республика
ҮМУМИ КИТАБХАНАСЫ

***

Бу күн бир эчајиб көзэл севмишәм,
Беләси оламмаз һеч вилајәтдә,
Санасан ки, чәмалындан нур јағыр,
Јараныбдыр, јарәб, нә хош саәтдә.

Ал чаргатдан јашмаг тутуб чәнәјә,
Симин јарашдырыб зәр нимтәнәјә,
Дејилдир бәрабәр һеч кимсәнәјә,
Хубларын шаһыдыр шанү шөвкәтдә.

Күлабилән зүлфүн чығасын әјәр,
Үзүнә баханда ган олур чијәр,
Көјдөн јерә енмиш мәләкдир мәкәр,
Јохса инсан олмаз белә сурәтдә.

Биләји, базусу, һәр бәнди көзәл,
Көрдәндә зүлфүнүн кәмәнди көзәл,
Ајна тутду, дурду бәзәнди, көзәл,
Салланды, көрәсэн, нә гијамәтдә.

Сона чығасы тәк сәриндә тели,
Ағ күл јарпағы тәк ајағы, әли,
Чисми долу, назик бәдәни, бели,
Көрмәмишәм дилбәр бу нәзакәтдә.

Ајырајдын обасындан, елиндән,
Бир хәлвәтдә тута идин әлиндән,
Әмәјдин ағзындан, ширин ләбиндән,
Көрәјдин нечәдир дадда, ләззәтдә.

Новчаванлар гој һәмишә вар олсун,
Амма ки, бизләрдән хәбәрдар олсун.
Вағифин дуасы сәнә јар олсун!
Сәни, һагг сахласын өмрү дәвләтдә.

Бир үзү күл, рөнки лалә, зүлфү тәр,
Кәштә чыхыб, дәрәр таза бәнәфшә.
Дәстә-дәстә санчыб бухаг јанына,
Јарашыбдыр о шаһбаза бәнәфшә.

Чисми мәрмәр, һәлгә зүлфләри гара,
Ону көрән мәчнун олур — авара,
Һөрүб сачларыны, салыб гатара,
Дүзүб телә, һәм готаза бәнәфшә.

Јашы он сәккизә јеничә јетмиш,
Көзәлликдә тамам хәлги мат етмиш,
Кәштә чыхмыш — јар кәлдијин ешитмиш
Даға салыб бир аваза бәнәфшә.

Көјсүн ачыб, ағ голларын чырмасын,
Елә кәзсин, ону рәгиб көрмәсин,
Әғјар илән чыхыб сејрә, дәрмәсин,
Лајиг олмаз анламаза бәнәфшә.

Сән салланыб габағымдан кедәндә,
Һәркиз галмаз сәбрү ихтијар мөндә,
Вагиф зүлфләрини тә'риф едәндә,
Кәрәкдир ки, әввәл јаза: бәнәфшә.

Бир көзәл ки, ширин ола бинадан,
Јүз ил кетсә онун дады әксилмәз.
Тәзәлији, көһнәлији бир олур,
Көвһәр тәк гијмәтдә ады әксилмәз.

Көзәлликдән дүшмәз һеч әсилзада,
Күнбәжүн гамәти дөнәр шүмшада,
Мөһрү мөһәббәти олур зијада,
Е'тибары, е'тигады әксилмәз.

Нә гәдәр ки, јүзә јетирсә јашы,
Та ки, һәкдән дүшә, титрәјә башы,
Кенә чан алмаға көзилә гашы,
Гәмзәсинин һеч чәллады әксилмәз.

Чөвһәри пак олур тәзә чавандан,
Һәркиз әл көтүрмәз шөвкәтү шандан,
Мужкан хәндәкләрин кечирир чандан,
Пејканынын һеч полады әксилмәз.

Вагиф, истәр исән көрәсән ләззәт,
Кәл сев бир дәрд билән, әһли-мөһәббәт,
Новчаванлар севән һеч олмаз раһәт,
Кечә-күндүз һеч фәрјады әксилмәз.

Еј сүсэн сүйбүлүм, ал зөнөхданлым,
Гурбан олсун далэ, күл илэн сөнө.
Бу нечэ күндүр ки, сөндөн айрыжам,
Санасан һэсрэтэм ил илэн сөнө!

Демэли чох кизлин дәрди-дилим вар,
Горкурам ки, дежим, ешидэ әгјар,
Истәрәм ки, јазам көндәрәм, еј јар,
Сәһәр оғрун эсэн јел илэн сөнө!

Ағзы пијалэсэн, кәрдәни мина,
Назик әлләриндә иннабы һәна,
Сәни көрән дејәр, јашылбаш сона,
Учу һәлгә, сијәһ тел илэн сөнө!

Чохлар сәнә ијма илэн баш әјәр,
Мум тәк әрир, олса бағры даш әкәр,
Туба көрсә, икрам ејләр, баш әјәр,
Бу көзәл бој илән, бел илән сөнө!

Јадыма дүшәндә зүлфүн әнбәри,
Гүллаб кирәр чијәримдән ичәри,
Мән шаһам, еј көзәлләрин сәрвәри,
Гурбанам Вагиф тәк гул илән сөнө!

Сөрв бојлум, бир чых, көрүм бојуну,
Онда гурбан едим чаны мән сөнө.
Гашларынын тағы гибләкаһымдыр,
Фәда гылым дин-иманы мән сөнө.

Адам кәрәк көрсүн һәгги арада,
Һаны сәнин кими бир пәризада,
Мәләкдән дә сәни билләм зијада,
Тәј етмәнәм һеч инсаны мән сөнө.

Баһмаг илән дојмаг олмаз үзүндән,
Данышанда ширин-ширин сөзүндән,
Онун үчүн көз кәсмәрәм көзүндән
Мүштағам, еј шәкәр каны, мән сөнө.

Гаша, көзә сүрмә нә көзәл чәкдин,
Чилвәләниб зүлфә һәм сејгәл чәкдин,
Сән нә үчүн ахыр мәнән әл чәкдин?
Ејләмәздим бу күманы мән сөнө.

Көзәл сән тәк белә шуху шән кәрәк,
Һәмдәми дә һәм өзүнә тән кәрәк,
Сөнә Вагиф кими дәрд билән көрәк,
Ләјиг көрмәм һәр наданы мән сөнө.

***

Сэнсэн, еј назэнин, көзэллэр шаһы,
Ола билмээ кимсэ бэрабэр сэнэ.
Сэрхош дуруб саллананда һэр јана,
Мат галыр, еј сэрв, сэнубэр сэнэ.

Бахдыгча бахышын ширин, көзүн шух,
Бир эчэб чавансан нэзакэтин чох,
Камалында, чамалында ејиб јох,
Пэрвэрдикар вермиш һэр һүнэр сэнэ.

Сөз јох зэнэхдана, зүлфэ, јанага,
Гамэтэ, кэрдэнэ, гаша, габага,
Бир ширин дилбэрсэн башдан ајага,
Нэ набат бэнзэјир, нэ шэкэр сэнэ.

Ја бэдрлэнмиш бир маһи-табансан,
Ја чэннэт бағында күли-хэндансан,
Ја мэлэксэн, ја да һури гылмансан
Еј севдијим, инсан ким дејэр сэнэ?

Чохлар кетди илтимаса кэлмэдин,
Үзүм үстэ гэдэм баса кэлмэдин,
Вагиф өлдү, нечүн јаса кэлмэдин?
Ја зајир олмады бу хэбэр сэнэ?

***

Долду димағыма зүлфүн энбэри,
Валеһ олду көнүл һэвадэн сэнэ.
Әлим јетмээ — намэ јазыб дәрдими,
Көндәрирәм бәди-сәбадән сәнэ.

Отурушун көзэл, дурушун көзэл,
Салланышын көзэл, јеришин көзэл,
Хојун, хүлгүн көзэл, һэр ишин көзэл,
Бәхш олуб бу хублуг худадән сәнэ.

Додагларын охшар лә'ли-Јәмәнэ,
Јада дүшдү, бағрым ган олду јенэ,
Сијаһ тел дүзүрсән бәјаз кәрдәнэ,
Дүшүбдүр бу гајда сонадән сәнэ.

Фикрү хәјалындыр көнлүм зијнәти,
Ширин сөзләриндир ағзым ләззәти,
Сәнсэн мәним өмрүм, күнүм вәһдәти,
Јетишмәсин, ја рәб, бәладән сәнэ.

Гәм евиндә салдын күнчә Вагифи,
Ејләдин мујиндән инчә Вагифи,
Нечүн инчидирсән мунча Вагифи,
Нә һасил бу чөврү чәфадән сәнэ?

Сығалланыб-сығалланыб сијаһ зүлф,
Нә көзәл дүшүбдүр үзә, Фатимә!
Чан алырсан јенә, бу нә сүрмәдир
Чәкибсән ол хумар көзә, Фатимә?

Мән мајиләм сәнин зәнәхданына,
Һәлгә-һәлгә зүлфи-пәришанына,
Чәваһирләр хәрч ејләрәм шанына,
Әкәр мүштаг олсан сөзә, Фатимә!

Чан мүлкүнә вермәм сачынын дәнкин,
Ат чаныма кирпикләрин хәдәнкин,
Та ки, көрдүм јанағынын мән рәнкин,
Дүшмүшәм бир ода, көзә, Фатимә!

Јај кими нә көзәл чәкибсән гашы,
Она сөз јох, һәр нә десәм јарашы,
Сәнә пешкәш етмәнәмми чан-башы;
Нечүн бир кәлмәзсән бизә, Фатимә?

Ешгин атәшидир мәни әридән,
Чан үзүлдү баха-баха керидән,
Дөнмүшәм мәләкдән, тамам пәридән,
Вагифәм, севмишәм тәзә Фатимә?

Сачын зәнчирино көнүл бағладым,
Мәчнун кими дүшдүм даға, Фатимә!
Нечүн мәни көрчәк сәрхош өтүрсән,
Бир бахмазсан сола-саға, Фатимә!

Өзүн пәри, хүлгү хојун фәриштә,
Һардә олсан ора дөнәр беһиштә,
Сән кәрәкдир күндә чыхасан кәштә,
Күл дүзәсән күл бухаға, Фатимә!

Һачаначан чаным одлара јажым,
Һәр тәрәфә дашгын селләр тәк ахым.
Чох мүштагәм ач үзүнү, гој бахым
Әнбәр зүлфә, күл јанаға, Фатимә!

Лајиг дејил сәнә накәсу бигәм,
Адам кәрәк ола адама һәмдәм.
Чаным чыхар сәни көрмәсәм бир дәм,
Кетмә мәнән сән узаға, Фатимә!

Вагиф сәни севди хублар ичиндә,
Бир тәзә гөнчәсән күлзар ичиндә,
Сөз данышмаг олмаз әғјар ичиндә,
Кәл чәкиләк бир гыраға, Фатимә!

***

Бир хэлвэт яер ола, эгјар олмаја,
Онда сөһбөт едөк икимиз белө.
Өл-эля тутушуб дејөк, күлүшөк,
Тутаг бир хош үлфөт икимиз белө.

Гол-бојун отураг, сүртөк үз-үзө,
Бахаг бир-бирмизө көз сүзө-сүзө.
Каһ-каһ гучаглашыб көјүс-көјүсө
Көрөк лөбдөн лөззөт икимиз белө.

Сүрмөләнсин ала көзлөр шух олсун,
Сијаһ кирпик учу алмаз ох олсун,
Сөк рәгибләр аралыгдан јох олсун,
Көзөк бир фәрағәт икимиз белө.

Дојунча зөвг алаг назу гәмзөдөн,
Өндишө чөкмөјөк һеч бир кимсөдөн,
Һәр кечөләр, ширин-ширин, сүһнәтән
Ејлөјөк һекајәт икимиз белө.

Вагиф, јардан ешит кәлән чавабы,
Ачаг үздөн, көздөн тамам нигабы,
Кәһ-кәһ ичиб сәрхош олаг шөрабы,
Күндө сүрөк вәһдәт икимиз белө.

***

Агла көзүм, ајрылырсан чанандан,
Һәр кәси ки, көрсән, шикајәт ејлө!
Өлдүн кетдин, бәлкә јары көрмөдин,
Кә'бәји-кујини зијарәт ејлө!

Сән мәним чананым, руһи-рөваным,
Лөбләри шириним, гөнчө дөһаным,
Бир саат көрмәсәм, тути зөбаным,
Гөпачаг башыма гијамәт ејлө!

Вагиф бир шејдадыр, доланыр бағы,
Хәстәдир, дәрманы — дилбәр додағы.
О алма јанағы, бүллур бухағы,
Аллаһ, бәднәзәрдөн сәләмәт ејлө!

Сәрасәр бир јерә жығылса хублар,
Сөнин бир мујинә тај ола билмәз.
Күнәш тәки шө'лә верәр чамалын,
Белә көзәллиқдә ај ола билмәз.

Һеч көзәли сән тәк шух көрмәмишәм,
Нә фајда, һүснүнү чох көрмәмишәм.
Узун кирпијин тәк ох көрмәмишәм,
Гашларын тәрзиндә јај ола билмәз.

Һәсрәтиндән бағрым ган илән долуб,
Һејва тәки рәнким саралыб-солуб,
Бу хублуг ки, һәгдән сәнә бәхш олуб.
Һеч кимсәјә белә пај ола билмәз.

Гәддин шаһбаз, ағ бәдәнин сәмән тәк,
Јанағын лаләдән зијада көјчәк.
Устад сәни чәкиб манәнди-мәләк,
Бундан артыг һәггү сај ола билмәз.

Вағифәм, мән сәнә һејран олмушам.
Гашларын јајына гурбан олмушам,
Дәрдиндән дидәси кирјан олмушам,
Ганлы јашым кими чај ола билмәз.

Дәһанын сәләфдир, дишләрин инчи,
Санасан ағызын пүстәдир, ај гыз!
Хумар көзләрини севәндән бәри,
Дәрдә дүшүб чаным хәстәдир, ај гыз!

Сәрасәр әндамын тәзә гар кими,
Зүлфүн кәрдәниндә шаһимар кими,
Рәнки бәјаз, өзү хырда нар кими,
Гојнундакы әчәб нәстәдир, ај гыз!

Нигаб чәкиб мәнән јашынма, залым,
Пәришан олубдур мәним әһвалым,
Әглү һушум мәним, фикрү хәјалым
Шух көздә, гәмзәдә бәстәдир, ај гыз!

Чәмалын күнәшдир, гәмәрдир үзүн,
Шәкәрдир дәһанын, шириндир сөзүн,
Јағыдыр мүжканын, чадуур көзүн,
Чәллад кими гәмзән гәсдәдир, ај гыз!

Вағифәм, мән Мәчнун, сән мәним Лејлим,
Бахдыгча, көзүмдән төкүрәм сејлим,
Мән сәнә маиләм, сәндәдир мејлим,
Демә, сәндән гејри кәсдәдир, ај гыз!

Чохдан бәри ярын фәрағиндәјәм,
Нә олајды бир бурајә кәләјди,
Чәкәјди көнлүмү күнчи-зүлмәтдән,
Дөндәрәјди үзүн ајә, кәләјди.

Көрмәјә-көрмәјә күл'үзарымы.
Бүлбүл тәк артырдым аһу зарымы,
Тәбибим олубан бу азарымы
Јетирәјди бир дөвајә, кәләјди.

Кедибән кујиндә гыллам шивәни,
Јығарам башыма досту, дүшмәни,
О һа билләм кәлмәз көрмәјә мәни,
Бары, кендән тамашајә кәләјди.

Үнүмдән титрәди тамам вилајәт,
Елә сандылар ки, голду гијамәт,
Нә гајым дурубдур ол сәрви-гамәт,
Тәрпәнәјди, бир ләрзајә кәләјди.

Чәм олса јанымда тамам сәнәмләр,
Дағылмаз көнлүмдән фикрү әләмләр,
Ајаға салыбдыр Вағифи гәмләр,
Баш чәкәјди бинәвајә кәләјди.

Бәдәнини күл јарадан илаһи.
Сәрәсәр әтрини әнбәр ејләди,
Көзәлликдә кимдир сәнә тај ола,
Һүснүн мәләкләри чәкәр ејләди.

Сурәтини чәкди ол күн ки, нәггаш,
Чәмалыны гылды һәр көзәлдән баш.
Чәбининә гојду бир мүгәввәс гаш.
Сијаһ кирпијини хәңчәр ејләди.

Зүлфүнү бәнзәтди мүшкүн кәмәндә,
Учун һәлгә гојду сиби-зәғәндә.
Лабијин ләззәтин бәнзәтди гәндә,
Дәһаныны шәһду шәккәр ејләди.

Сәни хәлг ејләди күл дәстәси тәк,
Пәридән ә'ласан, мәләкдән көјчәк,
Чисминдир мүнәввәр ағу назикрәк,
Ол сәмән синәни мәрмәр ејләди.

Еј көзәлләр шаһы, кәрәм ет мана,
Бахмакылән һәркиз әғјардан јана,
Шүкр олсун аллаһа — Вағифи сана
Гапында гүлами-кәмтәр ејләди.

Бади-сәба, бир хәбәр вер көнлүмә,
Ол күли-хәнданым нечүн кәлмәди?
Хәјалым шәһрини гојду виранә,
Сәрвәрим, султаным нечүн кәлмәди?

Сәрхош јеришинә гурбан олдуғум,
Көрмәјәндә дәли-девраң олдуғум,
Мина кәрдәнинә һејран олдуғум,
Сәрви-хураманым нечүн кәлмәди?

Ғашы каман, кирпичләри гәмәлим,
Ағзы шәккәр, додағлары јемәлим,
Әлван кәлағажлы, бәјаз мәмәлим,
Синәси мејданым нечүн кәлмәди?

Меһрабү мәнбәрим, Кәбеји-үлјам,
Әглим, һушум, чаным, һәм диним, дүнјам,
Елим, күнүм, обам, Мисрү Зүлејхам,
Јусифи-Кән'аным нечүн кәлмәди?

Нәсрин бинакушлум, бәнәфшә мујлум,
Пәриләр тәл'әтлим, мәлаик хојлум,
Бүллур ләтафәтлим, сәнубәр бојлум,
Һуријү гылманым нечүн кәлмәди?

Ағзы хејир сөзлүм, дили диләклим,
Бир түрфә ағ әллим, күмүш биләклим,
Ғарычгај чилвәлим, тавус бәзәклим,
Либасы әлваным нечүн кәлмәди?

Вағиф илә дөндү бир сәәтимиз,
Нә сәбримиз галды, нә тағәтимиз.
Олур индән белә гијамәтимиз;
Кәлмәди чананым, нечүн кәлмәди?

Сијаһ телли бир сәнәмнн учундан
Бадә кетди дин-иманлар, эфэнди!
Ол ода ки, мән дүшмүшәм јанырам,
Дүшмәсин һеч мүсәлманлар, эфэнди!

Көнүл дејил сән көрдүјүн һавада,
Дәрдим олур күндән-күнә зијада,
Һәр заман дүшәндә ләбләри јада,
Төкүлүр көзүмдән ганлар, эфэнди!

Билмәм нә нәһс күндә чыхдым бу даға,
Бир лалә үзүндән дүшдүм ираға,
Јана-јана галдым белә фәраға,
Бәрбад олсун ол заманлар, эфэнди!

Мәним мејлим јохдур султандан, хандан.
Јарымын арзусун сахларам чандан.
Халг да билир, мәним көнлүмдүр андан
Олса јүз мин новчаванлар, эфэнди!

Молла одур һәр нә көрсә китабда,
Ону шәрһ ејләјә һагда-һесабда,
Вагиф дејир сәнә, мәнә бу бабда,
Һәлә аздыр бу диванлар, эфэнди!

Бојун сураһыдыр, бәдәнин бүллур,
Көрдәнин чәкилмиш минадан, Пәри!
Сән һа бир сонасан, чуда дүшүбсән
Бир бөлүк јашылбаш сонадан, Пәри!

Ихтилатын ширин, сөзүн мазәли.
Шәкәр күлүшүндән чанлар тазәли,
Елләр јарашығы, өлкә көзәли,
Нә көзәл доғубсан анадан, Пәри!

Үз јанында төкүлүбдүр тел назик,
Синә мејдан, зүлф пәришан, бел назик,
Ағыз назик, додаг назик, дил назик,
Ағ әлләрин әлван һәнадан, Пәри!

Авчысы олмушам сән тәк маралын,
Хәјалымдан чыхмаз һәркиз хәјалын,
Әнлији, киршаны нејләр чамалын,
Сән елә көзәлсән бинадан, Пәри!

Күнәш тәки һәр чыханда сәһәрдән
Алырсан Вагифин әглини сәрдән.
Дуачынам, салма мәни нәзәрдән,
Әксик олмајасан сәнадан, Пәри!

Чэмалын көзүмдөн ниһан олалы,
Истэрэм бахмајым дүнјајә, Пәри!
Хәјал ејләдикчә о сәрв гәддин,
Дөнәр ганлы јашым дәрјајә, Пәри!

Олсалар јүз мөләк, јүз һури гилман,
Јүз мина кәрдәнли, зүлфү пәришан,
Јүз лалә јанаглы, ләбләри мәрчан,
Көнүл дөнмәз сәндән кимсәјә, Пәри!

Сән кедәли, мән зијадә ағларам,
Вермишәм өмрүмү бада, ағларам,
Һәр дүшәндә гәддин јада, ағларам,
Үнүм чыхар әрши-ә'лајә, Пәри!

Сәндән ајры бағрым кабаба дөнмүш,
Јыхылмыш дил шәһри хәраба дөнмүш,
Фиргәтин даму тәк әзаба дөнмүш,
Дидарын чәннәтүл-мә'вајә, Пәри!

Бир көрәјдим сәнин күл чәмалыны,
Чаду көзләрини, јәј һилалыны,
Мүәнбәр сачыны, һинду халыны,
Јетәрди һәр дәрдим дөвајә, Пәри!

Пејвәстә гурулсун гашын каманы,
Охларын синәмдән кечсин ниһаны,
Күл бәдәнин һеч көрмәсин јаманы,
Лүтф ејлә Вагифи-шејдајә, Пәри!

Еј һури лигалым, мөләк сималым,
Көзәлликдә олмаз кимсә сән кими!
Ал јанағын һәлгә-һәлгә јанында
Бәнәфшә зүлфләрин — јасәмән кими.

Кәрдәниндә телләр нә көзәл телди,
Онларын мәскәни о назик белди,
Нә сәнки-мәрмәрди, нә барки-күлди,
Бу ағ әндам кими, бу бәдән кими.

Гамәтин тәк һеч бир гамәт бичилмәз
Додагларын тәр гөнчәдән сечилмәз,
Бүлбүл чәһ-чәһ вуруб күлләр ачылмаз,
Белә ширин-ширин сән күлән кими.

Нә хош ситәмкарсан залимү хунхар,
Онун үчүн сәндән чох килејим вар,
Билмәнәм ки, сәнә нә демиш әғјар,
Хәјалындыр мәндән кенә кен кими.

Вагифи мөһнәтү фәраға салма,
Әғјарын сөзүнү гулаға салма,
Мәни өз дәриндән гыраға салма,
Һеч ашиг тапылмаз сәнә мән кими.

Бадн-саба, бир хэбэр вер көнлүмө,
Көрүм о жанагы лалэ кэлирми?
Нэсрэтиндөн көнүл дөнүбдүр гана,
Баш чэкмэжэ бизим халэ кэлирми?

Саллананда ејлэр назу гэмзэлэр,
Үз дөшөр пажинэ көрэн кимсэлэр,
Гаша-көзө чэкмиш сијаһ сүрмэлэр,
Сығал вериб хэтти халэ, кэлирми?

Аллаһ мурадыны версин о јарын,
Рэгиби кујиндөн сүрсүн о јарын,
Мүбарэк кушуна, көрсүн о јарын,
Мэн чэкдијим аһү налэ кэлирми?

Ох кирпичин учу а јаша дөнмүш,
Көзлэрин чөллады тамаша дөнмүш,
Сэк рэгибин чаны нэ даша дөнмүш,
Бир зөвалэ көр нөвалэ кэлирми?

Вагифэм, јарыдым доста, дүшмөнө,
Та ки, чүнүн олдум јетишдим сөнө,
Сөнин тэки көзөл сөвөн кимсәпэ,
Дәхи эглэ, бир көмалэ кэлирми?

Бу нечэ зүлмдүр мәнэ ејлэрсән,
Адам мэкэр бир инсафа кэлмэзми?
Бир күн көрәрсән ки, валлаһ, өлмүшәм
Бу гэдэр дәрд чэкән ахыр өлмэзми?

Хубларын бә'зиси нечэ зад олур,
Јарын гэмкин гојар, өзү шад олур.
Бир севки ки, севкисиндән јад олур,
Мэкэр онун јахшылығын билмэзми?

Хубларда адәтдир, нэзакәт сатар,
Кенэ хәјалыны хәјала гатар,
Көзәл олан мэкэр башын дик тутар
Ашигинэ доғру неч әјилмэзми?

Ешг одуна јанды чаным сәрбәсәр,
Аллаһа бах, еј залимү ситәмкәр,
Ашигинэ ганлар ағладан дилбәр
Рәһмә кәлиб көз јашыны силмэзми?

Бир пәри олајды бу дәмдән өтрү,
Өзүн өлдүрәјди адәмдән өтрү,
Гәдр билән јахшы һәмдәмдән өтрү
Вагиф, чан үзүлүр, бәс үзүлмэзми?

Нәдән күсүб тәб'и назик олан јар,
Билмәнәм ки, буна нә чарә кәрәк?
Нә демәкдир дост-достундан әјилмәк,
Кәрәкдир дүзәлә јол, ара кәрәк.

Кәрәсэн, нә демиш рәгиби-бипир,
Јар олубдур мәнән һабелә дилкир,
Мән ондан етмәрәм чанымы тәгсир,
Амма ки, өзүндән ишарә кәрәк.

Әтәклији алтун, гәсабәси зәр,
Чәһраји чаргаты гәддә бәрабәр,
Башында бәрг вурур күн кими зивәр,
Ону көрән дүшә одлара кәрәк.

Әшрәфидән үзлүк үзүндә көјчәк,
Боғазы алтында сығаллы бирчәк,
Габаг белә бәјаз јанаг лалә тәк,
Көз ала кәрәкдир, гаш гара кәрәк.

Охујуб Вагифин һәм әввәлиндән,
Ширин гафигәсиндән, шух гәзәлиндән,
Дуруб өпүб ајағындан, әлиндән,
Барышмаг јалвара-јалвара кәрәк.

Ачыгбашда әкәр олса бир дилбәр,
Онда бу нишанлар мүәјјән кәрәк.
Әндамы ајинә, гәдди мө'тәдил,
Сијаһ зүлфү гамәтинә тән кәрәк.

Јанағы лаләји-баһари кими,
Ләбләри јагутун кәнары кими,
Бир данә насүфтә мирвари кими,
Башдан ајағадәк агбәдән кәрәк.

Тәмизликдә ола мејлү һәвәси,
Олмаја ашигә назү гәмзәси,
Күл тәки гохуја нитгү нәфәси,
Зүлфү ја бәнәфшә, ја сәмән кәрәк.

Әл-ајағы гаидәдә, дистурда,
Саги фәрбәһ, топуғлары чухурда,
Бир гат әт ичиндә, сүмүјү хырда,
Ағзы-бурну назик, үзү кен кәрәк.

Нөврәсидә, он дөрд, он беш јашында
Ејб олмаја кирпијиндә, гашында,
Һәјасы үзүндә, әгли башында,
Гуллугда, сөһбәтдә мүстәһсэн кәрәк.

Товус кими чилвәләнә һәр сәһәр,
Бәзәк верә чамалына сәрбәсәр,
Диндирмәмиш верә көнүлдән хәбәр,
Ишарә анлајыб һал билән кәрәк.

Јашадыгча чаванлана, енлэнэ,
Бир һичабда, бир пәрдәдә эјләнэ,
Нитгү нәфәсиндән чанлар динләнэ,
Ширин данышыбан хош күлән кәрәк.

Гөвли садиг ола, һәр фе'ли һәләл,
Билмәјә ким, фитнә нәдир, мәкрү ал,
Шам кими габагда дура нитги лал,
Кәсилсә дә башы, динмәјән кәрәк.

Вагиф, јахшы чанан кәрәк чан үчүн,
Нәдир чох чалырмаг бу чаһан үчүн,
Бир көзәл лазымдыр бизим хан үчүн,
Вали гуллиғунда әрз едән кәрәк.

***

Булут зүлфү, ај габаглы көзәлин,
Дурубан башына доланмаг кәрәк,
Бир евдә ки, белә көзәл олмаја,
О ев бәрбад олуб таланмаг кәрәк.

Әндамы ағ кәрәк, синәси мәрмәр,
Сијаһ зүлфү гамәтинә бәрабәр,
Гојну ичи куја мүшкәлә әнбәр,
Басдығы торпагы јаланмаг кәрәк.

Сәрхош дуруб сарајындан баханда,
Ағ кәрдәнә һәмајилләр таханда,
Көзә сүрмә, гаша вәсмә јаханда,
Чаным ешг одуна галанмаг кәрәк.

Чыха сарајындан чанлар алан тәк,
Хишмә кәлә кәһ-кәһ гәһри олан тәк,
Шаһмар зүлфү лал кәрдәндә илан тәк,
Һәрдәм тәрпәнәндә буланмаг кәрәк.

Вагиф, сәнин ишин мүдам аһ олсун,
Сәк рәгибин өмрү гој күтаһ олсун.
Һәмдәмсиз кимсәнә әкәр шаһ олсун,
Кәдадыр о кимсә диланмаг кәрәк.

Кетдим ала көзлү жарла данышам,
Деди оғлан, дур кет, сөз вахты дежил.
Ариф чохдур, етмэк олмаз ишарет,
Ојнатма гашыны, көз вахты дежил.

Чаду гэмзэлэрин мәнлән јағыдыр,
Бад әсир, зүлфүнү үздән дағыдыр,
Бундан сонра өпүб, гучмаг чағыдыр,
Ихтилат кечибдир, сөз вахты дежил.

Вагиф дејир, јалвар јара, көнлүн ал,
Бир бусә диләјиб, бојнуна гол сал,
Ара хәлвәт икән, етмә гилү гал,
Тез ол, чыхды чаным, наз вахты дејил.

Бивәфасан, сәндән үз дөндәрмишәм,
Јаланчыја, бииграра бахмарам,
Сәни ох кирпијә һәсрәт гојарам,
Бағрын олса пара-пара, бахмарам.

Һарда көрсән бир севкили кимсәнә,
Истәр ки, хәјалын тез она дөнә.
Мәним јарым кәрәк баха бир мәнә;
Гејри үзә бахан јара бахмарам.

Нигаб чәкиб үзә, халы кизләрәм,
Сијаһ зүлфү, рәнки-алы кизләрәм,
Гөнчә тәки күлчамалы кизләрәм,
Саллам сәни аһу зара, бахмарам.

Јанымда е'тибар сата билмәзсән,
Бојнундан күнаһын ата билмәзсән,
Бизимлә ихтилат гата билмәзсән,
Данышма ки, о көфтара бахмарам.

Вагифи дерләрди чох көзәлсәвән,
Елә билдим сән дә онун кимисән.
Билдим инди, валлаһ, сәндәкини мән:
Бивәфасан, бииграра бахмарам.

Мән јәнә хубларын падишаһындан
Өзүмә дост бир никары тутмушам.
Сәјјад олуб гуруб мәнәббәт торун,
Лачын көзлү хуб шикары тутмушам.

Дал кәрдәндән дүшүб тутуб далы зүлф.
Хош көстәрир зәнәхданы, халы зүлф,
Көрмәмишәм белә бир сәфалы зүлф,
Чох сүнбүли-әнбәрбары тутмушам.

Ағ үзүндә сијаһ сачы бүрмәји,
Дал кәрдәндән дүшүб баш ендирмәји.
Мијанында сачын учун һөрмәји,
Бүтүн дүнјада бу јары тутмушам.

Вагифәм, көрмүшәм бир түрфә дидар.
Чәкәрәм көрмәјә бир дә интизар,
Һәр кәсин дүнјада бир гибләси вар,
Мән дә јөнүм сәнин сары тутмушам

Һарда көрсәм бир шух, каман гашлыны,
Истәрәм чанымы гурбан ејләјәм.
Тутам зүлфүн учун, дөнәм башына,
Бағрымы одуна бүрјан ејләјәм.

Мән билирәм гәдрин сәрхош чаванын,
Һәлгә-һәлгә зүлфүн, тәр зәнәхданын,
Бу күл әндамлынын, сәрви-рәваның
Дурам јершинә сејран ејләјәм.

Мән онун дәрдинә олдум мүбтәла,
Шәм'и-хијалыма о верир зија,
Хублардан ки, мәнә кәлсә һәр бәла,
Истәмәм она мән дәрман ејләјәм.

Хублара вермишәм дин-иманымы,
Шөвкәтү шанымы, адү санымы,
Чәллад тәк көзләри алса чанымы,
Намәрдәм, мән әкәр аман ејләјәм.

Вагифә рәһм ејлә, бари илаһи,
Акаһ ет дәрдимдән ол үзү маһи,
Гәдәм басыб бизә кәлсин нақаһи,
Бир кечә мән ону мейман ејләјәм.

Бир андамы нэсрин, додагы гөнчә,
Бир гамәти күлбүн јара ашигәм.
Олса јүз үзү күл, кирмәз ејнимә,
Мән анчаг бир күл'үзара ашигәм.

Кечәләр сүбһәдәк ејләрәм налә,
Һәркиз дүшмәз көнлүм өзкә хәјалә,
Бир кәрдәни мина, ағзы пијалә.
Бир ләһчәси ширинкара ашигәм.

Бир бухағы турунч, синәси мејдан,
Бир сөзү чәванир, мирвари дәннан,
Бир марал бахышлы, кирпији пејкан,
Бир гашлары зүлфүгара ашигәм.

Бир күләндә лебләриндән бал ахан,
Бир бәзәниб сәрхош тавус тәк чыхан,
Бир ниғаб алтындан пүнһани бахан,
Бир әчајиб хошкөфтара ашигәм.

Вагифәм, бәдәндән чаным дағылыр,
Мәчнун кими ханиманым дағылыр,
Көрмәјәндә дин-иманым дағылыр;
Кечә-күндүз мән дидара ашигәм.

Бәһанә тутубан, биздән кен кәзмә;
Сирр сөзүн јадлара дејән дејиләм.
Көнүл рәва көрмәз сәни јад көрә,
Сәни өзкәсинә гыјан дејиләм.

Арзум будур, көзүм тикәм көзүнә,
Данышасан, гулаг верәм сөзүнә,
Та өлүнчә бахым күнәш үзүнә,
Арзум чанда галыб, дојан дејиләм.

Вагиф дејир, дојмаз севән севәндән,
Та өлүнчә әл көтүрмәнәм сәндән,
Әбәс-әбәс нечүн гачырсан мәндән,
Мән ки, залым, адам јејән дејиләм.

Јенэ мәни јанар-јанар одлара
Дағылмыш ажрылыг салды, севдијим!
Мән һа кетдим мөһнәт илә, дәрәд илә,
Чан сәнин јанында галды, севдијим!

Сијаһ зүлфүн бухаг алтда гајрылыр,
Ала көзләр чан алмаға сајрылыр,
«Чанандан ажрылан чандан ажрылыр»
Халг ичиндә бир мисалды, севдијим!

Сәрв гәддин сәнүбәрә тән дејил,
Тамам сәнин тәкин күлбәдән дејил,
Дәхи эзәлки тәк сән көрән дејил,
Инди һалы јаман һалды, севдијим!

Гашларын гурулу јај тәк чәкилир,
Қирпикләрин дәјәр, чијәр сөкүлүр,
Данышанда гәндү шәккәр төкүлүр,
Дилин, додагларын балды, севдијим!

Ол Хәдичә һаггы, Сәкинә һаггы,
Хејрәннисә һаггы, Әминә һаггы,
Кә'бә, Мәккә һаггы, Мәдинә һаггы,
Дәрдин бу Вагифи алды, севдијим!

Еј чаван гыз, мәнән белә кәзмә кен,
Мән сәнин үзүндә халы севмишәм.
Бәнд олмушам ширин-ширин сөзүнә,
Шәккәр додағында балы севмишәм.

Үзүн ағ, дәјирми, көзүн мәстана,
Бахышын бағрымы дөндәрди гана,
Ағзын сәдәф, дишләриндир дүрдана,
Әчајиб чәваһир, лә'ли севмишәм.

Гашларын чәкили јајлара дөнүр,
Ағларам, көз јашым чајлара дөнүр.
Бәзәнир, илләрә, ајлара дөнүр,
Чанлар алан бир маралы севмишәм.

Һәлгәләнир зүлфүн бухаг јанында,
Јај гашларын учу гулаг јанында,
Зәнәхдан ичиндә, јанаг јанында,
Гара телли бир хәталы севмишәм.

Чох көзәлсән, амма хојундур јаман,
Бахмазсан үзүмә мәним чох заман,
Вагиф дејир, сәнин әлиндән аман!
Мән бичарә нә һәвалы севмишәм!

Еј үзү күл, гәдди туба Сафијә,
Һәсрәтиндән мән шејдаја дөнмүшәм.
Гашларын әјрсин јад ејләдикчә,
Гәмәтим әјилиб јаја дөнмүшәм.

Сөзүн һеч ајрылмаз мәним сөзүмдән,
Одлара јанмышам өзүм-өзүмдән.
Ол гәдәр јаш төкдүм ики көзүмдән,
Дәрја тәк ахыбан чаја дөнмүшәм.

Сән көзәлсән, кәшт едирсән бағ илән,
Ағ күлә охшарсан әл-ајағ илән,
Күнәш чамаллысан күл јанағ илән,
Мән инчәлиб јенки аја дөнмүшәм.

Көзүн шухдур сәнин — бәнзәр чәллада,
Мәни тәрк ејләјиб, ујма кәл јада,
Сән кәр мәним олсан фәна дүнјада,
Елә билләм, падишаһа дөнмүшәм.

Ләһчән, сөзүн бир әчајиб ләһчәдир,
Ишин тамам шивә, назу гәмзәдир,
Мән Вагифәм, кујин мәнә Кә'бәдир,
Шүкриллилаһ, мүсәллаја дөнмүшәм.

Индән белә өлсәм, арзу чәкмәнәм,
Шүкр аллаһа, арзумана јетишдим.
Достун чамалына нәзәр ејләдим,
Санасан, тазәдән чана јетишдим.

Сијаһ вәсмә зивәр чәкибдир гаша,
Ону көрән көзләр истәр гамаша,
Бир ләһзә һүснүнә етдим тамаша,
Бәһәмдүллаһ, дин-имана јетишдим.

Көзәлликдә бәнзәјир Зүлејхаја,
Јанағлары охшар күли-һәмраја,
Көнүл пәрваз етди галхды һаваја,
Јер үзүндән асимана јетишдим.

Чари олуб хублар кәлсә биттәмам,
Олмаз белә көзәл, белә хошәндам,
Ган ағлајыб, һәсрәт чәкән сүбһү шам,
Бүлбүл кими күлүстана јетишдим.

Һәр дәм ојнаданда көзү гашыны,
Кәтирәр фирәнкин тәр савашыны.
Нә фајда, вермәдим тез шабашыны,
Вагиф дејир, чох пешмана јетишдим.

Чох замандыр, жарын һәсрәтиндәјәм,
Кәләјди, бир ону бары көрәјдим,
Бүлбүл тәк фәрјадым чыхды фәләкә,
Чәннәт ијли күл'үзары көрәјдим.

Басајды үзүмә күл ајағыны,
Өпәјдим үзүнү, һәм додағыны,
Каһ ачајдым ағ синәнин бағыны,
Гојнундакы гоша нары көрәјдим.

Каһ алајдым кәрдәнини гучаға,
Каһ үзүм сүртәјдим зүлфә, бухаға,
Каһ да отурајдым габаг-габаға,
Данышајды, хош көфтары көрәјдим.

Билирмола бағрымдакы жараны,
Нечә јахмыш мән тәк күнү гараны,
Јар мәнән кәсмәзди белә араны,
Бу гојмајан кимдир, бары, көрәјдим.

Вагифәм, һичрандыр мәним мәшәрим,
Кечә-күндүз чанан олмуш әзбәрим,
Кәрәм ејләјибән кәлсә дилбәрим,
Кәсилирми аһу зары көрәјдим?

Севдијим алајды үзүндән нигаб,
Бир дә бахыб о чәмалы көрәјдим.
Тамаша едәјдим гаша, габаға,
Һәлгә зүлфү, хәтти, халы көрәјдим..

Олмушам мән она ашиги-дидар,
Тапылмаз бир белә көзләри хумар,
Ләбиндән нуш етмәк хәјалымда вар,
Јар билирми бу хәјалы, көрәјдим.

О хублар сәрвәри, сәрхош сәлатын,
Ачајды сәрасәр көзәл сүфатын,
Гојајды әмәјдим гәндин, нәбатын,
Ағзындакы шәкәр, балы көрәјдим.

Көнлүнү ајна тәк ејләјәди пак,
Бир сөз десәм, олмајајды гәзәбнак,
Дурајды гаршымда сәрхош, синәчак,
Хошигбалдыр, о игбалы көрәјдим.

Каһ нарын дәрәјдим, каһ күлләрини,
Каһ сијаһ зүлфүнүн сүнбүлләрини,
Каһ да бир тугајдым ағ әлләрини,
Вагиф дер, нә мүлкү малы көрәјдим..

***

Элдэ айна, көзө сүрмэ чөкөндө,
Ала көзүн булагындан өпөјдим.
Зөнөхданын чеврөсіндөн, халындан,
Гөлөм гашын габагындан өпөјдим.

Зүлф илэн бөзөніб кэлөндө үзүн,
Гөсд едир јенө чан алмаға көзүн,
Вөсфи-зөбанындан чыханда сөзүн,
Дилин, дишин, додагындан өпөјдим.

Алајдым јашмағын, ачыб көмөрин,
Чыхарыб әјниндөн зәрбафын, зөрин,
Ијләјиб-ијләјиб зүлфи-әнбөрин,
Үздән сонра бухагындан өпөјдим.

Кечө-күндүз дуам будур тарыма,
Нола сәни сала бир күзарыма,
Ијләјиб-ијләјиб басам бағрыма,
Ики күлкөз јанагындан өпөјдим.

Вагифин бағрыны дөндөрдін көзө,
Јар одур ки, јарын чөврүнө дөзө,
Јарым салланыбан кэлөндө бизө,
Дүшүбән әл-ајагындан өпөјдим.

***

Сәнин тәки сијаһ телли, күл үзлү,
Бу чүмлө чаһанда мән көрмөмишәм
Ағзы назик, гашы узун, гәдди дүз,
Бир белә габағы кен көрмөмишәм.

Бир маһ үзлү сөвдим кечән сөнөдөн,
Хырда халлар зөнөхдандан, чөнөдөн,
Валлаһи, кечмишәм, һеч кимсәнөдөн
Бир белә шөвкәтү шан көрмөмишәм.

Көзөлләр ичиндө түрфө, али шан,
Ширин-ширин дуруб, күлүб-данышан,
Чох көрмүшәм сијаһ зүлфү пәришан,
Амма ки, гәддинә тән көрмөмишәм.

Сәләф дөһанында дишләрин дүри,
Дөјөр бу дүнјаја онун һәр бири.
Ја мөлөксән, ја һурисән, ја пәри,
Инсанда сән тәки чан көрмөмишәм.

Сач кирпијиндән . . . . .
Сәнә гурбан јүз мин гашы каманлар,
Дуруб саллананда үзүлүр чанлар,
Вагиф дөјөр белә хан көрмөмишәм.

Бахыб чамалына гүрүр ейләмө,
Сән дә бир јол-әркан көзөт, севдиким!
Јарын дили ширин кәрөк, үзү хош,
Едө ашигинө иззөт, севдиким!

Көзөл чохдур, мөлөк, пәризад да вар,
Кәлсин көрүм, һансы сән сифәтдө вар.
Нә шәһди-шөккәрдө, нә нәбатда вар.
Ләбләриндө олан ләззөт, севдиким!

Һәлгә гој үзүнә зүлфи-пуртабы,
Көрәнләр бәјәнсин, десин һесабы,
Алтдан күлкөз, үстдөн јашыл тұрабы.
Бу рәнк илән өзүн бәзөт, севдиким!

Әндамын күлдүр, еј сәнәм, сәрасәр,
Истәрәм башына дөнәм сәрасәр,
Дәлик-дәлик олду синәм сәрасәр,
Гәмзә охун мәнә аз ат, севдиким!

Вагиф тәк дәрдимәнд аз дүшәр әлө,
Нә фајда, гәдрини билмәдин һәлө.
Үзүнү бүрүјүб өртмә кәл белө,
Мәнимлә өзүнү дүзәлт, севдиким!

Саллана-саллана дөвләтханадан
Бир чыха бојинә гурбан олдуғум.
Көјдө мөлөк, јердә инсан көзәли
Сәнсэн, хош хојинә гурбан олдуғум.

Һүснүн китабыны бүлбүлләр охур,
Јај гашын бағрыма хәдәнкин тохур,
Һәлгә бирчәјиндән јасәмән гохур,
Бәнәфшә мујинә гурбан олдуғум.

Ләбләрин шириндир шәрбәтдән артыг,
Үзүнү көрмәкдир дөвләтдән артыг,
Ешијиндир сәнин чәннәтдән артыг,
Кә'бәји-кујинә гурбан олдуғум.

Нәблүлмәтин зүлфүн, Кә'бә үзүндүр.
Меһрабым, мәнбәрим гашын-көзүндүр.
Вағифәм, еј сәнәм, сәнин сөзүндүр
Кечә-күндүз фикрү хәјалым мәним.

✓

***

Еј мәләк хојлу, еј туба бојлу јар,
Кујиндир чәннәти-ризваным мәним.
Нури гылман олса, кирмәз көзүмә,
Сәнсэн чандан әзиз чананым мәним.

Пәрим, сәнубәрим, күлбәрки-тәрим,
Көвһәрим, јагутум, лә'ли-әһмәрим,
Һекајәтим, фикрим, зикрим, әзбәрим,
Хәјалымда ширин ниһаным мәним.

Хуршид рухсарым, гәмәр чәбиним,
Баһарым, күлзарым, хүлди-бәриним.
Јарым, гәмкүсарым, хош назәниним.
Көзәлим, көјчәјим, чаваным мәним.

Вәһдәтим, хошкүнүм, сөһбәтим, дәмим,
Фәғфурум, гејсәрим, Чәмшидим, Чәмим.
Хосровум, Хаганым, шаһи-ә'зәмим,
Падшаһым, һәм ә'ла султаным мәним.

Зөвгүм, сәфам, сејрим, бағым, чәмәним.
Сүсәним, сүнбүлүм, лаләм, сәмәним,
Хәтаву Хәтәним, Чиним, Јәмәним
Һиндустаным, Румум, Ираным мәним.

Сөзүм, ихтилатым, һәр галу гилим,
Мәтләбим, мурадым, хатирим, мејлим,
Шәккәрим, Шириним, Күлшаһым, Лејлим
Зүлејхам, Јусифи-Кән'аным мәним.

Бэдәнин сәрасәр күл хәрмәнидир,
Гамәтин көзәлдир, көзәл севдиким!
Һеч нә истәмәнәм ики дүңјада,
Сәнсэн мәним ахыр-әзәл, севдиким!

Гул вермишәм бу чанымы чанына,
Һарда олсам, көнлүм кәләр јанына,
Нә гәдәр сөјләсәм сәнин шанына,
Јарашар мүхәммәс, гәзәл, севдиким!

Ираг дурма мәндән чүдајы кәзмә!
Севирсән, еј назлым, худајы кәзмә!
Әјри отуруб, белә кинајы кәзмә,
Кәл инди мәнимлә дүзәл, севдиким!

Аһымы көјләрә һәр сәһәр чәкдим,
Кәм чәкмәдим, амма мө'тәбәр чәкдим,
Ғојнунда нар дәрди ол гәдәр чәкдим,
Олду рәнким ахыр хәзәл, севдиким!

Хумар көзләрини ојаг гојмасан,
Јыхылан көнлүмә дајаг гојмасан,
Дәрман ејләмәјә ајаг гојмасан,
Шикәстә Вағифдән үз әл, севдиким!

Онун үчүн ујмаз гејријә көнлүм,
Бир әчәб зибадыр мәним севдиким.
Һури нәдир, гылман нәдир, мәләк нә,
Һамыдан ә'ладыр мәним севдиким.

Зүлфләри сүнбүлдүр, јанағы лалә,
Бахышы тә'н едәр вәһши гәзалә,
Көзләри мәстанә, ағзы пијалә,
Кәрдәни минадыр мәним севдиким.

Ајна тутар, зәнәхдана күл дүзәр,
Һәр мујинә јүз мин фитнә-фе'л дүзәр,
Бәјаз кәрдәнинә сијаһ тел дүзәр,
Санасан сонадыр мәним севдиким.

Боју јарашыглы сәрви-хураман,
Әндамыдыр ағ күл, синәси мејдан,
Кәлағајы күлкәз, либасы әлван,
Бир күли-рә'надыр мәним севдиким.

Вағифәм, зүлфләрин бәндиванијәм.
О каман гашларын мән гурбанијәм.
Мәнә гәдр елә ким, көвһәр, канијәм,
Демә ки, молладыр мәним севдиким.

Сәфалар кәтириб, тәшриф бујурдун,
Гәдәм басдын бизә, гурбан олдуғум.
Аз гала ки, сәнин һәсрәтин бизи —
Инчәлтмишди — үзә, гурбан олдуғум.

✓ Сән кәлдин, нур долду евә-отаға,
Кәлдијин јоллара чаным садаға,
Дуруб гурбан олмаг сән тәк гонаға
Нушдур чанымыза, гурбан олдуғум.

Мән мајиләм, сәндән дүшмәнәм чаша
Булут зүлфә, ағ габаға, ај гаша,
Гој дојунча бахсын, етсин тамаша,
Һејранды кез-көзә, гурбан олдуғум.

Сән гәддинә јашыл-аллар кејичи,
Вагиф дәхи сәнә гәзәл дејичи,
Шүкр аллаһа, дејил адамјејичи,
Нолур кәлсән бизә, гурбан олдуғум.

Мәним јарым сығаланыб кәләндә,
Санасан ган сүзүр додагларындан.
Шө'лә верир зәнәхданын чеврәси,
Нур төкүлүр көјчәк јанагларындан.

Кәрдән чәкиб, тә'нә гылар гулара,
Һәсрәтиндән бағрым дөнәр сулара,
Пәриләр евлады дерләр булара,
Булар да көзәлдир очагларындан.

Ағ синән көзәлдир, кәрдән көзәлдир,
Сәрасәр әндамын бирдән көзәлдир,
Сәrv гәддин сәнубәрдән көзәлдир,
Голларын, топуғун, бухагларындан

Дәһанын сәдәфдир, дишләрин инчи.
Сән мәни ејләдин елләр күлүнчү,
Либасын әлвандыр, чаргат нарынчы,
Сачаглар јарашыр гырагларындан.

Вагифиң дәрдини биләјди јары,
Дәрдинә бир дәрман гылајды јары,
Гәдәм басыб мундан кәләјди јары.
Өпәјдим әлиндән, ајагларындан.

Зүлфүн башы тахталаныб габагда,
Гыраг верир гэсабэнин алтындан.
Илан гујруғу тэк гоша гыврылмыш,
Учу чыхмыш зэнэхданын алтындан.

Гашын ишарэси, көзүн хумары,
Һэр бириси јүз мин фил кэмэндары;
Тэр синэдэ ағ мэмэнин кэнары
Ше'лэ верир жирибанын алтындан.

Сэнин һүснүн мат ејлэјиб фэлэји,
Чэннэтдэ һурини, көјдэ мэлэји,
Гызыл голбаглары, јанар билэји
Гучаглајыб кәһрүбанын алтындан.

Апарыбдыр мөндөн руһи-рэваны,
Тамам ағлы, һушу, динү иманы,
Ағаранда күлкөз јанағын јаны,
Титрэр зүлфи-пәришанын алтындан.

Вагифәм, чанана көндәрдим пејғам,
Көзүм јолларында галды сүбһү шам,
Кәлмәди ол сәрв-гәдди күлөндам
Бир чыхајдыг бу һичранын алтындан.

Еј зүлмү чох, гәлби гара бииграр,
Утанмазсан, амма һеч утанмазсан!
Нә анлағын вардыр, нә бир кәмалын,
Онун үчүн һәркиз сөзү ганмазсан!

Нә һүркүрсән мөндән, дөнүб авлара,
Дад ејләрәм, јетишмәзсән һавлара,
Сән дә мәним кими бу аловлара
Ахыр јаначагсан, демә јанмазсан!

Көрүм, сэнин нэдән олду әјерин,
Мөндәнмидир, ја гејридән чөкәрин,
Ај бимүрвәт, мөкәр дашдыр чијерин,
Мүдам сызылдарам, һеч усанмазсан!

Лә'нәт кәлсин о һүснүнүн бағына,
Салманам көзүнү бағрым јағына,
Дөзүрсән дөз бу ајрылыг дағына,
Мән дајаннам, амма сән дајанмазсан!

Вагиф, лә'нәт кәлсин јарын чанына,
Нә дәрдинә мејл ет, нә дәрманына,
Онун тәки бивәфанын јанына,
Әкәр икид олсан, һеч доланмазсан!

***

Күлкүн сэрэндазын тазэ күл кими,
Эфшан етмиш ај габағын үстүндөн.
Јанағын јанында зүлфэ тов вермиш,
Учун салмыш тэр бухағын үстүндөн.

Көһ заман башына тирмэ шал бағлар,
Каш олур ки, зүлф кизләјиб, хал бағлар,
Калагајын габағына ал бағлар,
Јашылын алтындан, ағын үстүндөн.

Нэ көзэл адамсан, ај гашлары јај,
Һеч новчэван кэлэ билмэз сэнэ тај,
Күлабатын гыјдыр, јохса јенки ај,
Өпэр, гучар күл јанағын үстүндөн.

Бизям илә олуб һачагдан ашна,
Кенэ һэр көрөндэ истэр јашына,
Һичаб ејлэр, кэтан салыр башына,
Оғрун бахар о јашмағын үстүндөн.

Вардыр ширин-ширин хош ихтилатын,
Нэ фајда, Вагифэ јох илтифатын,
Тавус ганады тэк учу чаргатын,
Пэрваз ејлэр солу сағын үстүндөн.

***

Намэ, кедэр олсан јарын кујинэ,
Дәрди-дилим о чанана декилән!
Бүлбүлүјәм гөнчэ күлүндөн ајры,
Бағрым дөнүб гызыл гана, декилән!

Гурбан олум кирпијинэ гашына,
Сел олубан гарыш ахан јашына,
Пэрванэләр кими долан башына,
Атэш тутуб јана-јана, декилән!

Дин-иманым дүз илгара бағлыдыр,
Һәсрәт чаным бир чүт нара бағлыдыр,
Мүрғи-руһим зүлфи-јара бағлыдыр,
Чох чәкмәсин зүлфэ шана, декилән!

Гылмыш һүснүн шөвгү дәрдим илә әфзун,
Ајрылыг гәминдэ көз јашым Чејһун,
Ағлым башдан кетмиш, олмушам Мәчһун,
Бу Вагифэ сән дивана декилән!

Бир фитнэ феллинин, үзү халлынын,
Бир ширин диллинин гурбаныјам мән.
Бир гэнд мегаллынын, ләб зүлаллынын,
Бир агзы баллынын гурбаныјам мән.

Бир сүсэн мујлунун, сәмән бојлунун,
Фәриштә хојлунун, мөләк сојлунун,
Бир чәннәт кујлунун, туба бојлунун,
Бир шүмшад голлунун гурбаныјам мән.

Бир көзү шәрлинин, чәнк нәзәрлинин,
Зүлфү әнбәрлинин, мүшк тәрлинин,
Бир сәмәнбәрлинин, зәр кәмәрлинин,
Бир инчә беллинин гурбаныјам мән.

Бир чох үлфәтлинин, мәнәббәтлинин,
Бир мәрһәмәтлинин, шәфәггәтлинин,
Бир пәри теллинин, күн тәл'әтлинин
Бир мәнчәмаллынын гурбаныјам мән.

Еј кирпији хәнчәр, гашы зүлфүгар,
Нөшүн мәнән хәјалыны кәсибсән?
Гојмасан бахмаға хәттү халына,
Тамашаји-чәмалыны кәсибсән!

Сәк рәгибин фитнәсинә ујубсан,
Нејләмишәм, мәнән нә тез дојубсан,
Кечә-күндүз мәни тәшнә гојубсан,
Ширин ләбдән зүлалыны кәсибсән.

Јашыныбсан, тамам дурубсан кендә,
Зүлфүн јашмағ алтда, сачын кәрдәндә,
Көрүнмәз, һәр јерин салыбсан бәндә,
Бу галыны, о галыны кәсибсән.

Бу бојда, гамәтдә, шөвкәтдә, шанла
Сән тәк көзәл јохдур чүмлә чаһанда,
✓ Сәрасәр бағрымы, кечән заманда
Кәсгәрибсән һилалыны, кәсибсән.

Мәкәр ки, ашигин гәмин јемәзсән,
Бу чөврү чәфадан сән инчимәзсән,
Хәстә Вагиф, һалын нәдир? — демәзсән.
Чавабыны, суалыны кәсибсән.

Өжүнмәсин кимсә, көзәләм, дејиб
Ајры тәһәр олур һалы көзәлин.
Күләш үзлү, ширин сөзлү хошгылыг,
Ләбләриндән ахар балы көзәлин.

Гашы тағ-тағ кәрәк, габағы назик,
Ағзы, бурну, дили, додағы назик,
Балдырлары јоғун, ајағы назик,
Вар әндамы олур долу көзәлин.

Јанағы күл, зүлфү јасәмән кәрәк,
Мәмәси диқ, ағ синәси кен кәрәк,
Һалдан хәбәр верән, дәрдибилән кәрәк,
Һеч олмаја мәкрү алы көзәлин.

Јумру ола бухағы, кен ола үзү,
Чох дәрдмәнд ола, дәрд билә өзү,
Күндә сүрмәләнә мәстанә көзү,
Әли ола ал һәналы көзәлин.

Өзкә илән һәркиз олмаја иши,
Гафијә, гәзәлдән чох чыха башы,
Булаг тәк гајнаја һәм көзү гашы,
Артыг ола һәм камалы көзәлин!

✓ Көзәл кәрәк әл көтүрә чәфадән,
Ләззәт көрә һәр дәм зөвгү сәфадән.
Вагифәм, гачарам мән бивәфадән,
Гурбаныјам бир вәфалы көзәлин.

Гәдәм басдын, сән сәфалар кәтирдин,
Көзүм үстә, еј мәстанә, хош кәлдин!
Башу чаным сәнин пәјәндазындыр,
Пешкәшиндир бу гәмханә, хош кәлдин!

Тәшриф ки, бујурдун көтүрдүн гәдәм,
Кәрәкдир пәјинә үз нисар едәм,
Доланам башына, дөнәм дәмбәдәм,
Нә ки, гуллуғунду — сана, хош кәлдин!

Мән гурбанам зүлфүндәки күлаба,
Гохусу тә'н едир ол мишки-наба,
Мәни дәрдин дөндәрмишди кәбаба,
Галмыш идим јана-јана, хош кәлдин!

Охлар вурдун мәнә көзү гаш илән,
Намәләр јазардым ганлы јаш илән.
Бујур, та бәндәлик едим баш илән,
Һәр нә гуллуғундур, чана, хош кәлдин!

Мән Вагифәм, шүкүр, јетдим мурада,
Дәхи арзум јохдур фани дүнјада.
Чох-чох кәрәм етдин, еј һуризада,
Јетирдин дәрди дәрмана, хош кәлдин!

Дүүн олду, бүтүн хублар жыгылды,
Кәлмәди бир бизим күлбәдән кәлин.
Сән кәлмәдин дејин, јаса батмышам,
Кәлә кер, еј зүлфү јасәмән кәлин.

Бир гәдәм бас ки, тој сәнин тојундур,
Тојлар јарашығы сәнин бојундур,
Моллалар мәскәни сәри-кујундур,
Ону керән дөнәр Кә'бәдән, кәлин!

Чам ичмишәм мән, мәстанә кәлмишәм,
Ејләјиб бағрымы шанә кәлмишәм,
Сәнин һәсрәтиндән чанә кәлмишәм,
Әл кетүр бу назү гәмзәдән кәлин!

Саз тутулуб јүз мин сәнәм ојнаса,
Чәм олубан румү әчмә ојнаса,
Көјдә мәләк, јердә адәм ојнаса,
Һәззим олмаз һәрқиз өзкәдән, кәлин!

Кәл ојна, әлинә кәләгај дола,
Бујур, шабаш версин Вағиф тәк гула!
Мат галыб десинләр: киминдир ола
Кәклик кими сәкиб, бу сүзән кәлин!

Сијаһ зүлфүн гәддин илән бәрабәр,
Назик ағ әндамын бәјаз гар, кәлин!
Салланышын тамам чаһана дәјәр,
Сәнин тәк бир көзәл һарда вәр, кәлин!

Мәләјикләр кәлир сәни салама,
Гәмзән мәни чапды, кәл бах јарама.
Шәккәр гүббәсидир, јохса шамама,
Гојнун ичиндәки гоша нар, кәлин?

Сәни севән әгли, камалы нејләр,
Дәхи көрмүш өзкә чәмалы нејләр,
Бу дүнјада мүлкү о, малы нејләр,
Һәр ким олса сәнин илән јар, кәлин!

Кејибсән әјнинә күл пирәһәни,
Чәмалын шә'ләси тутмуш дөврәни,
Накәһдән көзләрим көрәндә сәни,
Галмады чанымда ихтијар, кәлин!

Һәсрәтиндән Вағиф дүшдү дәрдә, кәл,
Һеч әјләнмә ирәлидә, кердә, кәл,
Бир кәлибсән, кәрәм ејлә, бир дә кәл,
Көнлүм чәкир сәнә интизар, кәлин!

Хумар көзләрини севәндән бәри,
Дәхи өзкәсинә ујманам, кәлин!
Хорјат илә белә чан-чан олмусан,
Мәкәр ки, мән ону дужманам, кәлин!

Чәфридар сүрмәни чәкибдир көзә,
Наваланыб дәхи ендирмәз бизә,
Мән һа билләм, ганын гајнар түксүзә,
Мән тутдугум әлдән гојманам, кәлин!

Башына дөндүјүм, суларын јолу,
Кедәндә бош кедәр, кәләндә долу.
Мәмәләрин үстдән чатынын золу, —
Сән гыјсан, мән сәнә гыјманам, кәлин!

Башына дөндүјүм, телли, тоггалы,
Гашларын чанымы һаг-һаһаг алы,
Ағарыбдыр, гырхмаг олмаз саггалы.
Валлаһ, үзүн үстә гојманам, кәлин!

Тахтына чыхманам, тахтын учадыр,
Гојнуна кирмәнәм, јары кечәдир,
Демәкнән Молла Пәһаһ гочадыр
Сәни тамам јесәм дојманам, кәлин!

Бир сән кими көзәл јохдур дунјада,
Ағзы ширин, дили-додағы ширин.
Дојмаг олмаз дидарындан бир заман,
Тамашасы, гашы, габағы ширин.

Сијаһ зүлфүн үз јанына доланмыш,
Онун һәр мујинә јүз чан чаланмыш,
Санасан, шәккәрә, гәндә буланмыш
Мәмәси, синәси, бухағы ширин.

Тәрпәнәндә һәр тәрәфә күл гоһар,
Мүшкү әнбәр гоһар, сијаһ тел гоһар,
Басдығы јерләрдән миһәк, һил гоһар,
Назик әли ширин, ајағы ширин.

Гашлар вәсмәләнир, көз сүрмәләнир,
Көз тәк јанаглары хош шөләләнир,
Бахдыгча үзүнә чан чилвәләнир,
Олур бу Вағифин дамағы ширин.

Нә көзәл сүрмәдән чила кәтирди,
Дөндү бир афәти-чана көзләрин.
Апарды ағлымы, дин-иманымы
Сәнин белә бу мәстанә көзләрин.

Гәмзә тигин чәкди, чалды чанымы,
Бир чәллада дөндү, алды чанымы,
Кенә жанар ода салды чанымы,
Гојду мәни јана-јана көзләрин.

Ала көзләр хумарланыр, сүзүлүр,
Һәр гыја баханда, чаным үзүлүр.
Мүжканларын синәм үстә дүзүлүр,
Мејл едәндә бу мәкана көзләрин.

Һүснүн күлә бәнзәр, бојун минајә,
Чаным, гурбан олсуң белә сонајә,
Кирпијин хәдәнкин вурду синајә,
Етди бағрым шана-шана көзләрин.

Хәјалын көнлүмдә, көзүмдә кәзәр,
Хумар-хумар бахар, чанымы үзәр,
Шикәстә Вагифдән кәсмәсин нәзәр,
Рәһм ејләсин мән меймана көзләрин.

Кәрдәниндә, гамәтиндә ајыб јох,
Амма нә көзәлдир пәришан зүлфүн!
Әтриндән динләнир сәрасәр әрваһ,
Ја мүшки-әнбәрлир, ја рејһан зүлфүн.

Күлаб сәпилибән дәјәндә шана,
Гохусу чулғашыр чүмлә чаһана,
Дөндәрибдир мәни Шејх Сән'ана,
Нә дин гојуб мәндә, нә иман зүлфүн.

Ағ әлин ки, дәјәр о мүшки-наба,
Бәнзәр булут ичрә кирән мәнҗаба,
Һәлгәләнир, дөнүр учу гүллаба,
Асар күндә мин-мин дилү чан зүлфүн.

Јастыланыб ај габағын јанында,
Башы чыхыр тәр бухағын јанында,
Сијаһ халын, ал јанағын јанында
Әксик олмаз һәркиз, һәр заман зүлфүн.

Вагифәм, олмушам зүлфә кирифтар,
Көнлүм виран, һалым хараб, күнүм зар,
Бир нәзәр гыл мәнә, еј чешми-хумар,
Ејләјибдир мәни сәркәрдән зүлфүн.

Еј Мәккәни, Мәдинәни жарадан,
Бир фикир чәк әһвалына Вагифин.
Ол гашы гйбләжә үз сүртмәк истәр,
Мәдәд ејлә игбалына Вагифин.

Көзүндән ираға дүшүбдүр жары,
Кәсйлиб көнлүнүн сәбрү гәрары.
Үз чевирмиш јенә Мәдинә сары,
Нә дүшүбдүр хәјалына Вагифин.

✓ Мәним жарым дејил ол Кә'бәдән кәм.
Хал һәчәрүл-әсвәд, дәнаны зәм-зәм,
Бир заман олсајдым онунла һәмдәм,
Хәт чәкиләр вәбалына Вагифин.

Сәрхош дуруб мина бојлу сағыдан,
Јаралыдыр гәмзәси ол јағыдан.
Зүлфү әнбәр — ағлы башдан дағыдан;
Нә сөзү вар камалына Вагифин.

Јүз зүлфү пәришан, һинду хал олса,
Јүз шәкәр кәфтәрлы, ләби бал олса,
Јүз шириндил, әнбәрбу марал олса,
Јетә билмәз маралына Вагифин.

Дәрдин мәни һејвалара дөндәрди,
Еј сачлары сијаһ, үзү ағ кәлин!
Та ки, көрдүм чамалынын шө'ләсин,
Әриди бағрымда тамам јағ, кәлин!

Сәнин һәсрәтини вилајәт чәкәр,
Гәмзән јајы дәјәр, мөлаләт чәкәр,
Чәмалындан мөләк хәчаләт чәкәр,
Һүсүн ејләр аја, күнә лағ, кәлин!

Нә олур, үзүндән ниғаб алсан,
Бир ләһзә һалыма нәзәр салсан,
Сәһәрдән ачылмыш тәзә лаласан,
Сәнин сејрәнкахын олур дағ, кәлин!

Гәддин тәк нә әр-әр, нә шүмшад олур.
Ону көрчәк, гәмдән чан азад олур,
Мәним көнлүм сәнин илән шад олур,
Сән ејләрсән дамағымы чағ, кәлин!

Бәләләрдән сәни сахласын худа,
Сән тәк көзәл елдән олмасын чүда,
Хәстә Вагиф өлсә, башына фәда,
Тәки олсун сәнин чанын сағ, кәлин!

***

Женә байрам олду хублар евиндә,
Санасан, ачылыб тазә күл бу күн.
Бәнәфшә зүлфләри аласан әлә,
Шанә тәк кәзәсэн телбәтел бу күн.

Ким өлә, ким гала бу байрамадәк,
Чәһд ејлә, јетәсэн күл әндамадәк,
Кечәләр сүбһәдәк, та ахшамадәк,
Јарын кәрдәниндә ола гол бу күн.

Санасан, үзүнү әрәг нәмидир,
Елә баһар фәсли, күл шәбнәмидир,
Ихтилат базары, сөһбәт дәмидир,
Кәрәк дүшә дост кујинә јол бу күн.

Тамаша гыласан гаша, габаға,
Сүртәсэн үзүнү зүлфә, бухаға,
Јар бәзәниб дуруб чанлар алмаға,
Өлмәли күнүндүр, Вағиф, өл бу күн!

***

Мәни гәрг ејләдин гәм дәрјасына,
Еј чешми-хумарым, нөшүн ағладың?
Еј көзүм, нә дәјиб көјрәк көнлүнә?
Еј ширин көфтарым, нөшүн ағладың?

Кәрдәниндә зүлфүн тәр сүнбүл кими,
Сонадан үзүлмүш гарател кими,
Сән кәрәк күләсэн гызыл күл кими,
Еј лалә рүхсарым, нөшүн ағладың?

Олмаја сән мәни бииграр сандын.
Зарафат ејләдим, она инандын,
Нә дәјди көнлүнә, нәдән буландын,
Дишләри мирварым, нөшүн ағладың?

Бағрым башын шан-шан ејләдин, дәлдин,
Дөнүм көзләринә, аз агла — өлдүн;
Дејәрдин, күләрдин, белә дејилдин,
Мәним чадукәрим, нөшүн ағладың?

Һәр кәс көрән дәмдә өз сирдашыны,
Мәкәр төкәр габағыны-гашыны?!
Ода јахдын чијәримин башыны,
Вағиф дер: дилдарым, нөшүн ағладың?

Башына дөндүжүм, тој адамлары,
Сиз дө дејин: тоја кэлэн ојнасын,
Адыны демэрэм, елдэн ајыбдыр,
Филан кэсин гызы, филан ојнасын.

Нә мүддәтди она күвәнән бизик,
Һәсрәтин чәкмәкдән чанымыз үзүк,
Һәр әлинә алыб бир данә үзүк,
Үзүјү дәстинә алан ојнасын.

Бир туба бојлудур; боју новрәстә,
Һәсрәтин чәкмәкдән олмушам хәстә,
Ишарәт ејләрәм анлајан доста,
Достунун гәдрини билән ојнасын.

Мән Молла Вагифәм, ејләрәм әфған,
Көзләрим дә јаш јеринә төкәр гаң,
Узун бојлу, јенијетмә, новчаван, —
Мәни бу дәрәләрә салан ојнасын.

Оғрун баха-баха, еј чешми нәркис,
Дәрдә салдын мәни, хәстәһал етдин.
Һәсрәтиндән өлдүм, өлдүм, дирилдим,
Нә бир јада салдын, нә суал етдин.

Һәр мәни көрәндә, еј чешми јағы,
О гәдәр ејләдин чанлар алмағы,
Каһ көстәрдин, каһ кизләтдин јанағы,
Ахыр мәни дәрдә салдын, ал етдин.

Узун илләр сәнә галдым мән һәсрәт,
Зәррәчә көрмәдим мөһрү мәнһәббәт.
Һәр заман ки, сәндән умдум шәфәггәт,
Бир дава башладың, галмагал етдин.

Әзәлдән вар иди лүтфү кәрәмин,
Каһбәкаһ бәријә сејрү гәдәмин,
Вара-вара артды зүлмү ситәмин,
Билмәдим, сонрадан нә хәјал етдин!

Һәмишә бу иди фикрү хәјалым,
Икимиз бир јердә һәмдәм олалым.
Нејләмишди сәнә Вагиф, а залым,
Ону гәм әлиндә пајимал етдин.

Бир бәяз кәрдәнли, мәрмәр синәли,
Кәрдәнинә гурбан миналар олсун.
Учу тәр чығалы сираһ телләрин
Сәдгәси яшылбаш соналар олсун.

Нә дедим мән сәнә, еј үзү маһым,
Сән мәнән күсүбсән, еј гибләкаһым,
Өлдүр мәни, кәр вар исә күнаһым,
Ал ганым әлләрдә һәналар олсун.

Нечә ки, көрүрсән өзүн филмәсәл,
Чамалындыр чаһан ичрә бибәдәл,
Өзүн кими кәрәк хојун да көзәл,
Сәндә нечүн белә әдалар олсун?

Дост дост илә әбәс јерә савашмаз,
Севәнин севәндән көнлү булашмаз,
Бикейф олмаг көзәлләрә јарашмаз;
Көзәлдә кәрәк хош сәфалар олсун.

Ешитдим күсүбсән, тәрпәнди дәрдим,
Јалварыб көнлүнү алмаг истәрдим,
Гуллуғуна намә јазыб көндәрдим,
Биздән сәнә чох-чох дуалар олсун.

Вагиф, чанан илә тәрд олду ара,
Имдад сәнә галды, ејлә бир чара,
Бир гафийә гајыр, көндәр ол јара,
Бәлкә дәрдимизә дәвалар олсун.

Ај кәнары габағында гыј кими,
Көрүнүр, чулғаныр јанаға зүлфүн.
Санасан булутдур, әнвәр үзүнү
Бәдр ајы тәк алмыш гучаға зүлфүн.

Шаһмар тәки кәрдәниндә буланыр,
Күлаб илә сығаланыр, суланыр,
Һәлгә дүшүб, бухаг алтда доланыр,
Баш гојур, сарылыр гулаға зүлфүн.

Әтрин көтүрүбдүр мүшкү рејһандан,
Учу чығаланыр чыхыр дөрд јандан,
Ачыланда чаргат тәр зәнәхдандан,
Нә эчајиб дурур гыраға зүлфүн.

Көз дојмаз вәсмәли кәман әбрудан,
Чан үзүлмәз сәмән ијли кәјсудан,
Мәст едәр аләми әнбәрин будан,
Һәр кәләндә сәндәл дараға зүлфүн.

Хәстә Вагиф онун сәркәштәсидир,
Бағры гызыл ганын ағуштәсидир,
Һәр тари мүәттәр, чан риштәсидир,
Гојма ки, төкүлсүн ајаға зүлфүн.

***

Бир мина кәрдәнли, күл үзлү жарын
Һәр ахшам, һәр сәһәр јанағындан өп.
Дуруб долан пәрванә төк башына,
Сығалла телләрин, габағындан өп.

Бир көзәл көрмүшәм бу кәлән кәштә,
Фәрагы башында, севдасы башда,
Һәр ахшам, һәр сәһәр султаны чашда,
Галдырыб чәнәсин, бухағындан өп.

Нә ола охуја, һәм јаза Вагиф,
Мүштаг олдун кәлән бу ғыза, Вагиф,
Бир беләси кәлсә кәр сизә, Вагиф,
Ејлә сөчдә, икрам, ајағындан өп.

***

Еј шаһы хубларын, шуху дилбәрин,
Сәндән сәнубәрин хәчаләти вар.
Хош јарашыр сәнә дига нимтәнә,
Бу бәзәјин кенә әләмәти вар.

Бу зибү зијнәтин, шанү шөвкәтин,
Ме'рачи-риф'әтин, баби-дөвләтин,
Һүснү-мәләһәтин, чешми-афәтин,
Бу гәддү гамәтин гијамәти вар.

Мәһбуби-мүнтәхәб, бир али нәсәб,
Гәмзәсиндә гәзәб, сән сахла, јарәб,
Күл рүхлү, гөнчәләб, турунчу гәбгәб,
Лисанында әчәб, һекајәти вар.

Олмаз белә адәм, јығылса аләм,
Мәләкдән мүкәррәм, ә'лавү ә'зәм,
Өзү бир шух сәнәм, истиғнасы кәм,
Бизә әмма һәрдәм нәзакәти вар.

Гашы јәј, чешми шух, мүжканлары ох,
Чүмлә кәсдән артых, бәрабәри јох.
Чамалы јанында ај вә күн мәнсух,
Вагифин ондан чох шикајәти вар.

***

Интизар чэкмекдэн, јол көзлэмекдэн,
Көнлүмүн нэ табы, нэ тагәти вар.
Јазан ола ажрылыгын дәрдини,
Фәрһадү Ширинчә һекајәти вар.

Бир кимсә ки, мүштаг ола чәмала,
Көрәнләр билир ки, дүшәр нә һала,
Ол гамәтин һәр кәләндә хәјала,
Көрәсэн ки, нечә гијамәти вар.

Ешгин салыр чанымыза бир атәш,
Зүлфүн кими һалымыздыр мүшәввәш,
Еј тубији-чәннәт, сәнәдир пешкәш
Гарабагын һәр нә вилајәти вар.

Јүз көрсәк дә әкәр өзкә һәрәмдән,
Гуртулманых һәркиз фикрү әләмдән,
Сән кәл хилас ејлә бизи бу гәмдән,
Сәнин гәдәмнин сәадәти вар.

Һичраны чэкмәјән дәрдимәнд олмаз,
Севәни севмәјән дилпәсәнд олмаз,
Дост доста кәләндә јолда бәнд олмаз,
Ешгин тәригинин бу адәти вар.

***

✓
Бир заман һавада ганад сахлајын,
Сөзүм вардыр мәним сизә, дурналар!
Гатарлашыб нә дијардан кәлирсиз?
Бир хәбәр версәниз бизә, дурналар!

Сизә мүштаг дурур Багдад елләри,
Көзләјә-көзләјә галыб јоллары,
Аста ганад чалын, гафил телләри,
Һејифдир, саларсыз дүзә, дурналар!

Хејли вахтдыр, јарын фәрагындајам,
Пәрванә тәк һүснүн чырагындајам,
Бир ала көзлүнүн сорагындајам,
Көрүнүрмү, көрүн, көзә, дурналар!

Мән севмишәм ала көзүн сүрмәсин,
Бәднәзәр кәсибән, зијан вермәсин,
Сагын кәзин, лачын көзү көрмәсин,
Горхурам сәфһизи поза, дурналар!

Назәнин-назәнин едәрсиз аваз,
Рухлар тазәләнир, олуր сәрәфраз,
Вагифин дә көнлү чох едәр пәрваз,
Һәрдәм сизин илә кәзә, дурналар!

Бир бөлүк жашылбаш соналар кими,
Лыгылыб кэлибдир Газага гызлар.
Ајна габагында гара гаш учун
Ендириб кэтирмиш гулага гызлар.

Һәр бириндэ мина кэрдэн, назик бел,
Сизэ гурбан тамам өлкэ. тамам ел,
Кулаб илэн сыгалданмыш гара тел
Хуб јарашмыш бэјаз бухага, гызлар.

✓ Гэмзэ каман, мүжкан хэдэнк, көз ала,
Јуз ган олур, әјри бахсан һилала,
Сөзләри гэнд, ағызлары пијала,
Шәкәр эзмиш дилэ, додага гызлар.

Еј ағалар, нечэ ситэм етдилэр,
Вагифин чаныны чох инчитдилэр,
Јенэ дуруб гатарлашыб кетдилэр,
Сөзләрин гојдулар гырага гызлар.

Мүшки чаргат кэнарында хумар көз
Сүзүлэр, сүзүлэр, каһбакаһ бахар.
Һејбэтиндэн лэрзэ дүшэр чаныма,
Санасан, гулуна падишаһ бахар.

Сүрмэли көзләрин хош хэдэнки вар,
Бир күн мөһэббэтин јүз күн чэнки вар,
Өзкө бахан көзүн гејри рэнки вар,
Бу баханда амма сим-сијаһ бахар.

Хоју мөлаикдир, өзү пэриаз,
Чилвэси гарычгај, чыггасы шаһбаз,
Чәкибдир үзүнә сијаһ сэрэндэз,
Булут арасындан санки маһ бахар.

Гызыл һэна гојмуш эл дырнагына,
Гөнчэлэр дүзүбдүр сол вэ сагына,
Сыгал вериб јәј гашларын тагына,
Шүкр аллаһа, бизэ гибләкаһ бахар.

Вагиф чандан мүштаг олур мүштага,
Мүштаг олмајандан гачар ирага,
Бахан бахмаг кэрэк габаг-габага,
Көз училэ бахан байкраһ бахар.

***

Көз галды жолларда, чан интизарда,
Кәлмәди чанандан тәзә бир хәбәр.
Мәним тагәтим јох гәләм тугмаға,
Ким ола ки, јага јаза бир хәбәр.

Нә гәләр ки, мән ағларам дәмәдәм,
Әһвалым билирми ола о һәмдәм.
Ел тамам јағыдыр, јохдур бир адәм,
Верә мөндән пәриназә бир хәбәр.

Көр һесабын мән чәкдијим азарын,
Бу дадү фәрјадын, бу аһү зарын,
Бади-сәба, әкәр дүшсә күзарын
Сөјлә хәлвәт бу һәмраза бир хәбәр.

Әзәлдән гамәти белә дејилди.
Бир јај гаш охундан сонра әјилди.
Бағрым дәлиндидијин һәр јетән билди.
Јетишмәди тирәндаза бир хәбәр.

Бүлбүлү гөнчеји-хәндан өлдүрдү,
Пәрванәни шәм'и-сузан өлдүрдү,
Вағифи атәши-һичран өлдүрдү,
Аман, верин о шаһбаза бир хәбәр.

***

Еј чананым, сән бәзәниб кәләндә,
Ају күн гаршына пишваза кедәр.
Кәбәји-кујинә күндә мин кәрә,
Мәләкләр јығылыб намаза кедәр.

Ағ күлә тәшбәһдир бәдәнин бүтүн,
Дәрдиндән аләмә салмышам бир үн.
Сәни севән чаван олур күнбәкүн
Гарымаз, башатан тәр-тазә кедәр.

Сәнубәр гамәтин нә хош хурамдыр,
Һәсрәтиндән сызылдајан јарамдыр,
Сәндән ајры дирлик мәнә һарамдыр,
Ахыр бир күн өмрүм күдаза кедәр.

Синәси мәрмәрдир, сәрвдир гамәт,
Үзүнү көрмәсәм, гопар гијамәт,
Отуруб зүлфүндән етсәм һекајәт,
Дәрдим артар тули-дираза кедәр.

Сән күлсән, бүлбүл сев, хары истәмә,
Һәркиз камал истә, вары истәмә,
Мејл ејлә Вағифә, сары истәмә,
Өзү шаһбаз олан шаһбаза кедәр.

Күнәш үзлү, хош гылыгы чанансан,
Гашларын бәнзәҗир нилалә, Јетәр.
Нигаб атыб сәрхош-сәрхош кәзәндә,
Охшајырсан јорғун маралә, Јетәр.

Сәнсэн мәним тубам, сәрвим, шүмшадым,
Гәмзәси һәрами, чешми чәлладым,
Дүн кечә фәләјә чыхды фәрјадым,
Ришмәди кушинә бу налә, Јетәр?

Нә көзәл јарашыб ал, јанағына,
Назикдир, дәјмәсин әл јанағына;
Зүлфү бухағына, күл јанағына,
Нә бәнәфшә бәнзәр, нә лалә, Јетәр.

Мән бир гулам, чаным ода салмышам,
Јасланыбан дост кујиндә галмышам,
Вагиф кими молладан дәрә алмышам,
Кәл јетирсин сәни кәмалә, Јетәр.

Јај гаш бучағында, ал јанаг үстә
Нә хош хумарланыр мәстанә көзләр
Сүрмәди кирпикдән охлар чәкилиб,
Ејләјиб бағрымы нишанә көзләр.

Гәмзә пејканилә төкдү ганымы,
Хәталара салды дин-иманымы,
Әкри дурду, сүзкүн бахды, чанымы
Алды о шух көзләр, амма нә көзләр.

Симасы шәһлаји, тәрһи бадами,
Бахышы меһрибан, өзү һәрами,
Гулдур она сијаһ зүлфүн тәмамн,
Ола билмәз белә шаһанә көзләр.

Сәмән ијли, сәһаби зүлф, ај габаг,
Гөнчә дәһан, дүр диш, әргәван додаг,
Мүнәввәр үз, лалә зәнәх, тәр бухаг,
Тамам бир јанәдир, бир јанә көзләр.

Вагиф ки, дүшүбдүр әғлү камалдан,
Әксик олмаз башы говғадан, галдан,
Нә зүлфләрдән билин, нә хәттү халдан,
Ејләјибдир ону диванә көзләр.

Еј марал бахышлы, сона сыгаллы,
Нә кезәлдир сәндә о гара телләр.
Кәмәнд кими төкүлдүбдүр кәрдәнә,
Дөнүбдүр сәрасәр шаһмара телләр.

Сәнә сыгал вериб, эчәб тәр дүшүб,
Һөрүлүб гәддилән бәрабәр дүшүб.
Санасан мәләкдән балү пәр дүшүб,
Дүзүлүб далында гатара телләр.

Бәнәфшәдән газә, сүнбүлдән кезәл,
Өтүб учу дүшүб о белдән кезәл,
Һеч тел көрмәмишәм бу телдән кезәл,
Олмајыбдыр белә ашкара телләр.

Сәнә һејран олуб халгын чохусу,
Көрәнләрин кәсилибдир јухусу,
Мүшкү әнбәр кими кәлир гохусу,
Дөнүб Чиндән кәлән әттара телләр.

Зүлфләрини чин-чин гојуб үзә сән,
Саллан сәрхош, сејрана чых дүзә сән!
Сән кәрәкдир Вагиф илән кәзәсэн,
Көрүнмәјә һәркиз әјјара телләр.

О тубу бахышын јыхды әләми,
Хумар кезләрин нә гијамәт ејләр.
Кә'бәји-кујини көрән кимсәнә
Нә заман гибләји әијарәт ејләр?

Дурна телли, топгун тәрлан чилвәли,
Көрмәмишәм сән тәк назлы-гәмзәли,
Сәрасәр јахасы гызыл дүјмәли,
Бахдыгча өзүнә фәхарәт ејләр.

Ејиб јохдур шөвкәтиндә, шанында,
Гашу габағында, һәм дәһанында,
Шәрт дејилдир, јатыб-дурам јанында,
Кендән бахмаг мәнә кифәјәт ејләр.

Вагиф бахар зүлфи-пәришанына,
Тәрк ејләр мәсчиди, кәләр јанына,
Сидги-дилдән чанын гатса чанына,
Һуријү гылмана мәләмәт ејләр.

***

Мэн сэнэ олмушам дидар ашиги,
Сэн үзүнү бүрүмэјин нэдэндир?
Ширин сөзлэринин чох мүштагчјэм,
Данышмајыб киримэјин нэдэндир?

Элин далда тутуб, башын јанында,
Һәркиз тел көрүнмэз гашын јанында.
Мөним кими бир сирдашын јанында
Гајым-гајым сарынмағын нэдэндир?

Ешги кэрэк көзөл олан кимсөнин,
Та гылмаја тәркин назу гэмзөнин,
Јарлыгда ки, јохдур хөјалын сөнин,
Бөс дүнјада јарынмағын нэдэндир?

Энбэр зүлфүн белө төкдүнмү јана,
Бир бөри бах — сэнэ чанын гыјана,
Отуруб-отуруб јөнү о јана,
Дуруб-дуруб јеримэјин нэдэндир?

Вагифәм, чох әла бир көвһөр идим,
Сафлыгда полада бөрабэр идим.
Та ки, сәни көрдүм, мум тәк әрдим.
Һеч демэзсән әримэјин нэдэндир?

***

Әкәр јарсан, кәл сармашаг гол-бојун,
Дуруб далдалардан бахмағын нэдир?
Јар дејилсән, чәк ајағын, кери дур,
Чанымы оллара јахмағын нэдир?

Ешг севдасына һеч кәс пис демэз,
Мөһөббөт јолундан ајаг кәс демэз,
Көз көрмәсә дәли көнүл истәмэз,
Бәзәниб гаршыма чыхмағын нэдир?

Вагифин бағрыңы гана дөндәрдин,
Сәк рәгиби үстүмүзә ендәрдин,
Мәнә кизлин бир нишанә көндәрдин,
Ашкара башыма гахмағын нэдир?

Еј Кә'бәм, Кәрбалам, Мәжкәм, Мәдинәм,
Бир заман куйиндә зијарәтимдир.
Гиблә дејиб, гашларына баш әјмәк —
Кечә-күндүз мәним ибадәтимдир.

Һәр нә десәм, сән инчимә сөзүмдән,
Сәрхошунам, јох хәбәрим өзүмдән,
Шол гамәтин јайынанда кәзүмдән,
Санасан ки, һәшрү гијамәтимдир.

Бағламышам дин-иманы зүлфүнә,
Мәним кими һејран һаны зүлфүнә,
Тапшырыб кедирәм чаны зүлфүнә,
Јахшы сахла, сәндә әманәтимдир.

Сәнсән мәним ајым, күнүм, һилалым,
Дөвләтим, игбалым, чаһым, чәлалым,
Көзәл үзүн даим фикрү хәјалым,
Сөзүн дилдә ширин һекајәтимдир.

Соналар хәчилдир сијаһ телиндән,
Тутиләр лал олур ширин дилиндән,
Шикәстә Вагифәм, сәнин әлиндән
Һәр кимә ки, јетсәм, шикајәтимдир.

Хубларда ки, зөвгү сәфа дејирләр, —
Фәрбәһ күл әндамда, ағ бәдәндәдир.
Көнүл асајиши, чанын раһәти
Күлкүн зәнәхданда, тәр зәғәндәдир.

Бир јоғун балдырлы, јумушаг дизли,
Бир сәрхош јеришли, мәстанә кәзлү,
Бир ајна габаглы, бир күнәш үзлү
Көзәлин һәсрәти, дәрди мәнәдәдир.

Әввәл көзәлләрдә кәрәкдир чағлыг,
Ондан сонра ола сәдәлик, ағлыг;
Нә ағзында јашмағ, нә үздә јайлыг, —
Чиркинлик үзүнү бүрүјәндәдир.

Гашилән, көзилән чикәр ган олур,
Зүлф севәндә нә дин, нә иман олур.
Чан гушу халларда бәндиван олур,
Дирлик зөвги-ләбдә, һәм дәһәндәдир.

Ејбсиз көзәлин хош олур хоју,
Кизләмәз чәмалы, гамәти, боју.
Көрәндә Вагиф тәк хош кәфткүју,
Мәһәббәт ејләр ки, бу куйәндәдир.

***

Севдижим, ләбләрин јагута бәнзәр,
Сәрасәр дишләрин дүрданәндир.
Сәдәф дәнһаныдан чыхан сөзләрин
Һәр бири бир гејби-хәзанәндир.

Нәдәндир сөзүмә чаваб вермәмәк,
Һәм чамал кизләјиб, үз көстәрмәмәк.
Кечәләр көзләрим хабы көрмәмәк,
Ол сијаһ нәркиси-мәстанәндир.

Мән һа сәни нури-илаһи саннам,
Чамалынын шөләсинә доланнам,
Атәшинә мәрду мәрданә жаннам,
Бу хасијјәт мәнә пәрванәндир.

Бир намә јазмышам чан үзә-үзә,
Бади-сәба, апар сән о күл үзә,
Сорушса јар ки, бу кимдәндир бизә?
Сөјләкилән: — Сизин диванәндир.

Хумар-хумар бахмаг көз гајдасыдыр,
Лалә тәк гызармаг үз гајдасыдыр,
Пәришанлыг зүлфүн өз гајдасыдыр,
Нә бади-сәбадән, нә шанәндир.

Мүштагдыр үзүнә көзү Вагифин,
Јолунда пәјәндәз үзү Вагифин,
Сәнсэн фикри, зикри, сөзү Вагифин,
Гејри сөз јанында әфсанәндир.

***

Јасәмән телләрин, нәркис көзләрин,
Мәнимлә, көзәлим, чохдан јағыдыр.
Инсаф ет, өлдүрмә күнаһсыз гулу,
Әл-әлдән үзүлүр, јаман чағыдыр.

Камаллы көзәлдә хәта кәм кәрәк,
Севки кәрәк, сөһбәт кәрәк, дәм кәрәк,
Ашигә вәфалы бир һәмдәм кәрәк,
Һәмдәмсиз бал јесә, она ағыдыр.

Баһари-өмрүнү версә дә баша,
Ашыг мә'шугәдән усанмаз, һаша!
Фәрһад Ширин үчүн сығынды даша,
Мәчнунун овлағы Лејли дағыдыр.

Ашнасындан үз чевирсә бир гафил,
Онда вәфа олмаз, ону јәгин бил.
Сона кәклик сара ујса нечә ил,
Лачын галхар јувасыны дағыдыр.

Гышын шиддәтиндән чәкинемәзсә јаз,
Чалханмаз көлләрдә нә өрдәк, нә газ,
Вагифин көксүнә башдан чар-чарпаз
Чәкилиб һачандан — чанан дағыдыр.

Ал кејиниб чыхсан күлшән сејринә,
Жығылы башына күлләр доланыр.
Мәһтаби-һүснүнә бәндә фәрмандыр,
Гуллуғунда ајлар, илләр доланыр.

Көрмәмишәм сән тәк бир мәләкзада,
Дәрдини чәкәрәм һәддән зијада,
Кирпикләрин учу дүшәндә јада,
Бағрымын башында милләр доланыр.

Мән бир Фәрһад, сән бир Ширин дәһансан.
Дәрдин заһир, амма өзүн нәһансан,
Кезәллик бабында шаһи-чәһансан,
Ешијиндә јүз мин гуллар доланыр.

Ејләјибсән мәни ешгә кирифтаг,
Күндүзәм бигәрар, кечәләр бидар,
Рөвзеји-кујиндә кезәндә әғјар,
Чешмим кирдабында селләр доланыр.

Ләбләрин бағрымы пүрхун ејләмиш,
Ахытмыш көз јашым Чейһун ејләмиш,
Һәсрәтин Вағифи Мәчнун ејләмиш,
Онун үчүн кәзир чөлләр доланыр.

Бајрам олду, һеч билмирәм нејләјим,
Бизим евдә долу чувал да јохдур.
Дүкијлә јағ һамы чоһдан түкәнмиш,
Әт һеч әлә дүшмәз, мотал да јохдур.

Аллаһа бизмишик нашүкүр бәндә.
Бир сөз десәм дәһи гојмазлар кәндә.
Халг батыбдыр ноғла, шәкәрә, гәндә,
Бизим евдә ахта зоғал да јохдур.

Бизим бу дүнјада нә малымыз вар,
Нә дә евдә саһибчамалымыз вар.
Вағиф, өјүнмә ки, камалымыз вар,
Аллаһа шүкүр ки, камал да јохдур.

Күр гырагынын эчэб сејрэнкаһы вар,
Јашылбаш сонасы, һајыф ки, јохдур!
Учу тәр чығалы сијаһ телләрин
Һәрдән тамашасы, һајыф ки, јохдур!

Гыш күнү гышлағы Гырагбасанын,
Көзүдүр Аранын, чүмлө-чаһанын,
Белә көзәл јерин, көзәл мәканын
Бир көзәл обасы, һајыф ки, јохдур!

Чохдур ағ бәдәнли, бүллүр бухаглы,
Лалә зәнәхданлы, гөнчә додаглы.
Амма ширин дилли, ачыг габаглы,
Көнүл ашинасы, һајыф ки, јохдур!

Һавасындан торпагынын, јеринин,
Дадызмаз дәһанын, ләби-ширинин,
Пәри чохдур, нә фајда һеч биринин
Адамлыг әдасы, һајыф ки, јохдур!

Учу әшрәфили, булут кими сач,
Дал кәрдәндә һәр һөрүјү бир гулач,
Кәләғажы әлван, гәсәбә гыҗғач,
Алтындан чунасы, һајыф ки, јохдур!

Зәр һашијә ал нимтәнә үстүндә,
Халлар үз јанында, чәнә үстүндә,
Бухағын алтында, синә үстүндә,
Зүлфүн бурулмасы, һајыф ки, јохдур!

Лачын тәки башда ала томаға,
Јашмағы тутмаја дишә, додаға,
Чәллад кими дуруб габаг-габаға
Бахыб чан алмағы, һајыф ки, јохдур!

Чүнки јорғунујам мән бу јолларын,
Гајдасыны билләм һәр үсулларын,
Күмүш биләкләрин бәјаз голларын,
Сары кәһрәбасы, һајыф ки, јохдур!

Ајна тутуб һәрдәм чамал көрмәси,
Зүлфә, зәнәхдана сығал вермәси,
Сәһәр ала көзүн сијаһ сүрмәси,
Әлинин һәнасы, һајыф ки, јохдур!

Вағиф һагдан диләр лүтфү кәрәмләр,
Белә јердә галан, валлаһ, вәрәмләр.
Јенә јада дүшдү бизим сәнәмләр.
Кетмәјин бинасы, һајыф ки, јохдур!

Сәһәр-сәһәр һәсрәт илән кәзирдим,
Чүт гоша нар көрдүм ики синәдә.
Бириси гыз иди, бириси кәлин,
Чан гурбан еләрәм икисинә дә.

Кәлин булагда әл, үзүнү јујур,
Гыз дејир: кәл кедәк, һәрифләр дујур,
Белә көзәл севән әлдәнми гојур,
Чан гурбан еләрәм икисинә дә.

✓ Кәлнин додағыдыр Тәбризин мәти,
Әлли-алтмыш түмән гызын гијмәти,
Белә көзәл севән нејләр чәннәти,
Чан гурбан еләрәм икисинә дә.

Кәлинин јахасы полад ијнәли,
Гызын јахасыдыр чарпаз дүјмәли.
Икисин дә кәрәк көзәл өјмәли,
Чан гурбан еләрәм икисинә дә.

Қабабым олајды, көзүм олајды,
Јар јанында өткән сөзүм олајды,
Вагиф дејир: ики көзүм олајды,
Бахајдым бунларын икисинә дә.

Еј чаным чәллады, өмрүм јағысы,
Мәкәр сәндә, залым, дин-иман јохдур?
Кечә-күндүз һәсрәтини чәкмәкдән
Үзүлүбдүр, мәндә дәхи чан јохдур.

Сәк рәгибин бир даш дүшсүн башына,
Гојмаз ки, јар илән олаг ашына,
Һәгдир, јанан чохдур ешг аташына,
Мәним тәк од тутуб алышан јохдур.

Еј гашлары һилал, јанаглары күл,
[Еј] зүлфләри рејһан, халлары фүлфүл,
Ашығын өлдүрән бирәһмү бидил,
Сәнин тәк аләмдә ев јыхан јохдур!

Сәни севән олур һәмйәшә дилшад,
Сојун адәмидир, чинсин пәризад,
Гәмәтин әр-әрди, голларын шүмшад,
Бу шә'нү шөвкәтдә һеч инсан јохдур.

Вагиф, һалын ситәмкара демәјә,
Јалварыбан вара-вара демәјә,
Бу хәстәнин әрзин јара демәјә,
Мәкәр бу арада мүсәлман јохдур!

Һәр јетән көзәлә көзәл демәнәм,
Көзәлдә бир гејри эламәт олур:
Зүлф бир јана дүшәр, кәрдән бир јана
Өзүн билмәз, бир өзкә бабәт олур.

Ојнајанда пәрваз едәр нимтәнә,
Зүлф дағылар, үздә дөнәр хәрмәнә,
Сәрәндазын учу дүшәр кәрдәнә,
Ачылса бел-бухун, гијамәт олур.

Мужкан охун атар, јај гашын чәкәр,
Дәләр бағрым башын, үрәјим сөкәр,
Сөзү дузлу олур, додағы шәкәр,
Һекајәти ширин һекајәт олур.

Кәрдәннә мүшкин телләр дүзүлүр,
Һәр гыја баханда чанлар үзүлүр,
Сүрмәләнмиш сјаһ көзләр сүзүлүр,
Олуруб дурмағы гијамәт олур.

Көзәл олан белә алишан кәзәр,
Һигаб чәкәр, зүлфү пәришан кәзәр,
Сәһәр сејрә чыхар, күлүшан кәзәр,
Севмәјиндә тамам һәрарәт олур.

Вагиф гурбан олсун гоша тағына,
Зүлфү үз јанында, үзү ағына,
Белә көзәл дүшә ај габағына,
Тамаша ејләјән битәгәт олур.

Бәнәфшә гохулу јардан ајрылан,
Күндә јаса батар, күнү зар олур,
Чанында ихтијар галмаз зәррәчә,
Кечә бидар, күндүз бигәрар олур.

Ајрылыг бир јанар оддур, газылар,
Јазылмасын һәркиз белә јазылар.
Ол күмүш биләкләр, шүмшад базулар
Јада дүшәр, ишим аһу зар олур.

Баһадур демәзләр һәркиз сајана,
Көрүм, лә'нәт олсун јардан дојана,
Көзәл севән кимсә кәрәк дајана,
Дост јолунда човғун олур, гар олур.

Бахышы мәст олур чешми-хумарын,
Чәннәтдән артыгдыр зөвгү дидарын,
Ағ синәли, шәкәр мәмәли јарын,
Чәфасыны чәкмәк ширин кар олур.

Вагиф, јар јанығы јаман афәтдир,
Ајрылыг зүлүмдүр, бир гијамәтдир,
Көзәлләрдә белә бабәт бабәтдир,
Кими доғру, кими бииграр олур.

Гајнар көзләриндән, шух бахышындан
Әчајиб фитнәләр, фелләр көрүнүр.
Сәф-сәф дуран сијаһ кирпикләриндир,
Јохса ки, көзүмә милләр көрүнүр?

Ағзы пијаләсән, гәдди миңасән,
Нечин отурусан мәнән јана сән?
Сән мәкәр ки, јашыл башлы сонасан,
Сәндә тәр чығалы телләр көрүнүр!

Кедән, кетмә, бир бәри бах, ај кедән,
Көзүм дојмаз сән тәк көзәл кимсәдән,
Каһ јахадан шө'лә верир ағ бәдән,
Каһ олур ки, назик әлләр көрүнүр.

Гәддин тә'нә вурар о сәрви-наза,
Чан гурбан ејләрәм сән тәк шаһбаза,
Үзүн кими, зүлфүн кими тәр-таза
Нә лаләләр, нә сүнбүлләр көрүнүр.

Вагиф, јад ет сәни јад ејләјәни,
Мән сеvirәм мәнә јарым дејәни.
Гојмаз көз өнүндән севән севәни.
Көнүлдән көнүлә јоллар көрүнүр

Һәгдир, көзәл чохдур чаһан ичиндә,
Көзәлдә бир назу гәмзә кәрәкдир.
Дидарыны көрмәк иман тазәләр,
Гашы гиблә, үзү Кә'бә кәрәкдир.

Боју мина кәрәк, синәси мәрмәр,
Бәјаз ола күл әндамы сәрәсәр,
Әлиндә ал һәна, зүлфүндә әнбәр,
Гашында, көзүндә сүрмә кәрәкдир.

Саллана султани-дибапуш кими,
Үзүнү дөндәрә бир сәрхош кими,
Сығаллана һәрдем тәрлан гуш кими,
Тамам сүмүјүндә чилвә кәрәкдир.

Бармағында хатәм, кушиндә тәнә,
Киреһ-киреһ зүлфүн төкә кәрдәнә,
Күлабәтин көјнәк, абы нимтәнә,
Јахасында гызыл дүјмә кәрәкдир.

Пәрванә тәк өзүн ода салмаға,
Јасланыбан ешијиндә галмаға,
Бир белә көзәлә гурбан олмаға,
Вагиф кими гәллаш кимсә кәрәкдир.

Гасид, тезчә жардан кәтир бир хәбәр,
Ол кули-хәнданым нечүн аглајыр?
Залымын торундан чыхмыш кәнара,
Хуб түләк тәрланым нечүн аглајыр?

Бәнәфшә әтр алыр зүлфү мујундан,
Бахан дојмаз гамәгиндән, бојундан,
Инсаф дејил, гурбан дејәм гојундан,
Она гурбан чаным, нечүн аглајыр?

Вагиф, чохдур дәрдин, мән дә биләрәм,
Бир күн көрмәјәндә, јәгин өләрәм,
Ағласан ағларам, күлсән күләрәм,
Хәстәјәм, дәрманым нечүн аглајыр?

Бир белә чаванын әгли кәм олса,
Бахырсан ки, севкисинә наз ејләр,
Чан гурбан едәни гојар бурада,
Кедәр өзкәләри сәрәфраз ејләр.

Әзәл өзү дејәр: ди дур кәл бәри,
Сән дурарсан, ајаг гојар о кери.
Нә өзүн јарыдыр, нә севәнләри,
Бир пара адамы кәркәваз ејләр.

Дурғузарсан, үзүн дивара тутар,
Фикр едиб, фикр едиб мүркүләр јатар,
Диндирәрсән, динмәз, ағырлыг сатар,
Синәсиндә шыг-шыг пул иваз ејләр.

Өзүнүн һа бағры оландә кабаб,
Кечә ејләр адам көрәндә һичаб,
Нагис-нагис чәкәр үзүнә һигаб,
Јүнкүл-јүнкүл гачар, е'тираз ејләр.

Севәни севирәм чанү башынан,
Көзүм дүшмәнидир гачыб јашынан,
Бир јар ки, даныша көзү гашынан,
Вагиф она чанын пәјәндаз ејләр.

Еј симасы тэрлан, синэси топгун,
Сона тек теллэрин чығаланыбдыр.
Башына дөнмөкдөн элми көтүррэм!
Чан мүрғү зүлфүндө јуваланыбдыр.

Јохдур бэрабэрин инсанда сэнин,
Һурисэн, пэрисэн — беһишт мәскөнин.
Шүмшад кими чэкилибдир кэрдэнин,
Сураһыја дөнүб миналаныбдыр.

Тутилэр сөз тэһрин данышса јүз кэз,
Белэ ширин-ширин даныша билмэз.
Ағ эллэрин олуб эчајиб күлкөз,
Гана батыб јохса һэналаныбдыр?

Гашын чэллад, көзүн шухи-ситэмкар,
Һэр баханда јүз ган ејлэр ашикар,
Јенэ чан алмаға хэјалынмы вар?
Мэстанэ көзлэрин алаланыбдыр.

Вагифэ, еј сэнэм, чөврү аз ејлэ,
Хэјалыны хэјалыма саз ејлэ,
Бундан белэ бизи сэрэфраз ејлэ,
Чаным чох јолунда чөфаланыбдыр.

Бир ала көзлүнүн, сэрви-рэванын,
Кэрэк пуллуғунда дурасан дүрүст,
Һэналы эллэрин, назик бармағын
Јетириб дэстиндэн тутасан дүрүст.

Гојмајасан чыха јарын сэсини,
Эјниндэн сојасан тој либасыны,
Өпэсэн, гучасан ағ синэсини,
Мүшк-энбэр вјинэ батасан дүрүст.

Јахасынын бағу бэндин үзэсэн,
Чэнкэлэјиб ағ мэмэсин өзэсэн,
Эл узадыб баш бэзэјин позасан,
Һэр бирин бир јана атасан дүрүст.

Вагиф дејир, көзэл севмэк арэстэ,
Өпэсэн, гучасан, дүшэсэн хэстэ,
Үзүнү гојасан үзүнүн үстэ,
Мэст олуб јанында јатасан дүрүст.

Бир айна габаглы, тэр оннэли жар,
Чох мүштагдыр сизин чэмала Вагиф,
Һәсрәтин чәкмәкдән јаныб одлара,
Көркүнән, дүшүбдүр нә хала Вагиф.

Һәсрәтиндән әлиф гәдди дал олуб,
Мат галыбдыр, ширин дили лал олуб,
Бир дәрдә дүшүбдүр хәстәһал олуб,
Чох бәләјә олур һәвалә Вагиф.

Чәмалын мүштаги аһу зар чәкәр,
Дәрдини бир чәкмәз, сәд һәзар чәкәр,
Үзүнү көрмәјә интизар чәкәр,
Нә күл дәрмәк истәр, нә лала Вагиф.

Олса јүз мин туба бојлу күл бәдән,
Һәзз ејләмәз сәндән гејри кимсәдән,
Сәнин чанын үчүн, өлән күнәчән
Һәркиз дүшмәз өзкә хәјала Вагиф.

Һәр кәсин јох исә ағлы, қамалы,
Дүнјада алыбдыр саһиб чамалы,
Чүнки белә имиш дүнјанын халы,
Әбәс ки, јетишдин кәмала, Вагиф.

Нејләмишәм, мәнән үз дөндәрибсән?
Аллаһы севирсән, бир кәз бәри бах!
Ач үстүн габағын зәр гәсабәнин,
Зүлфүн тәхтәсини көркәз, бәри бах!

Еј көзләри чәллад, кирпији алмас,
Көр нә дерәм, бир сөзүмә гулаг ас!
Ахыр сәнә мән ејләрәм илтимас,
Бурајатәк наз истәмәз, бәри бах!

Сөјлә көрүм, нә демишәм сәнә мән,
Бидәмағ олубсан әбәс јерә сән?
Бу гәдәр инчитмәз севәни севән,
Достлуг јолу белә олмас, бәри бах!

Мән сәнин вәсфини, еј маһи-кәрәм,
Һафиздән, Чамидән артыг сөјләрәм,
Һагг билир ки, сәни нечә истәрәм,
Ај бивәфа, гәдир билмәз, бәри бах!

Бу нечә адәтдир, нечә әркандыр,
Демәзсән филаны бизә меһмандыр,
Вагиф өз гулундур, сәнә гурбандыр,
Өлдүрсән дә, валлаһ, динмәз, бәри бах!

***

Ала көзлү, сэрв бојлу дилбәрим,
Һәсрәтин чәкдијим чанан, бәри бах!
Кечә-күндүз фикрим-зикрим, әзбәрим,
Үзүлдү тагәтим, аман, бәри бах!

Ким дөзәр мәним тәк белә фиргәтә,
Рәнчү мәшәггәтә, бари-мөһнәтә,
Һачандыр дүшмүшәм тари-зүлмәтә,
Чәкилсин үстүмдән думан, бәри бах!

Пајибәндәм, гәми-ешгә кирифтар,
Һичран атәшиндән чан олду бимар,
Рази-дилим едә билмәм ашикар,
Чәкәрәм дәрдини пүнһан, бәри бах!

Күнбәкүн көнлүмүн артыр губары,
Пәришандыр, тапмаз о гәмкүсары,
Өлсүн, итжин олсун белә әҗары,
Кәзмәсин арада јаман, бәри бах!

Чох чәкир һичрини Вагифи-хәстә,
Лејлү һаһар, шамү сәһәр пејвәстә,
Еј јанағы лалә, ләбләри пүстә,
Ағзы набат, шәккәр зәбан, бәри бах!

***

Ики дәнә әчәб хосрови-шаһи,
Лүтф ејләјиб ләби-ширин көндәрмиш,
Көзәллик бағында мејвә јетирмиш,
Онун бизә хош новбәрин көндәрмиш.

Еви абад о ләбләри набатын,
Чандыр тәлафиси бу илтифатын,
Билир ки, билирәм гәдрин совгатын,
Барәкаллаһ, тапмыш јерин, көндәрмиш.

Кедин дејин о ләбләри Јәмәнә,
Бухағы бұллура, сәдри сәмәнә,
Еләчә шад олду, санасан мәнә
Јерин, көјүн симү зәрин көндәрмиш.

Аллаһа шүкр олсун, о мәләкзада
Адам билиб бизи салыбдыр јада,
Шәфгәти вар бизә һәддән зијада,
Һәлә инди мүхтәсәрин көндәрмиш.

Јарәб, ола, о чанана ким демиш,
Фланы хәстәдир мејвә истәмиш,
О ки, бизә мејвә ән'ам ејләмиш,
Вагиф она пешкәш сәрин көндәрмиш.

Нэ көзөлдир бу чаванын чамалы,
Гашы, көзү габагына жарашмыш.
Сијаһ кирпијиндэ чаваһир сүрмэ
Ала көзүн ғырағына жарашмыш.

Мән ашиг олмушам о хош сүфата,
Кәрәкдир бизимлә ихтилат гата,
Данышанда ағзы дөнә набата,
Дили, диши додағына жарашмыш.

Сачын чыгалары нимтәнәсиндә,
Мәрмәр мәмәләри тәр синәсиндә,
Һәлгә-һәлгә бирчәк ағ чәнәсиндә
Чин-чин олмуш бухағына жарашмыш.

Сәрасәр батыбдыр мүшкү күлаба,
Һәсрәтиндән бағрым дөндү кабаба,
Ағ үз чөһрәсиндә ғызыл гулаба
Ал чаргатын ғырағына жарашмыш.

Вағиф та ки, дура тамашасына,
Билмәз баха бәзәјинин һансына.
Бүллур биләкләри кәһрәбасына,
Күл әлиндә голбағына жарашмыш.

Еј јанағы лалә кими ал көзәл,
Сијаһ зүлфүн зәнәхданә жарашмыш.
Күл бәдәнин, күмүш чәмалын сәнин,
Бәјаз мәмән кирибанә жарашмыш.

Сөз јох данышанда ширин сөзүнә,
Нәркис гурбан олсун хумар көзүнә,
Бухағына, кәрдәнинә, үзүнә
Хырда халлар данә-данә жарашмыш.

Көрмәмишәм сән тәк көзәл кимсәнә,
Та ки, көрдүм һејран олдум мән сәнә,
Сачы гучаг илә дүшүб кәрдәнә
Учу нә хош ол мијанә жарашмыш.

Ағ синәндир тәхти-Сүлејман кими,
Салланырсан султан кими, хан кими,
Пәришан зүлф сәнә јарашан кими,
Нә мәләјә, нә инсанә јарашмыш.

Белә кетмәз, дөвран ахыр-әзәлдир,
Бизим илән аралығы дүзәлдир.
Вағиф, бунун өзү чүнки көзәлдир,
Һәр нә кејмиш новчәванә јарашмыш.

Женә сәни көрдүм, бағрым охланды,
Еј эф'и бахышлы, навалы сәрхош!
Үзүн көјчәк, гашын чәллад, көзүн шух,
Көрмәдим сәнин тәк маралы сәрхош!

Дидарына мүштаг олуб галмалы,
Башына дөнмәли, дәрдин алмалы,
Бир ајна габағлы, әјри чалмалы,
Әлван калағажлы, сәфалы сәрхош!

Көзләри сүрмәли, јанағы халлы,
Бир лачын севдалы, тәрлан хәјаллы,
Голлары бәзбәндли, бојну һејкәлли,
Ағ әлләри әлван һеналы сәрхош!

Отурушу Ширин, дурушу Лејли,
Гәмзәси ситәмли, јары килејли,
Кечә-күндүз зөвгү сәфадә мејли,
Һәм өзү, һәм фикрү хәјали сәрхош!

Әглин алдын, јарам, — дејян Вағифин,
Јанылтдын әлифин, бејин Вағифин,
Үз көстәрдин, јыхдын евин Вағифин,
Ола билмәз сән тәк бәлалы сәрхош!

Еј чәмалы күнәш, зүлфләри дилкеш,
Чана салдын атәш, чыханда сәрхош!
Галдым јана-јана мисли пәрвана,
Олмушам дивана, кетди әглү һуш.

Чешмин алды чаны, зүлфүн иманы,
Кирпикләрин ганы төкәр-пүнһаны.
Еј Јусифи-сани, мәлаһәт каны,
Сана бәнзәр һаны дилбәр ләбинуш.

Зәһи пәри пејкәр, гәдди сәнубәр,
Аләм сәнә јексәр гулами-кәмтәр,
Сәнсэн әчәб сәрвәр, сәрдари-ләшкәр,
Султани зиәфсәр, шаһи-дибапуш.

Һичриндә бизарын, зәлилү харын,
Мүштаги-дидарын, о хидмәткарын,
Чәкиб аһу зарын чох интизарын,
Гөвлүнә әғјарын кәл ејләмә куш.

Бојун сәрви-чәннәт, күлшәнә зинәт,
Гашын мәдди ајәт, габағын таәт,
Вағифи-пүрмөһнәт, чох чәкиб һәсрәт,
Та сәнинлә хәлвәт ола һәмағуш.

Шаһмар кими көрдүм сачын учуну,
Ғәлгәләнмиш миҗанына төкүлмүш.
Ғәндү нәбат, шәкәр, шәһди-мүсәффа
Додағына, дәһанына төкүлмүш.

Куҗин күлүстанни-беһиштә бәнзәр,
Ачылмыш дөрд җанда күлләр сәрасәр
Евин, ешиҗиндир тамам мүэттәр,
Мүшкү әнбәр еҗванына төкүлмүш.

Сән чыханда сәрхош дөвләтханадан,
Ғашларын җан алыр мән диванадан.
Нәмли зүлфүн тазә чыхмыш шанадан,
Бу җанына, о җанына төкүлмүш.

Нә көзәл адамсан, еҗ күли-хәндан,
Сәнә гурбан олсун һуриҗү гылман,
Җүз Зүлеҗха, җүз мин Җусифи-Кән'ан
Ғул олмаға меҗданына төкүлмүш.

Ғәддин мөвзун, сачын мисли-сәласил.
Бир көз көрән олур һүснүнә маҗил.
Нечә Вағиф кими ашиғи-камил,
Ол атәши-сузанинә төкүлмүш.

Хубларын җасәмән гоһулу зүлфү
Дәһи мәнә динҗу иман гоҗмады.
Мәстанә көзләри, хумар бахышы
Апарды әғлими, аман... гоҗмады.

Валәһ олмасәҗдым җанаға, хала,
Әлбәттә җетәрдим әғлү-камала,
Мән һа дөндәрмәдим гәддими дала,
Неҗләҗим, бир ғашы каман гоҗмады.

Ихтилатым дүшдү бир әғҗар илән,
Кечә-күндүз җандым аһу-зар илән.
Ғахшы бир олмушлу көнүл җар илән,
Дүшдү аралыға җаман гоҗмады.

Дуҗдулар бағрымын шан олдуғуну,
Ғанар од ичиндә җан олдуғуну,
Ким биләрди чиҗәр ган олдуғуну,
Белә көзләримдән даман гоҗмады.

Вағиф мәкәр башдан кәмүрәк иди,
Белә һа деҗилди, о, бир бәк иди,
Бу күн җанан бизә кәләчәк иди,
Ону җенә рәғиб, куман, гоҗмады.

Ај ағалар, сизә бир әрз ејләјим:
Бу күн гар јағыбдыр, дизә чыхыбдыр.
Бир көзәлин һәсрәтини чәкәрдим,
Тәзә-тәзә кәлиб бизә чыхыбдыр.

Бахдым әтваринә — бир түләк тәрлан,
Бахышын көрәндә мән олдум һејран,
Дурушу маралды, јериши чејран,
Ја бир мәст аһудур, дүзә чыхыбдыр.

Бир мәләһәт каны, Јусифи-сани,
Көрмәмишди көзүм белә инсаны,
Шүкр тәгдиринә кәрәмин каны,
Санасан бир ајды, тәзә чыхыбдыр.

Гыја бахды мәнә, гәрг олдум гәмә,
Кәлмәди кәмәндә, сөһбәтә, дәмә,
Әл атдым кәрдәнә, ачылды мәмә
Сорушду Вагифдән: мәзә чыхыбдыр?

Тамам көзәлләрдән сәни баш билдим,
Онун үчүн көнлүм сәнә бағланды.
Хәјалындан үзмәк олмаз хәјалы,
Нечә јоллар дәнә-дәнә бағланды.

Бизә мејлин әзәлки тәк нәдән јох,
Сәни һа сонрадан бир өјрәдән јох,
Хејли вахтдыр сиздән кәлиб-кедән јох;
Аралыг нә јаман јенә бағланды?!

Әввәл сифал вердин сијаһ телә сән,
Ағ үзүндән та гојасан белә сән,
Бир әчајиб көрүнүр ки, елә сән,
Күл дәстәси јасәмәнә бағланды.

Сән һа мәним өлдүјүмү ешитдин,
Кәлмәдин үстүмә, нә јана кетдин?
Сәбәб нолду, бирдән мәни тәрк етдин;
Мәкәр мејлин өзкәсинә бағланды?

Вагифәм, мән рүхсарыны көрмәнәм,
Бу јана бир күзарыны көрмәнәм,
Нечә күндүр дидарыны көрмәнәм,
Рузикарым гара күнә бағланды.

Бир-биринә һәмдәм ики новчаван,
Бири күлдүр, бири күлкәз јанаглы,
Бири тәр синәли, ајна әндамлы,
Бири нар мәмәли, нәсрин бухаглы.

Бири лачын көзлү, тәрлан гәмзәли,
Бири гырғы башлы, сона чилвәли,
Бири шәккәр сөзлү, ширин кәлмәли,
Бири гәнд ағызлы, гајмаг додаглы.

Бири сәртасәр ағ, һәм сијаһ телли,
Бири буғдајыдыр, амма шәкилли;
Бири хош гылыглы, мәләк мисилли,
Бири сәрв бојлу, шүмшад будаглы.

Бири бәстә бојлу, нарынч өртүклү,
Бири шух бахышлы, хәнчәр кирпикли.
Бири дал кәрдәнли, сүзкүн сүмүклү,
Бири узун гашлы, һәм кен габаглы.

Ахыр чана јетирәрсиз Вагифи,
Ағлајыбан көтүрәрсиз Вагифи,
Бир күн олур, итирәрсиз Вагифи,
О гәдәр кәзәрсиз әли чыраглы.

Әјибдир гәддими, дәлиб бағрымы
Бир кирпији охлу, гашы каманлы,
Көзләри чан алан чәллади-сәрмәст,
Бахышы һәрами, гәмзәси ганлы.

Бир назик камаллы, бир назик ишли,
Ширин кәләчили, шәкәр күлүшлү,
Бир мәрчан бахышлы, дүрданә дишли,
Бир чәвахир сөзлү, сәдәф дәһанлы.

Бир сәрхош кәзишли, кизли ималы,
Бир Кә'бә зијарәт, гиблә нүмалы,
Бир мәләк шәкилли, һури сималы,
Бир чәннәт ешикли, ә'ла мәканлы.

Бир дурна авазлы, бүлбүл нәвалы,
Бир Иса нәфәсли, Јоғман дөвалы,
Бир бәнәфшә ијли, әмбәр нәвалы,
Бир тазә чәмәнли, тәр күлүстанлы.

Вагифәм, севмишәм бир шух дилбәри,
Көзәлләр сәрдары, хублар сәрвәри,
Ағызлар тә'рифи дилләр әзбәри,
Вилајәт ичиндә һәм адлы-санлы.

Т Э Ч И С Л Э Р

Көзләрин чәлләддыр, бахышын јағы,
Ганлы гәмзән кими олмаз бәлә, гыз,
Назлы-назлы данышыбан күләндә,
Дөнүрсән шәкәрә, гәндә, бала гыз.

Ләбләрин сүсәндән, күлдән ә'ладыр,
Сејр илә күлшәндән, күлдән ә'ладыр,
Тамам ағ бәдәнин күлдән ә'ладыр,
Гамәтиндир сәнубәрдән бала, гыз.

Өмрүнә чох дуа-сәна демишәм,
Сучуму, дәрими сана демишәм.
Мән чанымы гурбан сана демишәм,
Ол заман ки, олду галү бәлә, гыз.

Гамәтин, кәрдәнин, бојун көзәлдир,
Мүшкин, ирејһанын, бујун көзәлдир,
Сәни севән дејир бу ән көзәлдир,
Һәркиз олмаз бу дүнјада белә гыз.

Вагифәм, дүз даныш, әјилмә мәндән,
Апарма әглими, әкилмә мәндән,
Ағларам ки, әмим, әјил мәмәндән,
Мәни синән бешијиндә бәлә, гыз.

Көзәл бојлу, көзәл хојлу, көзәл јар,
Нә көзәлсән, кејинибсән алы сән.
Көзәл көзүн һәр бир гыја баханда,
Көзәл чаны көзәл тәндән алысан.

Көзәл гамәт, көзәл кәрдән, көзәл үз,
Көзәл олмаз сән тәк, олса көзәл јүз,
Көзәл чаны мунча јетәр, көзәл үз,
Көзәл дејил, етмә көзәл, алы сән.

Көзәл дуруб, көзәл кәзиб, көзәл бах,
Көзәл кәлбәм, сал бојнума көзәл бағ,
Көзәл сејрү кәшт ејләјиб көзәл бағ,
Көзәл, дәр будагдан көзәл алы сән.

Көзәл сағи, көзәл тутуб, көзәл кәс,
Көзәл доғра кәбаб бағрым, көзәл кәс,
Көзәл чанан, көзәл адам, көзәл кәс,
Бир көзәл кимсәнин көзәл алысән.

Көзәл гапындадыр, көзәл һеј дәрин,
Көзәл сев демишәм көзәл һеј, дәрин,
Көзәл, Вагиф гулун, көзәл һејдәрин,
Көзәл, јетиш дәдә, көзәл Алы сән.

Сәһәр-сәһәр эсэн гиблә јелләри,
Җеч јолун дүшдүмү чанан дагына?
Аҗ синәдән шөлә, тәр шамамәдән,
Көрүм, әл дәјмишми чанан тагына?

Һәсрәтиндән бағрым күл, шанә бәнзәр,
Мәнә Вәрға, сәнә Күлша нә бәнзәр?
Јарын гојну ичи күлшәнә бәнзәр,
Истәр пәрваз едә чанан дагына.

Көтүр күнәш чамалындан ол аҗ јар,
Сән бәри бах, гој сөјләнсин ол әҗјар,
Рәгиб өлсүн, биз икимиз олаг јар,
Нә вар ондан гејри чанан дагына.

О чаванын өмрү нурдур, јашы нур,
Сәк рәгибин төк көзүндән јашу нур,
Мәни көрчәк билмәм нөшүн јашыныр,
Салыр чамалыны чанан дагына.

Вағифәм, көнлүмү дағын ејләрәм,
Јардан ајры хош күн дахы нејләрәм,
Синәмдә мән өзкә дағы нејләрәм,
Гојмушам чанымы чанан дагына.

Көздә чадукәрлик, халда фитнәлик,
Чаным үздү, зүлфи-әнбәр бу дагал.
Зәнәхданын шејда көрдү көнлүмү,
Тутду мөһкәм, ејләјибән бу да гал.
Билмәзәм ки, нәдир күнаһым мәним,
Дурубдур гәсдимә чәлладын сәнин.

Нә бәјаз кәрдәнди, нә сајә синә,
Тәр сахла дәјмәсин нәс ајә синә,
Сығындым гүдрәтин нә сајәсинә,
Кәрәм ејлә, кәл чанымдан будәғ ал.
Шаһым, гибләкаһым, пәнаһым мәним,
Бәсдир мәнә мунча бидәдын сәнин.

Сәнубәр гамәтин демә лаләдир,
Дишин көрдү дөндү, демә лаләдир,
Ачылсын бәнәфшә, демә лаләдир,
Ганлы сиришкимдән олмуш будағ ал.
Күлүстана чәкәр һәм аһым мәним,
Диләрәм анда гәдди-шимшадын сәнин.

Көрмәдим гәмзән төк сәрасәр бәдән,
Сәк рәгиби өлдүр сәрасәр бәдән,
Күл бәркинә бәнзәр сәрасәр бәдән,
Нә көзәл лаләрәнк олмуш будағ ал.
Ган едибсән мәкәр, еј маһым мәним,
Олубдур ешг ара чәһадын сәнин.

Вер мурадын бу Вагифин, ја сәнәм,
Ја чаным ал гыл дәрлэ эм, ја сәнәм
Гәдәм басыб бир кәл бизә, ја сәнәм,
Мейманымсан гәм ләшкәрим буда гал.
Та кәјә јетишсин кулаһым мәним,
Јајылсын аләмә һәм адын сәнин.

Еј дәһаны шәкәр, ләблери гәндаб,
Тә'н едәр ләззәтдә озәр бабысан!
Чамалына кимсә олмаз бәрабәр,
Хәтту хал канысан, озәр бабысан.

Ешгим олмуш мәним бир белә дәрја,
Рәгибин кәзүнә бир белә дәрја,
Туфан олду долду бир белә дәрја,
Кәзүмдән ки, төкдүн о зәрб абы сән.

Вәһиндәки бәнзәр ај олар зајә,
Вердиләр өмрүмү ај олар зајә,
Салыр гәмзән мәни ај о ләрзајә,
Үз синәм үзәрә о зәр бабысан.

Чағыр шаһи-мәрдан о һејләр сәни
Әм достун ләбиндән һеј еләр сәни.
Көрүм, рәгиб, вурсун һәјәләр сәни,
Чүнкү сән јамансан өз әрбабы сән.

Вагиф дер, шанә чәк зүлфә, әлајыг,
Сәрхошунам, олмамышам әлајыг,
Чүн бәрабәр гамәтинә әлајыг,
Кәјиб саллан башдан о зәрбабы сән.

Г Э З Э Л Л Э Р

Еҗ күнөш чамаллым, сән нә көзөлсән,
Истәрсән ки, тә'нә аја гыласан.
Аһу көзлүм, һәр бир гија баханда,
Бир өркү салырсан, ај агиләсән.

Шанә салыр һәрдән зүлф әра зиня,
Демәк истәр мәкәр зүлфә разини,
Чәкдирә-чәкдирә зүлф әразини,
Дөндәрибсән мәни аја гила сән.

Чәкилир сүрмәләр, гаралы көзләр,
Алыр мөндән сәбри гаралы көзләр,
Јолуна бахмагдан гаралы көзләр,
Кәл инди бир гуру ајагилә сән.

Гәмзән тылынч чәкиб будар да мәни,
Башын үчүн, гојма бу дарда мәни,
Јетир мәтлубума бу дәрде мәни,
Бир бүсә ләбиндән аја гыласән.

Хош кечир бизимлә сән һәм дәмисән,
Ејлә бу дәрдимә сән һәмдәми сән,
Шикәстә Вагифин сән һәмдәмисән,
Данышма, севдијим, а јагилә сән.

Һәр кимин чананы ким, бир әһли-үрфан олмаја,
Шаһи-аләм олса, онда раһәти-чан олмаја.

Рәсми-үлфәт билмәјән бүт, ашигин кафәр едәр,
Еј мүсәлманлар, хош ол ким, јары надан олмаја.

Бир ләби лә'лү ләтиф, әндамү күл-рүхсар үчүн,
Гәтреји-әшкин нә лүтфү вәр әкәр ган олмаја.

Афәти-бади-фәнадән дағыла, бәрбад ола,
Ол бина ки, онда бир зүлфи-пәришан олмаја.

Нә сәфа ол күл јанагдан ким, көзә көрүнмөјә,
Нә ләззәт ол гөнчә ләбдән ким ки, хөндан олмаја?

Вагифа, бир мәһлигаји-мәһрибанә мејл гыл,
Та кәмәли-ешгә ондан зәррә нөгсан олмаја.

Ријају кибрү кизбү бүхл олур најаб икитләрде,
Төвәзө'дүр сәфавү сидгилә әсбаб икитләрде.

Өзүн киши дејән кимсә сәдагәт сән'әтин ишләр,
Нәдән ким, олмајыбдыр һич кәс кәззаб, икитләрде,

Һүчүми-ләшкәри-тәклифи-јарани-вәфадәрә,
Мисали-сәдди-Искәндәр кәрәкдир таб икитләрде.

Икитлик иддиасын едәнә лајиг дејил јалан,
Вәфасызлыг нисаләрде, дејилдир баб икитләрде.

Әлијјәмүртәзадән истә, Вагиф, һәр нә истәрсән,
Ону гылмыш кәрәмли һәзрәти-вәһһаб икитләрде.

Видадидән кәлән кағыз мәни фәрхәндәһал етди,
Бу һалы көрдү гәм филһал мәнән интигәл етди.

Учуб көнлүм гушу пәрваз гылса евчи-ә'лајә,
Әчәб јох ким, бу мәктубу өзүнә пәррү бал етди.

Зијаји-шәмс тәк етди, мәни бәдр ејләди, һала
Әкәрчи гәддими деврани-филмази һилал етди.

Сәвади намәнин, еј дил, мәкәр зүлмати-һејвандыр,
Ки, руһум Хызр тәк ондан бәса кәсби-камал етди.

Хәјал етмишди Вагиф ким, рәван бир хош гәзәл
Рәван олмушду гасид ким, буну анчаг хәјал етди.
јазсын,

Сачына ујмуш хәјалым чүнки әнбәрбу кими,
Ол сәбәбдән инчәлиб гәддим олубдур му кими.

Ола ки, тимсалыма бир баха шәһла көзлүләр,
Еј мүсәввир, чәк мәним тәсвирими әбрү кими.

Һанда ким, бир кәрдәни симнү күл әндам ола,
Билмәнәм ким, нә едим, мәнән гачарлар гу кими.

Өз хошумла мән әсири-гәмзә олмаздым, вәли
Сәһрә салды ол хумар көзләр мәни чаду кими.

Вагифәм, јохдур мәнә чаһи-зәнәхдандан ничат,
Көстәрир әһвалымы ајдын үзүн күзкү кими.

Салмаг нәзәриндән мәни чаһанә дүшәрми?
Төрк ејләмәк өз гулуну султанә дүшәрми?

Какил нә рәвадыр ки, көнүлдән едә гејбәт,
Шанә килеји зүлфи-пәришанә дүшәрми?

Гәмзән ләбини дишләмәмиш, ганымы төкдү.
Ган ејләмәјән кимсәнә һеч ганә дүшәрми?

Дил чаһи-зәнәхданә дүшүб зүлфүн учундан,
Әлбәттә, хәтәсыз киши зинданә дүшәрми?

Дерләр ки, дәһанынла едир бәһси-нәзакәт,
Көрүн, бу сөз ол гөнчеји-хәнданә дүшәрми?

Ол сәрви-хураманә ки, кәзмәк олуб адәт,
Бир јол јолу, көр ким, бизим ејванә дүшәрми?

Олмазса әкәр Вагифә бир сәдри сәмән јар,
Топ ејләјибән башыны мејданә дүшәрми?

Ким ки, севдаји-сәри-зүлфи-пәришанә дүшәр,
Кан зинданә, кәһи чаһи-зәнәхданә дүшәр.

Афәти-дәһр дәјәр ол кәсә ким, камилдир,
Маһ һәр күн ки, кәмалә јетә, нөгсанә дүшәр.

Мәрд икитләр өзүнә мәһбәси мејдан билир,
Санма ким, накәсү намәрд бу мејданә дүшәр.

Ејбдән саф чыхар, паку мүбәрра көрүнүр,
Һәр тила ким, күреји-атәши-сузанә дүшәр.

Пичү табә дүшәнин иши, бәли, үздә олур,
Зүлф бу вәчһлә рүхсареји-табанә дүшәр.

Һәр јаман јер ки, олур — јахшыларын мәнзилдир,
Лә'л даш ичрә, хәзинә дәхи виранә дүшәр.

Шаһи-гәм шадлыг әјјамына хош зијвәрдир,
Нечә ким, хали-сијәһ аризиданә дүшәр.

Еј Видади, гәми-һичранә кирифтаг олмаз,
Бир сәнә, бир мәнә, бир Јусифи-Кән'анә дүшәр.

Ешгә дүшмәк сәнә дүшмәз, гочалыбсан белә дур,
Белә ишләр јәнә Вагиф кими оғланә дүшәр.

Гарабаг ичрә бир шаһр кәлимүллаһ Мусадыр,
Чаваншир ичрә бир мөвзун бајати дәсти-бејзадыр.

Гәләм гәдрин әсаји-әждәһапејкәрчә билмәкдә
Бәни-Исраилә али-Чаваншир јә'ни һәмтадыр.

Дили-рөвшән кәрәк надан ичиндә сәрф едә өмрүн,
Чырағын сәлтәнәткәһи сәвади-шаһи-јелдадыр.

Үмидим вардыр ким, бу гара күн кетмәјә башә,
Дөнәр бир өзкә рәнк илә бу ахыр чәрхи-хәзрадыр.

Мәкан тутдисә Вагиф, јох әчәб, бу Шишә дағында,
Мәгами лә'ли-күлрәнкни мијани-сәнки-харадыр.

Еј күли-хөндөн, фэрагындан сөнин ган ағларам,
Ејлэрэм шамү сөһөр чаки-кирибан ағларам.

Кедэли зүлфүн элимдэн, пичү табэ дүшмүшөм,
Дөнмүшөм бир мујэ, чох халы пэришан ағларам.

Кэл ким, еј лалэ зэнэхданын, кэбаб етди мәни,
Од дүшүбдүр чисмимэ, һөрдөм јанар чан, ағларам.

Јадыма һәр бир дүшөндэ ол сијаһ кирпикләрин,
Санасан ки, санчылар бағрыма пејкан, ағларам.

Јахшы һәмдөм олмаса шад олмаг олмаз, Вагифа,
Ағларам та өмрүм олдугча фираван, ағларам.

Меһрибанлыг көрмөјиб бир мәһлигадөн күсмүшөм,
Күндэ јүз ал ејләјөн гэлби гөрадөн күсмүшөм.

Шә'нинэ дедим ширин сөз, бир шеј ондөн дадмадым,
Бу сәбәбдөн ағзы шәккәр дилрүбадөн күсмүшөм.

Бир гөдөһ меј истәдим, сындырды көнлүм шишәсин,
Даш бағырлы сагији-саһиб-чөфадөн күсмүшөм.

Чүн «уман јөрдөн күсәрләр» бир мәсәлдир халг ара,
Күсдүјүм бича дејилдир, ашинадөн күсмүшөм.

Көрдүм әввәл ки, бинасын јарлыг етмәк дејил,
Вагифа! Әсли будур, мән бу бинадан күсмүшөм.

Һәр кедән кәлмиш, мәним ол гәмкүсарым кәлмәмиш,
Еј көзүм, ган агла ким, чешми-хумарым кәлмәмиш.

Кетмиш иди ихтијарым биләсинчә јарымын,
Чүнки јарым кәлмәмиш, һәм ихтијарым кәлмәмиш.

✓ Мән бу дәрд илә әкәр әлсәм, мөзарә гојмајын,
Үстүмә ол тути дилли шух никарым кәлмәмиш.

Һәсрәтиндән зә'фәрәнә дәнсә рујим, јох әчәб,
Гојмуш һичранда мәни, бир күл'үзарым кәлмәмиш.

✓ Демәсин, Вагиф, әчәл ким, кәлсә мәнән чан алып,
Қимдир она чан верән, фәрмани-јарым кәлмәмиш?

Ајдын олсун көзләрим ким, кәлди јарын кағызы,
Көйлүмү шад ејләди көзәл никарын кағызы.

Охудум, өпдүм, көзә сүртдүм, дедим: сәд мәрһабә!
Көзүм үстә вар јерин, еј күл'үзарын кағызы!

Сәндән ајры ол гәдәр ган агладым ким, дәмбәдәм
Јашә батыб, исланыб сәбрү гәрарын кағызы.

Чох чәкирдим интизарын, көзләрим јолда иди,
Шүкр-лиллаһ кәлди ол чешми-хумарын кағызы.

Гејри јары, еј көзәл, гылма бәдәл сән Вагифә,
Јадикар сахла, бу олсун е'тибарын кағызы.

Шәһабәддин бәјин игбалү бәхти мүстәдам олсун,
Ани һифз ејләјән даим худаји-лајәнам олсун.

Күлүстани-сәфадә гөнчеји-үммиди ачылсын,
Вүчуди дәһри-бағында һәмишә хошхурам олсун.

Чаһанын үмдә ејшү ишрәти чүн вәсли-дилбәрди,
Әлиндә бир сәмәнрүхсар зүлфү сүбһү шам олсун.

Икидләрдә кәрәкдир јахшы ад аләмдә сөјләнсин,
Һәјаты багидир ол кимсәнин ки, никинам олсун.

Бизә сәндән һәдијјә, нури-чешмим, бир мәнәббәтдир,
Сәнә Вагифдән амма чох дуа илә салам олсун!

Јазыб бир намә көз јашилә ол дилдарә көндәрдим,
Сәрири-һүснә, јә'ни шаһ олан сәрдәрә көндәрдим.

Көнүл тифлине дәрс вердим китаби-һүснүнү, биллаһ,
Сәри-кујиндә хәлвәт етмәјә тәкрәрә көндәрдим.

Нә һачәт һалими јазмаг ки, ғәјәт дә пәришандыр,
Ону шәрһ етмәјә јәрә дили-сәдпарә көндәрдим.

Сиришки-лаләкунун данәсин даманимә јығдым,
Буну бир төһфә билдим, көзләри хумарә көндәрдим.

Бәһәмдүлла ки, Вагиф һәсрәтиндән өлдү гуртулду,
Учурдум чан гушун, еј күл, сизин күлзарә көндәрдим.

Чыхыб башмаг сејрина, едиб сејри-чэмэн кэлдим,
Ајаг үстдөн Газаға бир кедиб, көрдүм вәтән, кэлдим.

Гызыл күл ачылан күндөрдә күлзари-Гарабаға,
Сәнин олсун, әзизим, бөјлә мә'лумун ки, мән кэлдим.

Мән идим аби-јари бу күлүстанын әзәл күндөн,
Јетирдим тазәчә күлләр кәнә мән тазәдән кэлдим.

Хәјалын мүһлик азари мәни аз галды өлдүрсүн.
Гајытдым рәһкүзари-гәбрдән, јыртдым кәфән, кэлдим.

Вер ағча, ал гарабашы, кедәндә сөјлә, еј Вагиф,
Сәнин үчүн кәтирдим бир бүти-симинбәдән, кэлдим.

Сими-зәғәнин зүлфи-пәришан арасында,
Куја ки, битиб ағ күлү рејһан арасында.

Сүбһүн ишығыдырмы вә ја шө'леји-синә,
Ол ким, ағарыр чаки-кирибан арасында.

Еј мүғ, сәнә дөндүм, мәнә бир гәдр елә, бары.
Етмә мәни бәднам мүсәлман арасында.

Ја гисмәт едәр Вагифә һүснүн сәмәрин һәг,
Ја инки гојар башыны мејдан арасында

МҮХ ӘММӘСЛӘР

Әзәлдән биз дә бир шәккәр ләби севдик севәнләр тәк,
Олуб рисва ағыздан-ағыза дүшдүк сүхәнләр тәк.

Нолурду ким, олајдым гасидин гојнундакы кағыз
Ки, мән дә Гәл'әјә бир јол кедәјдим бу кедәнләр тәк.

Күл әндамлар сәфаји-сөһбәтин јад ејләрик һәрдем,
Батар әзамыза та сүһнәдәк түкләр тикәнләр тәк.

Кәрәм гылмыш, бизә ол лаләрүх бир намә көндәрмиш,
Ачыб ону тамаша ејләрик бәрки-сәмәнләр тәк.

Нә хош нәггашымыш бу намәни (јарәб), јазан катиб,
Һүнәр изһар едиб, сурәтдә мө'чүз көстәрәнләр тәк,

Сәфәрлә јар јанындан кәлән кағызлары бир-бир
Өпәр Вагиф, басар бағрына һәрдем күлбәдәнләр тәк.

Нә хошдур баш гојмаг бир күләндамың гучағында,
Тамаша ејләмәк ол һәлгә зүлфә ағ бухағында,
Дуруб ондан, тутуб назик әлин кәзмәк отағында,
Гучуб-гучуб отурмаг каһ солунда, каһ сағында,
Синәсиндә синә, бојнунда гол, додаг додағында.

Үзүндән, ејләјиб күстаһлыг, дәстари-зәр ачмаг,
Јениндән дүјмә, ондан сонра белиндән кәмәр ачмаг,
Чәкиб јашмағын ағзындан рәван, лә'лү көвһәр ачмаг,
Чыхарыб чүмлә әсвабын, вүчудун сәрбәсәр ачмаг,
Һәммин бир инчисин гојмаг гара зүлфүн ғырағында

Үзүн сачын гучаглајыб, төкүб гәдди-бүләндиндән,
Төкүб мисли-бәнәфшә ијләмәк һәр бир кәмәндиндән,
Јахасын чак едиб, көксүн чыхарыб бағу бәндиндән,
Әмиб дојунча ширин ағ мәмәнин шәһди-гәндиндән,
Гојуб бир ләһзә баш, јатмаг крибанын бучағында.

Сәмән чисмә сарылмаг, ејләмәк бир гәдр раһәтләр,
Аралыгда олуб бир-биринә лүтфү инајәтләр,
Јухудан тез дуруб сәрф ејләјиб дүрлү зәрәфәтләр,
Јујуб әл, отурубән дизбәдиз етмәк һекајәтләр,
Демәк бир-биринә башдан кечән һалы фәрағында.

Едиб бир мүхтәсәр сөһбәт, хәбәрдар олмамыш әјар,
Јенидән анд ичиб, шәрт ејләјиб; әһдү, иман, играр,
Алыб бир бу үзүндән, о үзүндән бусеји-тәкрар,
О зүлфи-јасәмәндән һәсрәтилә ајрылыб начар,
Кәнә Вагиф кими бир дәхи олмаг иштијағында.

***

Кэдэ, мөн гурбан олум гашлары каман бачына,
Белэ бир шух бахан кирпији пейкан бачына,
Мәмәси мисли-шәкәр, көзләри чейран бачына,
Диши дүр, ағзы сәдәф, ләбләри мәрчан бачына,
Мәст дамәнкәшү хәнданү хураман бачына.

Машааллаһ ки, әчәб һүснү чәмал саһибидир,
Гәбгәбү зүлфү зәнәхдан, хәтү хал саһибидир,
Өзү бир афәти-чан, гәмзәси гал саһибидир,
Күн кими не'мәти-хублугда камал саһибидир,
Бизи бир чаштә гонаг етсә, нә нөгсан бачына?

Көрмүшәм көзләрини — нәркиси-мәстанә кими,
Кечә-күндүз кәзәрәм чөлләри диванә кими,
Әлә дүшсә, дөнәрәм башына пәрванә кими,
Парә-парә чијәрим ејләмишәм шанә кими,
Истәрәм сармашам ол зүлфү пәришан бачына.

Илтимас ет ки, она бәсдир, а залим, бу гәдәр,
Бир әзизәм, мәни инчитмәсин, аллаһы севәр,
Горхурам, аһә дүшә; ејләсин, әлбәттә, һәзәр,
Битәкәллүф сизә чох-чох кәлибән кетсәм әкәр,
Мәни мән' ејләмә ким, ашигәм, оғлан, бачына.

Кедибән әглү һушум, намусу арым кәсилиб,
Олмушам манли-меј раһи-күзарым кәсилиб,
Хубларын розеји-кујиндә мөдарым кәсилиб,
Вагифәм, онун үчүн сәбрү гәрарым кәсилиб,
Олмушам, әрз еләјим, вәләһү һейран бачына.

***

Билмәнәм мөндән нечүн ол севкили чанан күсүб,
Үзүмә бахмаз дәхи, бир көзләри мәстан күсүб,
Ағладыр ганлар мәнә, рүхсарәси хәндан күсүб,
Гара күнләрдә гојуб мәни, мәһи-табан күсүб,
Көнлүмүн шәһрин сәрәсәр ејләјиб виран, күсүб.

Бағрымы вермиш кәсәр кирпикләрин әлмасына,
Ағламагдан көзләрим дөнмүш ики ган тасына,
Кечә-күндүз дүшмүшәм дәрдү гәмин дәрјасына,
Рәһм гылмаз, аһ ким, өз ашиги-шејдасына,
Дәрди өлдүрдү мәни, бир ејләмәз дәрман, күсүб.

Ејлә ки, көрәр мәни, јајлыг чәкәр рүхсаринә,
Бир заман гојмаз тамаша ејләјим дидаринә,
Данышар гејрилә, бахмаз мән гәдими јаринә,
Нә демиш мөндән рәгиб ол хубларын сәрдаринә?
Кәлмишәм әрзә, нәһәјәт, ејләмәз диван, күсүб.

Бу гәдәр ким, сөјләрәм, тутмаз мәнә гулағыны,
Јолуна үз гојмушам, басмаз көзәл ајағыны,
Нејләрәм чанымын олмаг дәхи сағ галмағыны,
Дөндәриб үзүн, јығыбдыр гашыны, габағыны,
Еј көнүл, кәл олалым бу дилбәрә гурбан, күсүб.

Данышыб күлмәз үзүнә ол пәришан Вагифин,
Сындырыб көнлүн, јахыб чанын мүшәввәш Вагифин,
Ол сәбәбдән чанына дүшмүш бир атәш Вагифин,
Чүрмү тәгсири нәдир, јарәб, бәлакеш Вагифин,
Сөјләрәм мунча, ешитмәз дад, әл-аман күсүб.

Бэрг уруб күн тэк чыхар бир хурипејкэр һэр сабаһ,
Шэрм едэр онун үзүндән маһи-әнвэр һэр сабаһ,
Зүлфи-шөбрөнки төкэр гәддә бәрабәр һэр сабаһ,
Мүшкбудән аләми ејләр мүәттәр һэр сабаһ,
Сүбһи-садиғ тәк ачар сәдрин мүгәррәр һэр сабаһ.

Хабдән ачар көзүн та нәркиси-фәттан кими,
Әл чәкәр, мүжканын ејләр тири-хунәфшан кими,
Тәрһ едәр үз јанына кејсуләри рејһан кими,
Гәддинә јашыл кејәр ол гөнчеји-хәндан кими,
Баша үстүндән чалар дәстари-әһмәр һэр сабаһ.

Бир мина кәрдән, сәфид әндам, фәрбеһ сим-сағ,
Лалә рүх, мәрмәр синә, нәрмин бәдән, ширин бухар,
Туби гамәт, маһи-тәл'әт, хош әламәт, ај багағ,
Олду мәсчиддән һаман дәм әһли-гиблә иттифағ,
Гашыдыр онун мәкәр меһрабү мәнбәр һэр сабаһ.

Әјләнәр нарын, данышар наз илә, нарин күләр,
Тәрзи-көфтаринә ејләр тутиләр тәһсин, күләр,
Гаш күләр, һәм көз күләр, ариз дәхи рәнкин күләр,
Дүңјада чоһдур күлән, амма бу чоһ ширин күләр,
Бөјлә дә инсан олур, ағзында шәккәр һэр сабаһ.

Билмишәм кујин көзәл фирдовсу күлшәндән онун,
Та елүнчә охларын гојмам чыха тәндән онун,
Кәздији јери севәр көзүм елә кендән онун,
Вағифәм, һеч кимсә кәсмәз зикрини мәндән онун,
Ејләрәм сидг илә адын дилдә әзбәр һэр сабаһ.

Нејләрәм, белә мунун мән... игбал ичинә,
Һанда үз тутдум исә, дүшдүм елә гал ичинә,
Күндә јүз кәз дүшә ашүфтәлик әһвал ичинә,
Горхум олдур ки, сабаһ ағ дүшә сағгал ичинә,
Һәр сәнәм көрсә дејә ким... чал ичинә.

Етмәјә бир сәнәмин ким, сәни һеч көнлү гәбул,
Сән она истәр исән ејләјәсән чаныны гул,
Чанына рәһм еләмәз, јанасан ода јүз јол,
Сағгалы ағ оланын гијмәтидир бир гара пул,
Кәрчи кирсән бәзәниб күндә јашыл, ал ичинә.

Ким ки, бирчәкләрини сүнбүлә тимсал салыр,
Хубларын башына говға кәтирир, гал салыр.
Дами-тәсхирә пәрируләри филһал салыр,
Абрудән кишини дүңјада сағгал салыр,
Салма сағгалыны әндамә онун сал ичинә.

Саһиби-сағгал әкәр јүз ола саһир сөзлү,
Јә'ни башдан-ајаға ләһчәси ширин, дузлу,
Рам олуб бахмаз она һич бир аһу көзлү,
Нола сағгала јавуг кәлмәсә бир күл үзлү,
Ким гыјар ки, дүшә күл јарпағы гангал ичинә.

Демә, Вағиф ки, флан кимсәнә чоһ зирәкдир,
Ја флан ше'р дејир, јазысы һәм көјчәкдир,
Ја флан кәндхуданын симү зәри ләк-ләкдир,
Хубларын севдичәји садәвү топ бирчәкдир,
... онлар хәттү ше'рү кәмалү мал ичинә.

Еј күл, сәнә јохдур бу нәзакәтдә гәринә,
Күјин чәмәни тә'нә вурар хулди-бәринә.
Сүнбүл ону көрчәк өзүнү салды гәминә,
Пәһ-пәһ, нә әчәб, шүкр худанын кәрәминә.
Олмаз белә гамәт, белә кәрдән, белә синә.

Хошдур күл үзәриндә тамашасы бу зүлфүн,
Һифзиндә, көрүм, сахлаја мөвласы бу зүлфүн,
Дүшдү хүтән әмлакына гөвғасы бу зүлфүн,
Та дүшдү мәним башимә севдасы бу зүлфүн,
Зәнчирилә диванәләрин чәкди сәфинә.

Зүлфүн гохусу, чох диләрәм, чәнимә кәлмәз,
Рәһми мәкәр әһвали-пәришанимә кәлмәз,
Бир кечә гулаг асмаға әфганимә кәлмәз,
Билмәм нә олуб, севкили јар јанимә кәлмәз,
Чан чыхды, худаја, нә дејим мән бу кәлине?

Билмәм, нә демиш дилбәрә ә'да кенә мәнән,
Кәсмиш нәзәри, аһу вавејла, кенә мәнән,
Үн јетмәз онун сә'минә әсла кенә мәнән,
Дөндәрди үзүн ол күли-рә'на кенә мәнән,
Ејб олмаја сөјсәм белә игбалын ичинә.

Ијман кәтириб чүн һәрәм олмағына Вагиф,
Сүртәр үзүнү бу папы торпағына Вагиф,
Кәһ зүлфүн өпәр, кәһ дүшәр ајағына Вагиф,
Һәрдем баш әјәр гашларынын тагинә Вагиф,
Сәнсэн мәнә һәм гибләвү һәм Мәккә, Мәдинә.

Севдаји-сачын, кечсә јүз ил, сәрдән үзүлмәз,
Чан риштәси кејсуји-ситәмкәрдән үзүлмәз,
Мәдди-нәзәрим гәдди-сәнубәрдән үзүлмәз,
Дил шовги-тамашаји-сәмәнбәрдән үзүлмәз,
Хунин чикәрим кирпији-хәнчәрдән үзүлмәз.

Раһиндә сәнин дил нә гәдәр ки, дүшә шәррә,
Тигин илә доғранә әкәр бир нечә кәррә,
Торпағымы јелләр дағыда бәһрлә бәррә,
Чүмлә бәдәним руји-зәминдә ола зәррә,
Көнлүм о рүхи-мәһрү мүнәввәрдән үзүлмәз.

Јүз бағи-Ирәм кәр ола, јүз рөвзеји-күлшән,
Јүз хулди-бәрин, мәнзили-ә'лавү мүзәјјән,
Һеч вәчһлә сиздән үзүмү дөндәрә билмәм,
Әввәлү ахыр бил ешијиндир мәнә мәскән,
Өлсәм дә, ајағым мәним ол дәрдән үзүлмәз.

Нөгсан ки, учундан чәкәм, еј гашы һилалым,
Ејлә санырам, артар о күн фәзлү кәмалым,
Истәр мәнә мөһр ејләмә һеч, ал елә, залым,
Сәнсэн кечә-күндүз һәмишә фикрү хәјалым,
Дилимдә адын һәр заман әзбәрдән үзүлмәз.

Сән дә, көзүм, аллаһа бахыб, зүлмү аз ејлә,
Пејвәстә көнүл јыхсан әкәр, бир дә саз ејлә.
Аһим түтүнү көр нечәдир е'тираз ејлә,
Өз Вагифини лүтф едибән сәрафраз ејлә,
Һәрчәнд ола шаһ көзү — чакәрдән үзүлмәз.

Дилбэр, нэ дежим, сэн кими чанан элэ дүшмэз,
Зүлфүн кими һеч зүлфи-пәришан элэ дүшмэз.
Лә'лин кими бир лә'ли-Бәдәхшан элэ дүшмэз,
Бир јердә белә һакими-Логман элэ дүшмэз,
Бичарәләрин дәрдинә дәрман элэ дүшмэз.

Бир ејлә нәзәр ләшкәри-мүжкан әләминә,
Көр нечә кечиб һөкмү онун руји-зәминә.
Тәбриз, Шәки, Кәнчәвү, Кабил шәһәринә,
Иран илә Туран, Һәләбү, Мәккә, Мәдинә,
Бунларда белә сән чиләјин чан элэ дүшмэз.

Мән ашиг идим, шөвги онун вар иди мәндә,
Өз ашигинин кәрдәнини салды кәмәндә,
Кишмир, Хәта, Миср, Бухаравү Хүтәндә,
Мовсул шәһәри, Чин илә Мачинү Јәмәндә,
Кәрчи кәзәләр Рум, Әрәбистан, элэ дүшмэз.

Әлгиссә ки, јүз кафәр ола, јүз дә мүсәлман
Теврат илә Инчил, Зәбур, ајәти-Гур'ан,
Тифлис, Ирәван, Шамү Чәбәл, чүмлә Трабзан,
Дәрбәнд, Губа, Бакы, Шамахилә Сифаһан,
Јүз сејр олуна күлли-Дағыстан, элэ дүшмэз.

Нә мази, мүзарә'дә нәваханү хошәлһан,
Нә Мәгрибү Мәшригдә әчајиб белә инсан,
Фийһиннә вәмин һејсү һүвә лејсә камакан,
Билсә гәдирин Вағифин, ејләр она еһсан,
Әз рузи-әзәл мән кими әтшан элэ дүшмэз.

Аһ... бир сәрхош никарын дағы өлдүрдү мәни,
Күнбәжүндән һүснүнүн рәвнаги өлдүрдү мәни,
Ағ биләкләрдә гызыл голбағы өлдүрдү мәни,
Ејләди шәһла көзүн мүштағи, өлдүрдү мәни,
Һамыдан ә'ла ки, гашын тағы өлдүрдү мәни.

Нә әчәб тәсвир олур ағ әлләрә әлван һәна,
Мәхмури көзләр пијалә, кәрдәни мисли мина,
Ал сәрәндазла гәсабә, үстә түрфә ағ чуна,
Гол күмүш бәзбәндли, белдә кәмәр — үстү мина,
Мәчлис ичрә бу нишанда сағи өлдүрдү мәни.

Ал јанағларын, санасан ки, гызыл күл хәрмәни,
Тәр зәнәхданинә бахдыгча чүнун ејләр мәни,
Мәст чешминә әчајиб рәнк тутмуш сүрмәни,
Гуршајыб ол ағү назик әлләр илә тирмәни,
Ики јандан учларын салмағы өлдүрдү мәни.

Салланыб јүз наз илән һәрдән чыханда ханәдән,
Һәр тәрәф бахса, гырар һәм дост, һәм биканәдән,
Әглүһуш икраһ олуб кетди мәни-диванәдән,
Гара көзләр сүзүлүб сәрмәст олуб пејманәдән,
Аһу төк һәрдәм дөнүб бахмағы өлдүрдү мәни.

Вағифәм, гылдым бу шухун һүснүнү фикрү хәјал,
Күнбәкүн инчәлибән олду тәним мујә мисал,
Ахыры верди мәни бәрбадә бу гашы һилал,
Гәбримин дашына јазсын бу сөзү әһли-камал,
Дилбәрин мәнән узаг олмағы өлдүрдү мәни.

Аһ ким, бир жарын истиғнасы өлдүрдү мәни,
Назилән сәрхош хумар бахмасы өлдүрдү мәни,
Чилвеји-рәнки-рүхүн һәмрасы өлдүрдү мәни,
Ол сијаһ кирпичләрин әлмасы өлдүрдү мәни,
Һамыдан артыг сачын севдасы өлдүрдү мәни.

Мән һа әввәлдән дежилдим бөјлә биидракү һуш,
Ејләјән кимдир, билирсэнми, мәни бу дәрде туш,
Ол күли-нарынчы мә'чәрдир, о сәрви-сәбзпуш,
Гаш илә көз арасында бадә вердим чаны, хош,
Билмәдим бу ики шухун һансы өлдүрдү мәни?

Һагг билир, олса әкәр дүнја сәрәсәр дүшмәним,
Мүтләга кәрди-тәәррүз тута билмәз, дамәним,
Анчаг ешгин атәшидир јандыран чанү тәним,
Еј мүсәлманлар, дежилдир һич кәс ганлым мәним,
Хубләр шәһбазынын сонасы өлдүрдү мәни.

Зүлфүнә гејриләрин иман верәрдим мән мәкәр,
Дәјсә мин шәмшир, гәтрә ган верәрдим мән мәкәр,
Өз хошумла әғлимә нөгсан верәрдим мән мәкәр,
Һәр јетән чәллада асан чан верәрдим мән мәкәр,
Онун ики нәркиси-шәһласы өлдүрдү мәни.

Көчдү, һејф олду, көзәл, Вагиф дәхи дүшмәз әлә,
Бир сијаһ кирпич учундан бағрымы дәлә-дәлә
Һәшрәдәк һәркиз мөзарымдан кәсилмәз вәлвәлә,
Гәбримин дашинә јазын, охуја һәр кәс күлә,
Билә ким, жарын ираг олмасы өлдүрдү мәни.

Алды чаным нәз илә ол көзләри шәһла пәри,
Ләбләри пүстә, јанағы ләләји-һәмра пәри,
Чисми күл, башдан ајаға гамәти рә'на пәри,
Сәрвдән јејрәк, сәнубәрдән дәхи бала пәри,
Јавру лачын көзлү, топғун синәли сона пәри.

Көзләри мәстан, сүраһи тәк чәкилмиш кәрдәни,
Гара зүлфү мүшкү әнбәр, ағ бәдән күл хәрмәни.
Сацлары рејһан гоһулу, гојну чәннәт күлшәни,
Ләбләри ковсәр мәканы, ағзы шәккәр мә'дәни,
Сөзү ширин, өзү амма хосрову ә'ла пәри.

Ал кејиб әлван ләчәк өртәр, күләбәфшан чыхар,
Санасан, бүрчи-фәләкдән бир мәһи-табан чыхар,
Сејринә аләм сәрәсәр һәр тәрәф, һәр јан чыхар,
Әгл учар башдан, үрәк ојнар, чәсәддән чан чыхар,
Көз учујла һәр кимә ејләр ниһан има пәри!

Еј мәним маһым, сәнә бу шәһр, бу елләр фәда!
Басдығын торпаға һәрдәм, лаләләр, күлләр фәда!
Сацынын һәр мујинә јүз сачы сүнбүлләр фәда!
Ләһчеји-көфтәрына күлшәндә бүлбүлләр фәда!
Гашынын бир тағинә гурбан ики дүнја, пәри.

Вагифәм, чаным сәнә һәрдәм фәдалар ејләрәм,
Аһ чәкиб һичриндә гарғу тәк сәдаләр ејләрәм,
Дәркәһиндә кәлбинә чоһ илтичаләр ејләрәм,
Кечә-күндүз өмрүнә хејрү дүалар ејләрәм,
Сахласын дәһрин бәласындан сәни мөвла, пәри!

Еј сәба, јарә де ким, аварә көрдүм Вагифи,
Гәм әлиндән бикәсү бичарә көрдүм Вагифи,
Бағры олмуш сәрбәсәр сәдпарә көрдүм Вагифи,
Ағибәт салмыш өзүн одларә көрдүм Вагифи,
Кечә-күндүз мүнтәзир дидарә көрдүм Вагифи.

Бир јанар атәш салыб пәрванә тәк ә'засинә,
Охшајыбдыр дәһрдә ашигләрин рисвасинә,
Налә ејләр кечә-күндүз, јалварыр мовласинә,
Баш гошуб ејлә сәнин ол зүлфүнүн севдасинә,
Бир заман басмаз ајаг базарә, көрдүм Вагифи.

Гәмәти-мөвзун илә бир сәрви-күлшәнсэн, көзәл,
Ики дүнјанын сәфаву зөвгүнә тәнсэн, көзәл!
Итмәјә көздән, көнүлдән ајрысан, кенсэн, көзәл!
Фикри, зикри, дедији данышдығы сәнсэн, көзәл,
Мајил олмаз һәр јетән көфтарә, көрдүм Вагифи.

Гашларындан ајры ол мөһрабы көрмәз көзләри,
Ејләмәз шәмсә нәзәр, мөһтабы көрмәз көзләри.
Аризин истәр, күли-сираби көрмәз көзләри.
Ағлар ејлә кечә-күндүз, хабы көрмәз көзләри,
Јандырыбдыр чаныны одларә, көрдүм Вагифи.

Сөјлә ким, башын үчүн, бир лүтф гыл, еј күл'үзар!
Салланыб сәрви-рәван тәк бу јана ејлә күзар,
Кечә-күндүз дәрду гәм етмиш мәни чандан безар,
Көрмәјә дидарыны һәрдем чәкәр чох интизар,
Көзләрин тикмиш бахар јолларә, көрдүм Вагифи.

Ким ки, зөвг истәр, бүти-шириндәһан севмәк кәрәк,
Лә'ли хәндан, ләһчәси шәккәрфәшан севмәк кәрәк.
Тубагәдд, топгунсинә, тутизәбан севмәк кәрәк,
Зүлфү мүшк, амма јанағы әргәван севмәк кәрәк,
Аһукәрдән, күлбәдән, назикмијан севмәк кәрәк.

Сәнкидил сагилә мина тәк едиб хизу нишәст,
Һејфдир пејвәстә етмәк шишеји-көнлү шикәст,
Шәһрдән шәһрә кәзиб һәр јәј чалыб чох паву дәст,
Әһли-үрфан, нүктәдан, шаирсәвән, ашигпәрәст,
Бир мұвафиг мөһлигаји-мөһрибан севмәк кәрәк.

Санду саги мүлөһһәм, сими-рә'на тәк бәјаз,
Гүббеји-бәтәни-бүлури мөвчи-дәрја тәк бәјаз,
Бејзеји-тәр синәси лә'лә'и-лала тәк бәјаз,
Мүшки чаргат, сурәти маһи-мүсәффа тәк бәјаз,
Ал сәрәндазы сәриндә зәрнишан севмәк кәрәк.

Күлнәфәс, бихару хәс, мөһбуби-нөврәс, ејшбаз,
Хошлига, бүргикүша әбрунүма, хатирнәваз,
Ашинадил, доста маил, назу истиғнасы аз,
Гәдди назик, чисми фәрбег, үзү кен, зүлфү драз,
Чешми шух, мүжканы ох, гашы каман севмәк кәрәк.

Ашиналыг һәр күлән күл үздә санмагдыр әбәс,
Һәр никаһи-кәрм үчүн одлара јанмагдыр әбәс,
Һалыны билмәдијин јара инанмагдыр әбәс,
Вагифа, әввәл севиб, сонра усанмагдыр әбәс.
Севкили јары севән кәс, һәр заман севмәк кәрәк!

Чүн бизим шалварымыз э'лавү һәм әфзәл кәрәк,
Рәнки јашыл, бир гәдәр гәдди дәхи әтвәл кәрәк,
Әбришими зүлфи-мүшкәфшанә мүстәмсәл кәрәк,
Тохујан амма ону бир ағу назик әл кәрәк,
Ләнбаран мәһвәшләриндән бу ишә фејсәл кәрәк.

Ағ кәрәк, симин бәдән шалварбафин синәси,
Олмаја ешг әһлинә бир зәррә бүғзү кинәси,
Меһрибанлыг етмәк ола адәти-диринәси,
Мүттәсил овгат әлиндә шанәвү әјинәси,
Сәнәти — зүлфә, бухаға чилвәвү сејғәл кәрәк.

Бир пәри сима кәрәкдир дилбәри-шалвардуз,
Јашы ја он дөрд, ја ијирми ола, ја, отуз,
Ејләјә һүснү белә ашиг кечәсин мисли-руз,
Филмәсәл, хуршиди-пүрәнварә нисбәт дилфруз,
Пәртөвү рүхсарәси манәнәји-мәш'әл кәрәк.

Һәр кимин ки, иши јахшы, өзү бир накәс ола,
Истәр онун даима тохудугу бәркәс ола,
Һашалиллаһ ки, она рәғбәт едән бир кәс ола,
Јә'ни шалвар тохујан бир дилбәри-новрәс ола,
Јохса ки, мүтләг дејил, устади-мүстә'мәл кәрәк.

Вагифәм, рузи-әзәлдән ашиги-сөвдамәзач,
Истәрәм ону ки, онун сачы ола бир гулач.
Ејләрәм бир елә јарын башмағын башыма тач,
Еј Мәһәммәд һүсејн аға, едә көр сән бир әлач,
Дүшдү бу шалвар иши, бир мүшкүл ишдир, һәл кәрәк.

Гыш күнү чүнки дөнәр шол чәннәтүл-мә'вајә күрк,
Ол сәбәбдән лајиг олмуш фиргеји-моллајә күрк,
Көрүнүр әдна әкәрчи һиммәти-валајә күрк,
Ејлә ки, пушак олур фәсли-шита ә'зајә күрк,
Тә'н едәр јүз фахири-мәлбусеји-дибајә күрк!

Күрк олан јердә чаһанын рәхти-әлваны нәдир?
Ешмәкү зәрдабә, бәкрәс чуха, бараны нәдир?
Пәри-гунун дөшәји, јастығы, јорғаны нәдир?
Кәрмү-нәрм адамларын гучағы, ја јаны нәдир?
Рөвзеји-ризванда бәнзәр һүллеји һурајә күрк!

Күн бу күндән белә истәр һич тәфвир етмәсин,
Бадү бәрфин истәсә тәбдилү тәғјир етмәсин,
Јазадәк кимсә мәнә отаг тә'мир етмәсин,
Савугун һәр нә әлиндән кәлсә, тәгсир етмәсин,
Олду бир чөвшән хәдәнки-шиддәти-сәрмајә күрк.

Пуситини-бәррә ки, бүзғалә вәхти филмәсәл,
Ејди нөврузи әјан етмәкдәдир бүрчи-Һәмәл,
Дахи сән лазым дејилсән, еј баһари-хош әмәл,
Истәмәм шимдән кери хаһи кәлмә, хаһи кәл,
Артырыбдыр ја'ни асајиш гәди-балајә күрк.

Вагифа, чох лүтф гылмыш һәзрәти-сүбһан сәнә,
Күрк ирсал ејләмиш ол саһиби-Ширван сәнә.
Ханеји-еһсаны абадан ки, верди чан сәнә,
Тутма кәм, ким чох кәрәмдир һәм әзимү шан сәнә,
Фәхр гыл ким, падишаһлардан кәлир пашајә күрк.

Дәһридә олду мәнә дилдару дилбәр бир түфәнк,
Хош гәди ајинеји-симү сәмәнбәр бир түфәнк.
Чәкди дуди-аһими та чәрхи-чәнбәр бир түфәнк,
Чаныма атәш салыб јахды сәрасәр бир түфәнк,
Јанә-јанә галдым, олмады мүјәссәр бир түфәнк.

Гыврылыр көнлүм түфәнкдән дәм вуранда, мар тәк,
Од сачыр ағзымдан ол чахмағи-атәшбар тәк,
Күллеји-ешки атар чешмим шәрары нар тәк,
Мүшки барут әтрилә һәм түрреји-тәррар тәк,
Етмәди димағими мүтләг мүәттәр бир түфәнк.

Бу Гарабағ ичрә чох чыхдым тәләб мејданына,
Мүшкүл олду чүнки јол булмағ онун имканына,
Ејләдим бу мүшкүлү изһар Ширван ханына,
Көстәриб лүтфү кәрәм мән бәндеји-фәрманына,
Етди вә'дә ол шәһиншаһи-дилавәр бир түфәнк.

Бавәр етдим вә'дәјә, кәлдим ки, мән ол һәм кәлә,
Кәлмәди, амма көзүм јолларда галыбдыр һәлә.
Налишимдән һәр заман дүшдү зәманә зәлзәлә,
Дерләр ол бәјләрбәји һәм ахтарыр дүшмәз әлә,
Гәһдә чыхмышдыр мәкәр, аллаһү әкбәр, бир түфәнк?

Һәр ким истәр ким, вүчуди мәрәкә ара кәрәк,
Кәнди затындан силаһү әсләһә ә'ла кәрәк,
Күлләсилә хуни-ә'да төкмәјә севда кәрәк,
Кәр түфәнк олса бизә, мүмтазү биһәмта кәрәк,
Вағифа, јохса дејил, мәғбулумуз һәр бир түфәнк.

Еј мәни ејләјән аләмдә пәришан, сағгал,
Сәни јох ејләсин ол гадири-сүһбан, сағгал,
Көрәјим ким, оласан как илә јексан, сағгал,
Ки, едибсән евими сән белә виран, сағгал,
Дәјди сәндән мәнә јүз илләтү нөгсан, сағгал.

Вар иди бундан әзәл мәнә ки, та вәһни-Һәсән,
Бир бинакуши-зәнәхдани-сәмән, садә зәғән,
Һәмдәм иди мәнә һәр лә'л-ләбү гөнчә дәһән,
Түф сәнин үзүнә ким, хублар ичиндә мәни сән,
Бир кәс идим, еләдин накәсү надан, сағгал.

Бәс ки, бәдшәкләсәнү башдан ајаға мурдар,
Дәмбәдәм сәндән олур буји-нәчасәт изһар,
Нечә етсин сәнә рәғбәт сәнәми-күлрүхсар,
Абирудан мәни сән салдын елә, еј идбар,
Накаһан таки олуб үздә нүмајан сағгал.

Сән дејилсән белә бир шеј ки, чыхасан үзә сән,
Истәр һәр бир телинә дүррү чәванир дүзәсән,
Јардән мејлини билмәррә кәрәкдир үзәсән,
Кирәмәзсән дахы бир чәнкә саманча көзә сән,
Филмәсәл, кәр оласан сүнбүлү рејһан, сағгал.

Гарадыр, беләди, Вағиф, кәлә көр ким, ағара,
Аләми дөндәрәчәк ағзы ағармыш зағара,
Бу сифтлә кәлә көр ким, кедә тоја, мағара,
Новчәванлар едә сөһбәт, чала кусу нағара,
Елә аләмдә сәни дидәси кирјан, сағгал.

Туба бојлум, гамәтинди сәрвү әр'әрдән көзәл,
 Күл үзүн јанында зүлфүн сүнбүли-тәрдән көзәл,
 Дишләрин дүр, ләбләрин јагути-әһмәрдән көзәл,
 Һәр сөзүн бир кәлмәси јүз гәндү шәккәрдән көзәл,
 Мүхтәсәр шәһди-дәһанын аби-көвсәрдән көзәл.

Шанә ким, зүлфү бөлүр, заһир олур көјчәк габаг,
 Бәрг уруб ојнар булутлардан чыхан күн тәк габаг.

.....
 Вәсмәли гашлар чатылмыш таги-минбәрдән көзәл.

Ала көзләр нәркиси-мәстанә тәк шәһләләнир,
 Елә ки, сүзкүнләнир, јүз мәртәбә зибаләнир,
 Көрсә бу шух хәттини, биллаһ мәләк шәјдаләнир.
 Шол сијаһ кирпикләрин ган төкмәјә севдаләнир,
 Зәрнишан пејкандан артыг, тәшнә хәнчәрдән көзәл.

Шә'леји-шәмси-чәмалындан мүнәввәрдир дидәм,
 Бәндиванын олмаушам, һаша, јанындан мән кедәм,
 Тутијадыр көзләрә — һәр торпаға бассан гәдәм,
 Бир әчајиб бу кәлир сачындан, еј күл, дәмбәдәм,
 Мәст едир димағымы рејһану әнбәрдән көзәл.

Вагифәм, бир ашиги-камил — јох әсла кәмлијим,
 Һәр заман јарын хәјалилә олур хүррәмлијим,
 Һич тутмаз ешигдә надан илә һәмдәмлијим,
 Бәлкә, заһид, сәндән артыгдыр мәним адәмлијим,
 Севдијимдир һуридән ә'ла, мәләкләрдән көзәл,

Еј пәрисима, сәнин дидарынын мүштагијәм,
 Зүлфү әнбәр бујлу, күл рүхсарынын мүштагијәм,
 Кәрдәниндә асылан шаһмарынын мүштагијәм,
 Шух гәмзә, нәркиси-хумарынын мүштагијәм,
 Шол сәнубәр гәддү хошрәфтарынын мүштагијәм.

Гашларын тағын гојуб, гејри һилалә бахмарам,
 Аризиндән көз кәсиб, ол вәрди-алә бахмарам,
 Хејли һејранам сәнә, өзкә чәмалә бахмарам,
 Тутинин ағзындакы шәккәр мөгәлә бахмарам,
 Мән сәнин ширин-ширин кәфтарынын мүштагијәм.

Һәр јетән намәһрәми өзүнә мәһрәм ејләмә,
 Јар, мәнә ган ағладыб, ағјары хүррәм ејләмә,
 Өзүнү сөз билмәјән нафәһмә һәмдәм ејләмә,
 Зүлм гыл, чанымдан ол азарыны кәм ејләмә,
 Шадыман ејләр мәни, азарынын мүштагијәм.

Олмаса бир ләһзә кәр гәддин нәзәркаһым мәнним,
 Асимани-ниликуну титрәдәр аһым мәнним,
 Мән сәнин бир чакәрин, сәнсән көзәл шаһым мәнним,
 Көндүмү зүлматә салмыш һичрин, еј маһым мәнним.
 Кәл ки, шимди руји-пүрәнварынын мүштагијәм.

Вагифи өлдүрдү ол мәһруләрин пәрвизәси,
 Бағрыма мүжканынын санчылды тирү низәси,
 Зәхми-синәмдән төкүлдү үстүханым ризәси,
 Еј Гарабағын јени ачмыш күли-пакизәси,
 Хәстәјәм, гојнундакы ол нарынын мүштагијәм!

Баш ағарды, рузикарым олду күн-күндән сијаһ,
Етмәдим, сәд һејф ким, бир маһи рүхсарә никаһ,
Гәдр билмәз һәмдәм илә ејләдим өмрү тәбаһ,
Вағифә, ја рәббәна, өз лүтфүнү ејлә пәнәһ,
Сәндән өзкә кимсәдә лүтфү инајәт көрмәдим.

Бир көзәл гамәтли јари-лаләрәнки севмишәм,
Јарә истиғнасы ширин шуху шәнки севмишәм,
Гашы јај, кирпичләри түрфә хәдәнәки севмишәм,
Ох атыб ганлар төкән түркәнә чәнки севмишәм,
Һалә рәһми кәлмәјән бир бағрысәнки севмишәм.

Наз илә сәрхош кедәндә ол көзәлләр сәрвәри,
Ики јандап мөвч едир зәррин кәлағеј учләри,
Бир мөләкдир, санасан, учмаға ачмыш шәһпәри,
Рөвзеји-куји Мәдинә, гашы Кә'бә минбәри,
Аризи үзрә Һәчәр тәрһиндә бәнки севмишәм.

Бад әсиб үздән ниғабы ачыланда каһ-каһ,
Шө'ләсиндән күн олур көјдә хәчил, шәрмәндә маһ,
Кәрдәни, гәдди тамам көјчәк, рүхү сүн'и-илаһ,
Сәрбәсәр әндамы ағ, гашы, көзү, сачы сијаһ,
Ал һәнадан лаләрәнк күлкүнә чәнки севмишәм.

Һәр заман ким, ол сәнәм кедир габағымдан мәним,
Башадәк бир од дүшәр, јанар ајағымдам мәним,
Көј дәјир бир-биринә аһи-фәғанымдан мәним,
Кәсмә мина гүлгүлүн, сағи, гулағымдан мәним,
Хәндеји-чананә бәнзәр мән бу һәнки севмишәм.

Вағифәм, һәрләм дилимдә әзбәрим дост адыдыр,
Гәдди хош, рәфтары көнлүм бағынын шүмшадыдыр,
Көзләриндән әл'әман ким, чанымын чәлладыдыр,
Мән севән дилбәр Мәһәммәдин көзәл өвләдыдыр,
Демәјин, Сән'ан кими азыб фирәнки севмишәм.

✓ Һәр киши һәр шеј ки, севди, ону беһтәр истәди,
Кими тәхти, кими тачи, кими әфсәр истәди.
Падшаһлар дәмбәдәм тәсхири-кишвәр истәди,
Ешгә һәм чох кимсә дүшдү вәсли-дилбәр истәди,
Һеч бириндә агибәт, бир зөвгү раһәт көрмәдим.

Мән өзүм чох кузәкары кимјакәр ејләдим,
Сиккәләндирдим гүбари-тирәни зәр ејләдим,
Гара дашы дөндәриб јагути-әһмәр ејләдим,
Данеји-хәрмөһрәни дүррә бәрабәр ејләдим,
Гәдрү гижмәт истәјиб, гејр өз хәсарәт көрмәдим.

Ејләјән виранә Чәмшиди-Чәмин ејваныны,
Јола салмыш, бил ки, бәзми-ишрәтин чәнданыны,
Ким галыбдыр ки, онун гәм төкмәјибдир ганыны.
Дөнә-дөнә имтаһан етдим фәләк дөвраныны,
Онда мән бәр'әксликдән өзкә адәт көрмәдим.

Күн кими бир шәхсә күндә хејр версән сәд һәзар,
Зәррәчә етмәз әдаји-шүкри-не'мәт ашикар,
Галмајыбдыр гејрәтү шәрмү һәја, намусу ар,
Дедиләр ки, е'тибару е'тигад аләмдә вар,
Ондан өтрү мән дә чох кәздим, нәһәјәт, көрмәдим.

✓ Мүхтәсәр ким, белә дүнјадән кәрәк етмәк һәзәр,
Ондан өтрү ким, дејилдир өз јериндә хејрү шәр,
Алиләр хаки-мәзәлләтдә, дәниләр мө'тәбәр,
Саһиб-зәрдә кәрәм јохдур, кәрәм әһлиндә зәр,
Ишләнән ишләрдә әһкамү ләјагәт көрмәдим.

✓ Дөвләтү игбалу малын ахырын көрдүм тамам,
Һәшмәтү чаһу чәлалын ахырын көрдүм тамам,
Зүлфү рују хәттү халын ахырын көрдүм тамам,
Һәмдәми-саһибчәмалын ахирин көрдүм тамам,
Башәдәк бир һүснү-сурәт, гәддү гамәт көрмәдим.

Ја имам-әл-инсү вәлчиннү шаһәншаһи-үмур,
Кетди дин әлдән, бу күндән бөјлә сән ејлә зүһур,
Гојма ким, шејтани-мәл'ун ејләјә иманә зур,
Шө'леји-һүснүнлә бәхш ет тазәдән дүнјајә нур
Ким, шәриәт мәш'әлиндә истигамәт көрмәдим.

Баш ағарды, рузикарым олду күн-күндән сијаһ,
Етмәдим, сәд һејф ким, бир маһи рүхсарә никаһ,
Гәдр билмәз һәмдәм илә ејләдим өмрү табаһ,
Вагифә, ја рәббәна, өз лүтфүнү ејлә пәнаһ,
Сәндән өзкә кимсәдә лүтфү инајәт көрмәдим.

Сэнин, еј шух мэлаикзада, гурбанын олум,
Кэлмишэм дэркаһына мэн дада, гурбанын олум,
Нэ олур, бир јетсән фэрјада, гурбанын олум,
Мэни көздән салыб ујма јада, гурбанын олум,
Белэ иш јахшы дејил, неч ада, гурбанын олум!

Дүшмүшэм дәрдинэ, чох мөһнэтү гајғу чәкирэм,
Дејэ билмэм сәнэ, амма елә кизлу чәкирэм,
Нејләјим, чох көрүрэм зүлмүнү, горху чәкирэм,
Доланыб мэн гапына, бусәјэ арзу чәкирэм,
Сән өзүн бир јетәсән фэрјада, гурбанын олум!

Ләбләрин лә'ли-Јәмән, гөнчеји-тәрдир дәһәнин,
Тазэ күл хәрмәнидир башдан-ајаға бәдәнин,
Лал едәр тутиләри ләһчеји-ширин сүхәнин,
Күлшәнин рөвнәгисән, зинәти бағу чәмәнин,
Бојун охшар сәнин ол шүмшада, гурбанын олум!

Хәстәнәм, чох диләрәм, јаныма бир дәм кәләсән,
Чәкибән хәнчәри, бағрым башыны бир дәләсән,
Бахыбан бәндә чәкән чөврү чәфаны биләсән,
Бәлкә, бир рәһмә кәлиб дәрдимә чарә гыләсән,
Кетмәјә аһ илә өмрүм бада, гурбанын олум!

Еј маһи-шәрәф, мөһрү вәфаләр кәтирибсән,
Чох лүтфү кәрәм, чүдү әталәр кәтирибсән,
Хуршид кими нуру зијаләр кәтирибсән,
Бу шәһрә ки, тәшриф-бәгаләр кәтирибсән,
Сән хош кәлибсән вә сәфаләр кәтирибсән.

Еј зати-шәрифиндә олан чилвеји-тәһсин,
Һичрин бизи етмишди белә хәстәвү гәмкин,
Нә дәрдинә һәд вар иди, нә чөврүнә тәхмин.
Биз мүнтәзири-раһин идик, көзүмүз ајдын,
Хаки-гәдәминдә тутијаләр кәтирибсән!

Еј саһиби-тә'зим, сәрү чап сәнә пешкәш!
Дүрдәнеји-чешми-көвһәрәфшан сәнә пешкәш!
Бу тәхткәһи-синеји-сүзан сәнә пешкәш!
Мәчмүеји-мүлки-дили-налан сәнә пешкәш!
Хош мә'диләтү үгдәкүшаләр кәтирибсән!

Еј нүсхеји-фәррух, рәғәми-мүншини-гүдрәт,
Әбруји-ләтифин хәти-мәншури-сәадәт,
Сәрләвһи-рүхүн мәсдәри-дибачеји-фитрәт,
Мәзмуни-вүчүдун, бәли, имдади-инајәт,
Мүхлисләрә еһсанү сәхаләр кәтирибсән!

Еј чани-мүәлла, мөһәли-сәрвәри-Вагиф,
Фәғфуру Фридуңу Чәмү гејсәри Вагиф,
Әфлаки-сәадәтдә сә'ид, әкбәри-Вагиф,
Дидаринә мүштаг иди чешми-тәри-Вагиф,
Әлминнәтүлилләһ ки, чилаләр кәтирибсән.

Эла еј тэхтикаһи-мә'дәләт султаны, хош кәлдин!
Хәјалым шәһринин сәрдари-зүл-һисаны, хош кәлдин!
Сәвади-Мисир халын Јусифи-Кән'аны, хош кәлдин!
Көзүм, көнлүм, әзизим, гәлбимин хаганы, хош кәлдин!
Мүнәввәр ејләдин бу дидеји-кирјаны, хош кәлдин!

Сәни бади-сәбамы ејләди акаһ һалымдан?
Ешитдин јохса бир сәс налеји-бие'тидалымдан?
Нә мүддәтдир хәјалын чыхмамышдыр худ хәјалымдан,
Фәғаным кушинә јетди, хәбәр верди мәләлымдан,
Ким әрз етди, кәтирдин дәрдимә дәрманы, хош кәлдин!?

Шәһа, лүтфүн фүзун олсун ки, әлтафи-зијад етдин,
Бу күн мүштаги-дидарын оланы бәрмүрад етдин,
Әзәлдән һа унутмушдун, нә јахшы сонра јад етдин,
Гәдәм басдын сәадәтлә, бизи әлһәгг шад етдин,
Шәрәфли бүрчи-игбалын мәһи-табаны, хош кәлдин!

Ләби-аби-һәјатын Вагифә чанпәрвәр истәрдим,
Скәндәрдән дә јүз гатла зүлалын бейтәр истәрдим,
Нә зөвги-чәннәтүл-мә'ва, нә аби-көвсәр истәрдим,
Мәғалындан мүкәррәр тутиләр тәк шәккәр истәрдим.
Көзүм үстә гәдәм басдын, мәләһәт каны, хош кәлдин!

Мәрһәба, сән бизә, еј түрфә чаван, хош кәлдин!
Пајинә пешкеш ола баш илә чан, хош кәлдин!
Бас көзүм үстә гәдәм, сәрви-рәван, хош кәлдин!
Сәнә мүштагды дил, гөнчә дәһан, хош кәлдин!
Кәл-кәл, еј гумри сәда, тути зәбан, хош кәлдин!

Һәгдән истәрдим әја јарү вәфадар сәни,
Хош јетирди мәнә ол гадирү гәффар сәни,
Гојманам кетмәјә ким, та нәфәсим вар, сәни,
Көрмәди јолда, нә јахшы, рәгиб, әҗар сәни,
Белә бивахтәвү пүнһанү ниһан, хош кәлдин!

Сурәтин килки-гәзанын хәти-мәнгушәсидир,
Өмрү чавид гылан лә'ли-ләбин тушәсидир,
Зүлфүнүн бади-сәба ашиги, мәдһушәсидир,
Бәндә ханә сәнин өз мәтбәхинин кушәсидир,
Әфви-тәгсир бујур шаһи-чаһан, хош кәлдин!

Нә заман ки, дејәсән еј күли-хәндан, кедәрәм,
Бил ки, мән һәм дүшүбән далына кирјан кедәрәм,
Јә'ни зүлфүн кими чох һалы пәришан кедәрәм,
Өз ајағынла кәлибсән, сәнә гурбан, кедәрәм,
Еј гара кирпији ох, гашы каман, хош кәлдин!

Чүн кәлибсән, кәрәм ет, сән дәхи биздән кетмә!
Көрмәсәм кәр сәни бир дәм, өләрәм мән, кетмә!
Доланым башына, аллаһы севәрсән, кетмә!
Кедәр олсан јәнә кәл, биздән елә кен кетмә!
Гојма кәл Вагифи чох да никәран, хош кәлдин!

Ол маһи-мүнөввәр ки, сәһәрдән кедәчәкдир,
Шәм'и руһи-пурнури нәзәрдән кедәчәкдир,
Хаки-ғадәми дидеји-тәрдән кедәчәкдир,
Еј һејф сәадәт ки, бу јердән кедәчәкдир,
Тәшрифи онун јә'ни шәһәрдән кедәчәкдир.

Мәндә нәзәри вар иди бу түрфә чөванын,
Дидаринә чоһ мүштаг идим мән дәһи аның,
Синәм һадәфијди мүжеји-хунфешанын,
Ган ағла, көзүм ким, сабаһ ол гашы каманын,
Пејканы чыхыб зәхми-чијәрдән кедәчәкдир.

Олдур мәним арами-дилим, јару никарым,
Онсуз ола билмәз фәрәһим, сәбрү гәрарым,
Түрфә сәнәмү сәрви-ғадим, лалә үзарым,
Нола кәлә бир дә мәним ол шаһсуварым,
Ғала ки, сәләмәт бу сәфәрдән кедәчәкдир.

Сағи, нә дурубсан, сәлә, дөвран јола дүшсүн,
Чалсын дәфү неј, нәләвү әфған јола дүшсүн,
Олсун бу вилајәт һамы виран, јола дүшсүн,
Бу кечә кәрәкдир ирәли чан јола дүшсүн,
Фәрда ки, сүраһи гәдү кәрдән кедәчәкдир.

Јарын сәнә играри кәр играр исә, Вағиф,
Һәр дәрди-дилиндән ки, хәбәрдар исә, Вағиф,
Тәрк ејләмә, һәрчәнд ситәмкар исә, Вағиф,
Чәк башына, бир фикрин әкәр вар исә, Вағиф,
Ол сәрви-ғәдин сајәси сәрдән кедәчәкдир!

Дәрдин өлдүрдү мәни, еј нөвчөваным, кәлә көр,
Һәсрәтиндән ода јанды дин, иманым, кәлә көр,
Јолуна баха-баха үзүлдү чаным, кәлә көр,
Еј күлүм, еј нәркисим, сәрви-рәваным, кәлә көр,
Еј додағы шәккәрим, ширин дөһаным, кәлә көр!

Сәндән ајры кәсилиб сәбрү гәрарым кечәләр,
Јуху кәлмәз көзүмә, артыр азарым кечәләр,
Асиманә дајаныр нәләвү зарым кечәләр,
Сүбһәчән ган ағларам, еј күл'үзарым, кечәләр,
Дәрдин өлдүрдү мәни, еј нөвчөваным, кәлә көр!

Мүштағам гамәтинә, кәрдәнинә, голларына,
Гашына, габағына, ағ үзүнә, халларына,
Зүлфүнә, бухағына, јанағына, әлләринә,
Еј көзәлләр сәрвәри, гурбан олум јолларына,
Һәсрәтинлә ода јанды дин-иманым, кәлә көр!

Мән сәни көрмәкдән өтрү бари бир кәз, еј сәнәм,
Чанымын һөвлүндән аја нејләјим һеч билмәнәм,
Дәрдим артыб аз галыбдыр ки, о Исаја дәнәм,
Истәрәм күндә кәлиса гапысында әјләнәм,
Еј күлүм, еј нәркисим, сәрви-рәваным, кәлә көр!

Көнлүмү тутмуш сәрасәр дәрду мөһнәтләр мәним,
Һәр ишим Мәчнун кими олмуш һекајәтләр мәним,
Ара јердә башыма гопмуш гијамәтләр мәним,
Көнлүмүн күлзәрына дәјмиш чоһ афәтләр мәним,
Јолуна баха-баха үзүлдү чаным, кәлә көр!

Вагифә һичрин сәнин чох зүлмү бидад ејләди,
Олмады дәрманы бунча даду фәрјад ејләди,
Бу гәзијјә чүмлеји-дүшмәнләри шад ејләди,
Агибәт ешгин мәни, еј шух, Фәрһад ејләди,
Еј додағы шәккәрим, ширин дәнәним, кәлә көр!

Еј гашы каман, кирпији пејкан, гарачаргат!
Олсун белә чаным сәнә гурбан, гарачаргат!
Сәнсән нә көзәл көзләри мәстан гарачаргат!
Дәрдиндән олубдур чијәрим ган, гарачаргат!
Дөнүм башына зүлфү пәришан, гарачаргат!

Мәчлисдә сәнәмләр башыдыр, шаһи-һүмајун,
Кәрдән чәкибән отуру миһа кими мовзун,
Нимтәнәси нијлуфәри, пираһәни күлкун,
Буһағы, зәнәхданы, габағы долу алтун,
Гылмыш өзүнү чүмлә зәрәфшан гарачаргат.

Көр нечә күлаб илә гылыб зүлфүнү пүрнәм,
Дуруб дөнәсән башына шанә кими һәр дәм,
Дидары мүбарәк, гашыдыр гиблеји-аләм,
Дүңјада ахыр, мән дәхи чох көрмүшәм адәм.
Бир түрфә мәләкдир, дејил инсан гарачаргат.

Чәм етсән әкәр јанына хубани-чаһаны,
Бир зәррәчә севмәм дәхи гејрини, сәваны,
Сән сахла пәнаһында, худаја, бу чаваны,
Јолунда пәјәндәз едәрәм баш илә чаны,
Олсајды бизә бир кечә меһман гарачаргат.

Шаһбаз отуруб, сајә салыб әнчүмән үстә,
Салмыш ики јандан ләчәји күл бәдән үстә.
Бир лаләдир ол сан ачылыбдыр чәмән үстә,
Гөнчә кими јашмағы чәкибдир дәнән үстә,
Вагифдән едир үзүнү пүнһан гарачаргат.

Валинин чешми-чырагы, вәһ нә түрфә чан имиш,
Күлли-Күрчүстанын үстә сәјеји-сүбһан имиш,
Дүшмәни памал едән сәрдари-валаһан имиш,
Аләмин сәрдәфтәријиши, ады Леон хан имиш,
Сахласын аллаһ пәнаһында, әчәб оғлан имиш.

Һеч јохдур нисбәти, өзкә дијарын ханына,
Бир чавандыр ким, јарашыр падшаһлыг шанына.
Дәјмәсин афәт јели, јарәб, күли-хәнданына,
Сәрбәсәр аләм кәрәқдир баш әјә фәрманына,
Таги-әбруји-ләтифи гиблеји-иман имиш.

Хош тамаша ејләдим, көрдүм тамам әтварыны,
Чох бәјәндим өзүнү, һәм ләһчеји-көфтарыны,
Машааллаһ, заһир етмиш улулуг асарыны,
Белә сандым ким, мәләкдир әввәла дидарыны,
Хејли чағдан сонра билдим ким, көзәл инсан имиш.

Сајыр оғлундан ханын кәр олмадыг биз рушинас,
Мане'и јох, онлары һәм ејләдик бундан гијас,
Бу очаг бөјүлә очагдыр, ејләмиш нур игтибас,
Вағифа, сән гыл худајә һәр заман шүкрү сипас,
Валинин очагы бејлә күн кими табан имиш.

Вәһ, бу бағын нә әчәб сәрв-диларалары вар,
Һәр тәрәф тазә ачылмыш кули-рә'налары вар,
Ачылыб тазәвү тәр ләлеји-һәмралары вар,
Јә'ни Тифлисин әчәб дилбәри-зибалары вар,
Еј көнүл, сејр елә ким, түрфә тамашалары вар.

Мәрһәба, Тифлис имиш чәннәти дунја јеринин,
Јығылыбдыр она чәм'ијјәти һурү пәринин,
Мән бу шәһрин нә дејим вәсфини дилбәрләринин,
Филмәсәл, шәклү шәмајилдә, бәли, һәр биринин
Мәһни-табанә бәрабәр сәрү сималары вар.

Ол гәдәрдир бүти-назикбәдәнү инчәмијан,
Ејләмәк олмаз онун вәсфини мә'лумү әјан,
Һәр бири назү нәзакәт билә мин афәти-чан,
Чүмлә бир чилвәдә, бир шивәдә, хош сәрви-рәван,
Мәст тавус кими кәрдәни-миналары вар.

Үзләри пәртәви-мәһри-чаһанара кимидир,
Сәфһеји-синәләри сими-мүсәффа кимидир,
Ләззәти-ләһчәләри нитги-мәсиһа кимидир,
Әлләри мө'чүзеји-һәзрәти-Муса кимидир,
Дилрүбалыгда әчајиб јәди-бејзалары вар.

Ала көзләр сүзүлүб нәркиси-сирабә дөнүб,
Ағ габагда хәми-әбруләри мәрһабә дөнүб,
Лә'л тәк ләбләринин рәнки меји-набә дөнүб,
Төкүлүб кәрдәнә сачлар учу гүллабә дөнүб,
Сона чыггасы кими зүлфи-мүтәрралары вар.

Нэ гэдэр варисэ бухагү зэнэхданү жанаг,
Тазэ күл жарпагы тэк гырмызыдыр назикү аг,
Бир-бириндэн көтүрүб шө'лэсини мисли-чираг,
Көрмэжиб кимсэ белэ гашү көзү дишү додаг,
Өзкэ бабэт сифэтү сурэтү э'залары вар.

Баги-ризванда экэр хурију гылман чохдур.
Бу көзэллэр кими мэгбулу мүзэјјэн јохдур,
Нэсл-бэр-нэсл көзэллик булара бүјругдур,
Мэн көрэнлэр ки, мэлэктэн, пэриден артыгдур.
Нэлэ дерлэр ки, булардан дәхи э'лалары вар.

Кэсрэти-һүсн ки, хош мэртэбедир инсанэ,
Бэхш эдибдир ону һэгг дилбэри-Күрчүстанэ,
Јох, суал егмэк экэр мэслэһэти-језданэ,
Нола, јарэб, сөбэби, байси бу хубанэ?
Белэ сурэтлэрин, элбэттэ ки, мэ'налэри вар.

Галмышам валеһү матү мүтэһэјјир, дили лал,
Еј худаваңди-чаһан, кизли дејилдир сэнэ һал,
Бу нечэ сиби-зэнэхдан, бу нечэ зибү чэмал
Ки, верибсэн булара сэн бу гэдэр иззү камал,
Нечэ ким, вар чаһан, сурэтү э'залары вар.

Бэдэни-пақы чэкиб аби-рэван тэк сулара,
Ағарыб тазэвү гэр чүмлэ дөнүбдүр гулара,
Аби-Күр нисбэт едиб бојларыны гарғулара,
Нечэ шејдэн белэ заһир ки, худанын булара
Нэзэри-мэрһэмэти, лүтфи-һүвејдарлары вар.

Бири һэммам ки, гүдрэтдэн олуб бэзлү бэрат,
Бири Күр суји ки, һэр чүр'эси бир аби-һэјат,
Бири бу хублуғу көјчэкликү пакизэ сифат,
Бири олдур ки, нэчиб, эслдэ алидэрчат,
Аләмин сэрвэри вали кими ағалары вар!

Једди һэммам, нэ һэммам ки, сэрмэнзили-һур,
Һэшт чэннэт кими һэр кушэси бир мэтлэи-һур,
Бир эчэб аби-рэван кэрм гылыб онда зүһур,
Шүкүр тэгдиринэ, еј гадиру гэјјүмү гэфур,
Лүтфүнүн бэндэлэрэ не'мэти-үзмалары вар.

Мэнбэи-чудү кэрэмдэн ачылыр дүрри-хошаб,
Басэфа һөвзэ дэмадэм төкүлүр мисли-күлаб,
Кирсэ бир кэррэ она мэн кими бир ханэхэраб,
Кетмэз ондан дәхи бир чанибэ манэнди-һүбаб,
Кетсэ дә бадэ нэ ки, мэнзилү мэ'валары вар.

Кэрчи, еј Хизр, булубсан шэрэфи-фејзи-эзэл,
Вермэјибдир көнүл асајиши амма сэнэ эл,
Истэсэн өмри-дүбарэ, көрэсэн түрфэ көзэл,
Бирчэ тэширф кэтир, Тифлисин һэммамына кэл,
Көр нечэ раһэти-чаңбохши-тэнасалары вар.

Бу очаг бөјүлэ очагдыр ки, ишыг ајэ салыр,
Күн кими шө'лэсини чүмлеји-дүнјајэ салыр,
Тез тутар ханнү бэдхаһлары вајэ салыр,
Һэр кимин башына ким, мэрһэмэтү сајэ салыр,
Елэ билсин оларын динилэ дүнјалары вар.

Вагифа, сэндэ ки, јохдур, билнрэм, зөһдү рија,
Шэрти-ихлас кэрэк ејлэјэсэн инди эда,
Елэ бу валија, оғланларына хејрү дуа!
Сахласын онлары өз һифзи-пэнаһында худа,
Һасил етсин нэ гэдэр дилдэ тэмэнналары вар.

Наз илэ та ол бүти-зиба кэлисадан чыхар,
Сэркэшү хэнданү бипэрва кэлисадан чыхар,
Шаһдыр куја, кејиб диба, кэлисадан чыхар,
Ачыбан тэл'эт күнэш аса, кэлисадан чыхар,
Шө'лэ салмыш алэмэ ким, та кэлисадан чыхар.

Шанэвэш сејгэл вериб зүлфи-бәнэфшэ нисбэтэ,
Пәрдэ мүглэг тутмајыб сивавү сәдрү сурэтэ,
Гыл тамаша кәрдәнэ, сејр ејлэ гәддү гамэтэ,
Гашү көз, гәмзэ, мээзәллаһ, дөнүбдүр афэтэ,
Етмәјэ дин мүлкүнү јәғма, кэлисадан чыхар.

Ләһзә-ләһзә ејләдикчә маһрүхсары зүһур,
Ләм'ә-ләм'ә зири-бүргәдән дүшәр дүңјајә нур,
Ону бир кәррә көрән диндән олур, әлбәттә, дур,
Нечә ким, чәннәт сарајындан чыхар, гилманү нур,
О шәкил бу дүхтәри-тәрса кэлисадан чыхар.

Күл кими нәрмилә назик пирәһәндә ағ бәдән —
Билмәнәм ким, шө'ләдир, ја хәрмәни-бәрки-сәмән,
Дишләри гәлтан сәдәф, чүн ағзыдыр лә'ли-Јәмән,
Ағ габагда бир кәз онун таги-әбрусун көрән
Мејли-мәсчид ејләмәз, һаша, кэлисадан чыхар.

Вагифәм, та ки, көзүм саташды онун гашына,
Истәди меһрабү мәнбәрдән хәјалым дашына,
Инди билдим ким, нә кәлмиш Шејх Сән'ан башына,
Ја будур ким, Тифлиси гәрг ејләрәм көз јашына,
Ол сәнәм вәсли мәнимчүн ја кэлисадан чыхар.

Верди аға мәнә бир чуха ки, мин донә дәјәр,
Гејсәри-Рум кејән рәхти-һумај'нә дәјәр,
Филмәсәл, хәл'әти-хаган-Фридуна дәјәр,
Јахасы јаха долу лә'ләи мәкнунә дәјәр,
Мүхтәсәр һәр әтәји бир әтәк алтунә дәјәр.

Чуха чох көрмүшәм, амма ки, бу бабәт, нә дејим,
Кимсәдә көрмәмишәм — габили-гамәт нә дејим,
Еләјибдир киши бу ишдә гијамәт нә дејим,
Көстәриб дәрзи бир ә'чазү кәрамәт, нә дејим
Ки, тамам кари-Әрәстујү Фәлатунә дәјәр.

Чәннәт әсбабына, заһид, бу гәдәр мүштәрисән,
Аз даныш, башым апарма, киши, сән сәрсәрисән,
Кор дејилсән, һалә бир сил көзүнү, бах бәри сән,
Сүндүси-хүзрилә тут бу чухеји-әһмәри сән,
Көр бунун һансы бири гијмәти-әфзунә дәјәр.

Белә ким, бу чухадыр зивәри-Фәрхәндәлига,
Көрмәјиб кимсә дәхи сәлли-әла-али-әба,
Версин аллаһ буну бәхш ејләјәнә өмри-бәга,
Ләффү нәшриндә мүрәттәб фәрәһү зибү сәфа,
Пәри-тавузда олан адәти-ғанунә дәјәр.

Кәр мәнә башдан ајаға верәләр һүллеји-һур,
Ич үзү күн кими зәр катиби, ичи сәммур,
Һагг билир, билмәз идим зәррәчә мән назү гүрүр,
Әл вериб көнлүмә инди о гәдәр зөвгү сүрүр,
Чами-Чәмдә ичилән бадеји-күлкунә дәјәр.

Вар имиш мәнә эчәб талеи-хош, бәхти-нику.
Бәхши-әрсани олуб ејлә ки, кәлди мәнә бу,
Бундан ираг ола, јарәб, нәзәри-чешми-әду,
Һәр кејиб дурмағы бир дилбәрилә руј-бәру,
Бағи-чәннәтдә олан тубији-мовзунә дәјәр.

Нә эчајиб чухадыр бу, нә көзәл совби-шәриф
Тәл'әти тазәвү тәр, шивәси хош, буји ләтиф.
Шаирин тәб'и кими назикү-зибавү зәриф,
Мәтләи-«Мәснәвијә» чаки-крибани рәдиф,
Чаминин сәч'и кәламиндәки мовзунә дәјәр.

Һәр кимин чамәси маһут вә ја бәкрәс олур,
Халг арасында мәканы фәләки-әтләс олур,
Кәрчи хар олса өзү, јары күли-нөврәс олур,
Маһвәшләрдән онун мүштәриси чох кәс олур,
Бу һесаб үзрә лига мәхзәни-Гарунә дәјәр.

Кимсә билмәз бу киранмајә мәтаи-Һәсәни,
Чухадыр гырмызы, ја данеји-лә'ли-Јәмәни,
Дилбәрин сәрв гәди, лаләрүхүн күл бәдәни,
Јусифин, јохса ки, Јәгубә кәлән пирәһәни?
Чешми-тарә чәкилән пәрдеји-пүрхунә дәјәр.

Нөкәри јахшы бәјин мисли-ағазадә кәзәр,
Гәми-дүнјаны јемәз, нечә ки, дүнјадә кәзәр,
Рүтбәси мә'рәкәдә — мәнзили-ә'ладә кәзәр,
Вағифи билмәнәм аја нечүн үфтадә кәзәр.
Белә чуха кејәнин кәлләси кәрдуна дәјәр.

Үзүндән ол күнәш рүхсар та мә'чәр чәкиб дурмуш,
Өзүн бир кушәјә ондан мәһи-әнвәр чәкиб дурмуш,
Мәләкдир евчи-ә'ладә, санарсан, пәр чәкиб дурмуш,
Сәнубәр тәк эчәб тәрзилә гәлдү сәр чәкиб дурмуш,
Чәбининдә кәман әбруләрин хоштәр чәкиб дурмуш.

Зәнәхдан чөврәсиндә зүлфи-мүшкәфшанмыдыр, јарәб?
Күлүн јанында јохса дәстеји-рејһанмыдыр, јарәб?
Бу назик лә'ли-ләб ол гөнчеји-хәнланмыдыр, јарәб?
Сәдәф ағзындакы дүрдәнеји-дәнданмыдыр, јарәб?
Вә ја сәрраф нәзмә бир нечә көвһәр чәкиб дурмуш.

Ниһан бир көз учулә ејләди накаһ, никаһ, чешми,
Мәни өлдүрмәјә онун едәр сабит күнәһ чешми,
Белә пүрназү гәмзә ола билмәз падишәһ чешми,
Зәрәфшан тирү мүжжан ичрә ол шухин сијәһ чешми
Санасан, рәһмсиз чәлладдыр хәнчәр чәкиб дурмуш.

Рүхи изһар гылмышдыр һәрарәт, нәм кәлир ондан,
Мәкәр күл бәркидир ким, үгдеји-шәбнәм кәлир ондан,
Мәсиһа нитгидир, дил дағына мәһрәм кәлир ондан,
Нәсими-чанфәза һәр ләһзәвү һәрдем кәлир ондан,
Мүсәлсәл түрреји-тәрраринә әнбәр чәкиб дурмуш.

Ширин сөзлү чаванын кетсә һүснү, ләззәти кетмәз,
Шәкәр нисбәт дурур һәрчәнд гәдрү гијмәти кетмәз.
Кәсилмәз зөвги, хатирдән сәфавү үлфәти кетмәз,
Бу һури тәл'әтин Вағиф әлиндән шөвкәти кетмәз.
Мәләкләр сәф дәриндә та дәми-мәһшәр, чәкиб дурмуш,

МҮСТӘЗАЛАР

***

Бу һал илә, һәбибим, һәсрәтиндән чан кечсинми?
Чикәр пуркаләсиндән һавүки-мүжкән кечсинми?
Фәләк сәғфиндән аһу һаләвү әфған кечсинми?
Дәлиб пејвәстә бағрым башыны пејкән кечсинми?
Һәмишә синә бүрјандыр, көнүл виран, кечсинми?

Мәнә бир шәфгәтин вар, күнүм ја зар олсунму?
Әвәлкиндән бетәр, јохса, дили-бимар олсунму?
Синәмдә јербәјердән јарәләр хунбар олсунму?
Кечәләр көзләрим та сүбһәтән бидар олсунму?
Сәһәр ахшәмәтәк мөһнәтдә бағрым ган кечсинми?

Учундан, еј күли-рә'на өмрүм бадә кетсинми?
Ахыб бу ганлы јашым, сел олуб бәрбадә кетсинми?
Мәнә бу чәкдијин дағларилә дунјадә кетсинми?
Кәлирсәнми, көнүл јохса әлиндән дадә кетсинми?
Пәришанлыгдә һалым, еј шәһи-хубан, кечсинми?

Бу зүлмү тәрк едиб рәһм етмәји адәт едәрсәнми?
Мән өлдүм һәсрәтиндән сән дә бир мүрвәт едәрсәнми?
Ләбиндән бусә бир јол алмаға рүхсәт едәрсәнми?
Мәнимлә јар олуб, меһр ејләјиб, үлфәт едәрсәнми?
Дәлиб пејвәстә бағрым башыны пејкән кечсинми?

Вүчүдим хаһи-раһиндә гүбари-пајә дөнсүнмү?
Саралыб һәсрәтиндән сурәти-һејвајә дөнсүнмү?
Фәрағиндән ишим һәр ләһзә аһу вајә дөнсүнмү?
Чәкиб гашин гәмин Вағиф, әјилиб јајә дөнсүнмү?
Кәбаб олмуш чикәр чүн тәшнеји-сузан кечсинми?

***

Јарым нә көзәл кејиниб, әлван бәзәнибдир,
Балапуши-јашыл,
Күлшәндә, санасан, күли-хәндан бәзәнибдир.
Хуршидә мүгабил.

Сүбһи дурубан чилвә верир ики јаһаға,
Дунјаја салыр нуз,
Бир һүсни-бәди-тәл'әти-табан бәзәнибдир,
Хош рөвнәги камил.

Фитнә көзүнә сүрмә чәкиб, гашинә вәсмә,
Чан алмаға дурмуш,
Һәр гәмзәси бир афәти-дөвран бәзәнибдир,
Бир гәмзәси гатил.

Әһбәрми вә ја мүшки-Хәтән, рејһан ијилдир,
Һәрләм кәлир ондан,
Сәндәл гоһулу зүлфү пәришан бәзәнибдир
Гарәткәри-камил.

Вағиф, нә тамашә, нә әчајиб, нә гијәмәт,
Әр'әр хәчил олду.
Та көрдү ки, ол сәрви-хүраман бәзәнибдир,
Аләм она мајыл.

Ja рәббн, бу шәһрә, о үзү маһ кәләјдн,
Кедејдн бу зүлмәт,
Мәчмугејн-хубанә шәһәншаһ кәләјдн,
Едејдн әдаләт.

Ничран, мәнә сән чох еләднн зүлмү ситәмләр,
Сәндән едәрәм мән,
Фәрјадыма ол хосровн-дәркан кәләјдн,
Көр кнм, нә шнкајәт.

Бнлејдн кн, Фәрһад кнмн тәлхмәзачәм,
Бнр дадә јетәјдн.
Ол ағзы шәкәр, сөзү шнрнн хаһ кәләјдн,
Едејдн ннајәт.

Вагнф, кечәләр ејләмәк олмас гәмә дәрман
Кәр олмасә һәмдәм,
Аллаһдан олуб лүтф о һәмраһ кәләјдн,
Гыл күндә мүбаһәт.

Еј зүлфү снјәһ, сннәсн әбјәз, көзү алә,
Нә түфә чавансан!
Ағзын кнмн јох гәнчә, јанағын кнмн лалә,
Күлзарн-чннансан!

Көрсә үзүнү маһ јетәр, әлбәттә, зәвалә,
Хуршндн-чаһансан!
Һеч бәндә сәнә олмаја, јарәб кн, һәвалә,
Сән афәтн-чансан!

Сөз јох бу зәнәхданәвү рухә, хәтү халә,
Хублупда әјансан!
Днбачејн-ләвһн-гәләмә катнбн-гүдрәт
Јазмыш сәнн әввәл.

Һеч адәмә үз вермәмнш әсла белә сурәт,
Пүрзннәтү сејгәл,
Зүлфүн сөзү һәр нүсхәдәднр, еј пәрн тәл'әт,
Бнр шәрһн-мүтәввәл.

Көјдә јетнрнр мүттәснл әјә, күнә, хнчләт,
Һүснүндәкн мәш'әл.
Мүжканын урар тә'нә охун көјдә һнлалә,
Хуб гашы камансан!

Рәфтарн-гәднн ејләдн сајә кнмн памал
Шүмшады чәмәндә.
Ган ағладыр ол гәнчејн-хәнданн мәнү сал,
Лә'лнндәкн хәндә.

Султани-чаһан сәрвәрисән — саһиби-игбал,
Аләм сәнә бәндә,
Көфтарын едәр тутији-шәккәршикәни лал,
Һәр нитгә кәләндә.

Сән Хосров олубсан, вәли, һәр шәһд мәгалә
Ширини-зәмансан!
Сәнсэн, сәнәма, чүмлеји-хубанә шәһәншаһ,
Јох сән кими дилбәр.

Бәрги-үфүгүндән ки, үзүн бир чыха накаһ,
Хуршидә бәрабәр,
Салыр өзүнү зири-нигабә шәфәгү мәһ,
Манәндеји-әхтәр.

Инсан ола билмәз бу сифәт пак, мүнәззәһ,
Чәм олса сәрасәр.
Сән чинси-мәләксән јетишибсән бу кәмалә,
Ја руһи-равансан?

Исна әшәрә чакәри-кәмтәр ола Вагиф,
Сәрдаридир ә'ла,
Хаки-дәри-евлади-пејәмбәр ола Вагиф,
Нејләр дәхи дүнја?

Ол күндә ки, һәнкамеји-мәшәр ола Вагиф,
Тут дамәни-мөвлә,
Фәрјадресин һејдәри-сәфдәр ола, Вагиф,
Хоф ејләмә әсла!
Сән гәргсән һәрчәнд ки, дәрјаји-вәбалә,
Тофик буларсан.

***

Сән гөнчә кими һәр бир едән дәмдә јашынмаг,
Артаг бизә јүз мәртәбә оцларына јанмаг,
Мән ашигәм, еј күл сәнә, олмаз буну данмаг,
Өлән күнәдәк ејләмәзәм сәндән усанмаг,
Дахи нә јашынмаг, нә бүрүнмәк, нә утанмаг?
Бәсдир бу дајанмаг!

Аллаһа шүкүр, лалә јанағында ејиб јох,
Дишиндә, дәһаниндә, додағында ејиб јох...
Бир зәррәчә зүлфүндә, бухағында ејиб јох,
Гашында, көзүндә, габағында ејиб јох,
Дахи нә јашынмаг, нә бүрүнмәк, нә утанмаг?
Бәсдир бу дајанмаг!

Мән һа сәнин ол мәһ үзүнү көрмүшәм јүз јол,
Ох кирпијини, шух көзүнү көрмүшәм јүз јол,
Һәм јолдашыны, һәм өзүнү көрмүшәм јүз јол,
Шәккәр кими ширин сөзүнү көрмүшәм јүз јол,
Дахи нә јашынмаг, нә бүрүнмәк, нә утанмаг?
Бәсдир бу дајанмаг!

Мән худ дејиләм бәднәзәр, еј көзләри шәһла.
Мәндән үзүнү јашырысан сән елә бича.
Гојсан, еләјим үзүнә дојунча тамаша,
Өлдүрдүн ахыр, мәндә ки, чан галмады әсла,
Дахи нә јашынмаг, нә бүрүнмәк, нә утанмаг?
Бәсдир бу дајанмаг!

Гејридэн экэр ки, едэсэн сэн бу ничабы,
Биллэм ки, сөзүндүр вэли мэгбулу несабы,
Јохса, мэни көрчэк, үзүнэ чэкмэ нигабы,
Кэл, танры үчүн, Вагифэ чох вермэ эзабы,
Дахи нэ јашынмаг, нэ бүрүнмэк, нэ утанмаг?
Бэсдир бу дајанмаг!

Бир нимтэнэ ким, та ола зербэфтү никутәр,
Дибә она мөһтач,
Мәтниндә тамам рабитә мөвзуну сәрасәр,
Тәк нашијә гижач;
Үстүндә онун ашигү мә'шуг мүсәввәр,
Дил шөвгүнә минһач;
Улдуза шәбиһ нәгши, јери көј кими әхзәр,
Нәззарәси бәһһач;
Тири-нәзәри-әһли-тәмашајә мүгәррәр,
Һәр бутәси амач;
Ичиндә онун шө'лә верә тәл'әти-дилбәр,
Та бәндеји-вәһһач;
Көрән дејә бу маһдыр, ол чәрһи-пүрәхтәр,
Ја бәһри-пүрәмвач;
Кә'бә евинин өртүјүнә дута бәрабәр
Симасыны һүччач;
Кәр дүшсә әтәји әлә, әлбәттә, тез ејләр,
Биздән гәми ихрач;
Әндишә нә итдир, чыха бир дә чәкә ләшкәр,
Көнлү едә тарач.

Шә'ну шәрәфи хәл'әти-шаһанәдән артыг,
Пирајеји-шөвкәт;
Фәррү фәрәһи зиби-әрусанәдән артыг,
Сәр дөфтәри-зијнәт;
Тә'ну тәрәби нәш'әји-пејманәдән артыг,
Зөвги-меји-чәннәт;
Зәр дүјмә кирибанына дүрданәдән артыг,
Мәнзум ола, әлбәт;

Эгли кедэ, сэрхош кезэ диванэдэн артыг,
Ону кејэн өврэт,
Дөнэ эринин башына пэрванэдэн артыг,
Ишлэр тапа сурэт;
Зүлфэ бу дөнүм сармаша эл шанэдэн артыг,
Чандан чыха хэсрэт;
Охуна бучагларда күтубханэдэн артыг,
Әһками-шәриәт;
Тәрифи дүшә дилләре әфсанэдэн артыг,
Та рузи-гијамәт;
Чәм олса әкәр бир јерә јүз чамеи-әкбәр,
Чүмләсинә сәртач.

Ол вахт ки, шод һазирү мөвчудү мүһәјја,
Ин рәхти-дилавиз,
Бажәд ки, фүрүстадә шәвәд зуд бәинча
Әз пејк сәбүхкиз,
Әз бәһри-һүсуләш бинишин, фикри бифәрма
Ку чареји-тәчвиз,
Нә'лејн-бә папуш зе-аһән бәкәф әмма
Дәркир әса низ,
Зири-гәдәм әфкән һәмә мәхлуғ сәрапа
Ба никү бәд амиз,
Мипорс зи-һәр милләтү һәр чинс, хусуса
Әз мәрдүми-Тәбриз,
Ров зәһмәти, имруз бикәш әз пеји-фәрда
Еј пури-дилавиз!
Нә гүссә зи пәс хорү, нә әз пиш гәм әсла
Би пәрдәвү пәһриз,
Тән деһ бәгәза баш пеја-пеј пеји-сәвда
Мәнкәһ бә дикәр низ,
Та анки бизаји пәсәри еј Әбу-Чә'фәр
Чүн дүхтәри-сәррач.

Заһир ки, мәнә тә'ну тәәррүз јетән ејләр,
Јә'ни ки, флани,
Имдән кери арајиши-әсбаби-зән ејләр
Теври-Сәфәһани,
Бу бит'әти нә ләзки вә нә шәһсәвән ејләр
Нә күрди-Колани,
Дерләрди ки, күлфәтләринә пирәһән ејләр
Қирбасү кәтани,
208

О бөјлә дејилди көрәсән ки, нәдән ејләр,
Қим аздырыб аны,
Сејрани күлүстанә мәкәр ки, кәлән ејләр
Тәғјир һәваны,
Өзүн ки, гочалмыш кими хој дәјширән ејләр
Оғлани-зәмани,
Ришхәнд едибән дахи нечин чөп дәрән ејләр
Һатәм хан ағаны,
Нејлим, тутурам мән гәләт аны дејән ејләр
Фәрмани-худаны,
Бөјлә бујурубдур әр едә өврәтә зивәр
Ол халиги-әзвач.

Вағиф әр олан өврәтә һејран нечә олмаз,
Чағ етсә дамағын?
Һејран ки, олур бәндеји-фәрман нечә олмаз?
Сөзүн сөлә сағын.
Севмәзми, нә сөздүр, дили сузан нечә олмаз
Пәрванә чирағын?
Дөнмәзми һүбабә, еви виран нечә олмаз,
Јыхмазмы отағын?
Һәмдәмсиз икид чаки-кирибан нечә олмаз,
Ачмаз јаха бағын?
Ал гана бојар, гәргеји-туфан нечә олмаз,
Көз гарасын, ағын?
Гөнчә дәһәнин көрмәсә, кирјан нечә олмаз,
Хәндан додағын?
Ол ханәхарабын чижәри ган нечә олмаз,
Бош көрсә гучағын?
Пешкәш белә јолдашына баш, чан нечә олмаз?
Онун ки, ајағын
Көтүрмүш ола чижинә пејғәмбәри-сәрвәр
Ол саһиби-ме'рач.

М У Э Ш Ш Э Р Л Э Р

***

Еј бүти-тутизэбан, кэл ки, мэгалын истэрэм,
Тэшнеји-дидаринэм, аби-зүлалын истэрэм,
Нази-кэрмү гэмзеји-чешми-газалын истэрэм,
Үз бөязында сәнин өз хәттү халын истэрэм,
Мәтләи-вәчһиндә әбруји-һилалын истэрэм,
Сајеји-сәрви-гәди-туба мисалын истэрэм,
Дәмбәдәм зөвги-тәмашаји-чәмалын истэрэм,
Тари-зүлфи-мүшкрәнкү руји-алын истэрэм,
Галмышам һичриндә, күлзари-висалын истэрэм,
Еј бүти-тутизэбан, кэл ки, мэгалын истэрэм!

Күлләр ачылмыш, бу күн ејшү нишатын вәгтидир,
Кушеји-күлзаридә фәрши-бүсатын вәгтидир,
Тазәдән тәчдиди-үгди-иртибәтын вәгтидир,
Бәзми-ејди-вәслә тәртиби-нишатын вәгтидир.
Ингизаји-фәсли-күлдән еһтијатын вәгтидир,
Илләти-ешгә илачи-бугратын вәгтидир,
Рөвзеји-ризван үчүн сејри-сератын вәгтидир.
Ашигү мә'шүг ара хош инбисатын вәгтидир,
Һәр заман ширин-ширин ихтилатын вәгтидир,
Еј бүти-тутизэбан, кэл ки, мэгалын истэрэм!

Раһи ешгиндә сәнин мән чанү сәрдән кечмишәм,
Парә-парә гылмышам көнлү, чијәрдән кечмишәм,
Јанмышам пәрванәләр тәк, балү пәрдән кечмишәм,
Һәр сәмәнса түррәдән, һәр симбәрдән кечмишәм.
Дилбәри-гөнчәдәһән, нәркиснәзәрдән кечмишәм,

Лаләдән әл чәкмишәм, күлбәрки-тәрдән кечмишәм,
Тәрк едиб дәһрин сәфасын хејрү шәрдән кечмишәм,
Дишләри чүн мәхзәни-дүррү күһәрдән кечмишәм,
Ковсәри унутмушам, шәһдү шәкәрдән кечмишәм,
Тәшнеји-дидаринәм, аби-зүлалын истэрәм!

Мән сәнин бир ашиги-биихтијарын олмушам,
Бидилү-бичанү бисәбрү гәрарын олмушам,
Шанәвәш мүштаги-зүлфи-табидарын олмушам,
Инчәлиб саәтбәсаәт тарү марын олмушам,
Узун илләр пајибәнди-рәһкүзарын олмушам,
Валәһи-хали-зәнәхданү үзарын олмушам,
Бир оналмаз дәрдимәнди-интизарын олмушам,
Шух никаһындан дүшүб ширин шикарын олмушам,
Нази-кәрмү гәмзеји-чешми-гәзалын истэрәм!

Чүнки мүштаг олмушам сән сәрви-симәндам мән,
Ејләрәм мүжканымы хун илә зәррин хамә мән.
Јазарам һәр күн сәнә мәһри-вәфадән намә мән,
Чох дедим, һәмрәнк олум ол аризиди-күлфамә мән,
Гојмаз амма чәрхи-кәрдүн тез јетәм бу камә мән,
Јох әчәб, десәм сијәһ ру кәрдиши-әјјамә мән,
Дүшмүшәм сәрһәлгеји-зүлфүн учундан дамә мән,
Нә шәраби-лә'ликунә мајиләм, нә чамә мән,
Тикмишәм көз рузи-вәслиндән кәлән бајрамә мән,
Мәтлә'и-вәчһиндә әбруји-һилалын истэрәм!

Та кәлир кәһ-кәһ мәнә бади-сәбадән кағызын,
Чанымы мәдһуш едәр әнбәр һәвадән кағызын,
Бәрки-күл тәк дүшмәз ол әтри-фәзадән кағызын,
Санки бир әттардир кәлмиш Хәтадән кағызын,
Дәм вурар Иса кими өмри-бәгадән кағызын,
Бир әчәб сәрмәшгдир мәһри-вәфадән кағызын,
Ишләсин гасид, кәсилмәсин арадан кағызын,
Кәм дејилдир лөвһи-тумари-гәзадән кағызын,
Алса мин зинәт әкәр мүшкни гәрадән кағызын,
Үз бөязында сәнин өз хәттү халын истэрәм!

Көстәрибдир, билмәзәм, лә'лин нә ләззәт көнлүмә,
Дөнә-дөнә ону фикир етмәкдир адәт көнлүмә,
Ондан өзкә кәлмәјиб ширин һекајәт көнлүмә,

Фиргәтиндән галмајыбдыр сәбрү тагәт көнлүмә,
Гамәтиндән ајры заһирдир гијамәт көнлүмә,
Вә'деји-вәслин һа версин истигамәт көнлүмә,
Сән өзүн та етмәјинчә бир инајәт көнлүмә,
Чох јетәр әғјаридән чөврү иһанәт көнлүмә,
Сајеји-сәрви-гәди-туба мисалын истәрәм!

Чүн мүради-хатиримдир лә'ли-ләбдән суди-ешг,
Ејләрәм һәрдем гара бағрымы хуналуди-ешг,
Әршә башымдан чыхар түк башына мин дуди-ешг,
Һәр рәкнмдир аби-севдадән долу бир руди-ешг,
Заһиди-бибак тәк мән олмазам мәрдуди-ешг,
Һалија мүлки-мәлаһәтдә мәнәм Мәһмуди-ешг,
Вар үмидим ки, олам мән мүгтәдаи-чуди-ешг,
Һәг мәнә етмиш мүсәлләм чүнки һәр мөвчуди-ешг,
Вағифәм, салды мәни атәшләрә Нәмруди-ешг,
Галмышам һичриндә күлзари-висалын истәрәм!

***

Еј рәнки-рүхи-алына һејран күлү лалә,
Чан гурбан ола сән кими бир гаши һилалә,
Вәһ, чилвәји-ешгин јетишибдир нә кәмалә,
Тәһсин кәтирәр көјдә мәлајик бу чәмалә,
Сејр ејләмишәм чох сәнәми-һуримисалә,
Амма, нә дејим, олмамышам бәндә һәвалә
Бир сән кими шәккәр дәһәнү тутн мәгалә,
Та ашиг олубдур көнүл ол аризи-алә,
Һәм силсилеји-какилә, һәм данеји-халә,
Даим чәкәрәм сүбһә тәкин һәр кечә налә.

Сәндән ки, чүда нуш едәрәм сағәри-күлнар,
Түнд олма, дөнүм көзләринә, өзкә сәбәб вар,
Әрз ејләјим, ол түрреји-әнбәр күли-рүхсар
Гылмыш мәни бир мүшкүл олан дәрдә кирифтар,
Амма јанарам атәшә пәрванә кими зар,
Јә'ни ки, олалы сәнә мән ашиги-дидар,
Һәркиз дејил әһвалыма бир кимсә хәбәрдар,
Начар едәрәм дәрди-дилим сағијә изһар,
Лә'лин ки, дүшәр јадыма, еј көзләри хуммар,
Бу зөвглә каһи ичәрәм нечә пијалә.

Минавү сүраһиндә ки, вардыр бу ләтафәт,
Кәр чәкмәјәләр гамәтү кәрдән сәнә һисбәт,
Һәркиз мән едәрдимми дәхи онлара үлфәт,
Һичриндә јетәр чаныма чох мөһнәтү күлфәт,
Истәрсә мәнә күндә чәкиб тиги-сијасәт
Өлдүрмәк үчүн үз гоја гатил кими фиргәт,
Ширин дәһәнин та ола бир дәм бизә гисмәт,

Сабир олурам вар нэ гэдэр чанда сэламэт,
Сэнсиз, нэ рэвадыр, мэн едэм ејшлэ ишрэт,
Бэсдир мэнэ шөвгүм ки, олур чами-висалэ.

Охшар, дејирэм, лэблэринэ бадеји-күлкун,
Онунчүн олур нэр дэм она рэгбэтим эфзун,
Мэ'зур тут, олдум белэ шуриде чикэрхун,
Чох олмушам ашүфтэ, пэришан, дилү мэфзун,
Зира ки, сэнин данеји-халиндеки эфсун
Дил мүргүнү етмиш киреһи-зүлфүнэ мэфтун,
Чэм олса экэр бир јерэ Лоғманү Фэлатун,
Јох чарэ дэхи бадэдэн өзкэ мэнэ экнун,
Ничран күнү дил хэстэ олан дэмдэ бу мэ'чун
Бир васитэдир дэф'и-гэмү дэрдү мэлалэ.

Вагиф кими ким, дэм вурарам зүлфи-сијадэн,
Э'замэ дүшэр лэрзэ сэрасэр бу нэвадэн,
Тэнбур сифэт чуш едэрэм зэрби-нэвадэн,
Инди мэни нэр кэс көрэр олса рүфэгэдэн
Бир тарэ бэрабэр тутар ол чэнки дүтадэн,
Ганун белэдир фиргеји-үшшагэ бинадэн,
Сэн чаһилсэн, јох нэлэ елмин бу эдадэн,
Јохдур хэбэрин, нич демээсэн, фүгэрадэн;
Бир кэrrэ дүшэндэ хэбэр ал бади-сэбадэн.
Сачын нэвэси көр ки, мэни салды нэ нэлэ?

***

Накаһан бир дэрдэ дүшдүн олмалы дэрман, Чавад!
Јүз фэрагу һэсрэтү дэрд илэ вердин чан, Чавад!
Јетмэјиб мэгсудэ, кетдин белэ новчаван, Чавад!
Галды Ибраһим хан, ган-јаш төкүб кирјан, Чавад!
Сэндэн өтрү, хан Чавад, сэрдар Чавад, султан Чавад,
Сэрбэсэр кејсин гара бундан кери дөвран, Чавад!
Олду чүн назик вүчудин хак илэ јексан, Чавад!

Еј эзиза, бир чаван идин эчэб бэхши-худа,
Иззү риф'эт саһиби, бир хошнүма, хэндан лига,
Кэлмэмишдир сэн кими пакизэ тинэт мүтлэга,
Олду һејфа дэрди-бидэрман, бу дэһри-бивэфа,
Сэндэн өтрү, хан Чавад, сэрдар Чавад, султан Чавад,
Сэрбэсэр кејсин гара бундан кери дөвран, Чавад!
Олду чүн назик вүчудин хак илэ јексан, Чавад!

Нејлэди, еј вај, сэнэ дөврани-кэч, бэдрузикар,
Кетди күл рэнкин солуб, назик вүчудин хару-зар,
Кэлди бэхтин гарэ, олду тачи-тэхтин тарүмар
Нечэ көзлэр галды һэсрэт, нечэ чанлар интизар,
Сэндэн өтрү, хан Чавад, сэрдар Чавад, султан Чавад,
Сэрбэсэр кејсин гара бундан кери дөвран, Чавад!
Олду чүн назик вүчудин хам илэ јексан, Чавад!

Фиргэтиндэн хан бабан гэдди бүкүлмүш дал олуб,
Баш ачыг, үз-синэ мэфруһ валидэн бадһал олуб,
Фэрш едиб торпага үз һэмширэлэр памал олуб,
Күндэ бир мэфшэр гопар, кэл, көр нечэ эһвал олуб,
Сэндэн өтрү, хан Чавад, сэрдар Чавад, султан Чавад,
Сэрбэсэр кејсин гара бундан кери дөвран, Чавад!
Олду чүн назик вүчудин хак илэ јексан, Чавад!

Од дүшүб, көшкү сарајлар кујија таглар јанар,
Сәс верир сәнкү шәчәрләр, од тутуб даглар јанар,
Јаса кирмиш сәбзәләр, кејмиш гара баглар, јанар,
Чүмлеји-хәлги-чаһан ган јаш төкүб ағлар, јанар,
Сәндән өтрү, хан Чавад, сәрдар Чавад, султан Чавад,
Сәрбәсәр кејсин гара бундан кери дөвран, Чавад!
Олду чүн назик вүчудин хак илә јексан, Чавад!

Дәмбәдәм ағлар көрәнләр хәттү халын јад едиб,
Шөвкәтү шанын аныб, о гәдди-далын јад едиб,
Хош дејиб-данышмағын, әглү камалын јад едиб,
Јандырыр оцлара чисмин, күл чамалын јад едиб,
Сәндән өтрү, хан Чавад, сәрдар Чавад, султан Чавад,
Сәрбәсәр кејсин гара бундан кери дөвран, Чавад!
Олду чүн назик вүчудин хак илә јексан, Чавад!

Бу мүсибәтдә Гарабаға дүшүбдүр ва сәси,
Дәрди-бидәрману дагү сузи-бипәрва сәси,
Ким, чыхар әрши-бәринә рузү шәб нала сәси,
Шәһрү сәһрадән кәсилмәз аһү вавејла сәси,
Сәндән өтрү, хан Чавад, сәрдар Чавад, султан Чавад,
Сәрбәсәр кејсин гара бундан кери дөвран, Чавад!
Олду чүн назик вүчудин хак илә јексан, Чавад!

Дүшдү чүн гурбәт дијарә мәнзилин, олду узаг,
Күнбәкүн артар чијәрдә атәши-аһи-фәраг,
Истәјәнләр ејләсин пәс һалыны кимдән сораг?
Атәши-һәсрәт вүчудин ејләдикчә дағ-дағ,
Сәндән өтрү, хан Чавад, сәрдар Чавад, султан Чавад,
Сәрбәсәр кејсин гара бундан кери дөвран, Чавад!
Олду чүн назик вүчудин хак илә јексан, Чавад!

Еј дү чемши-валидә, еј гүррәтүл-ејни-пәдәр!
Еј сүрури-синә, еј руһи-рәван, нури-бәсәр!
Галды һәсрәт, көз үзүн көрмәз, көнүл билмәз хәбәр,
Јана-јана та әбәд бүрјан олуб јанар чијәр,
Сәндән өтрү, хан Чавад, сәрдар Чавад, султан Чавад,
Сәрбәсәр кејсин гара бундан кери дөвран, Чавад!
Олду чүн назик вүчудин хак илә јексан, Чавад!

Јетмәдин имдадына бу Вагифин, душтагдыр,
Фәрши-пајиндән чүда дүшмүш, о бир торпагдыр,
Аһү фәрјады кәсилмәз та вүчуди сағдыр,
Од дүшүб һәрдәм јанар, чисми тамам пүрдағдыр;
Сәндән өтрү, хан Чавад, сәрдар Чавад, султан Чавад,
Сәрбәсәр кејсин гара бундан кери дөвран, Чавад!
Олду чүн назик вүчудин хак илә јексан, Чавад!

ВИДАДИ ИЛЭ МУШАИРЭ

Вагиф

Еј Видади, санин бу пуч дүнјада
Нэ дэрдин вар ки, зар-зар ағларсан?
Ағламалы күнүн ахирэтдэдир,
Нэлэ инди сэндэ нэ вар, ағларсан?

Видади

Вагиф, нэ чох жан, баш-ајаг атарсан,
Мэнэ дерсэн, нэ бу гэдэр ағларсан?
Санин дэ башында мэхэббэт бејни
Әкэр олса, ејлэр әсэр, ағларсан!

Вагиф

Та чәсәдин чүда олмайыб чандан,
Бил өзүнү артыг султандан, хандан,
Гәриблик, ајрылыг нәдир ки, ондан
Бу гэдэр чәкибән азар, ағларсан?

Видади

Ағламаг ки, вардыр, мэхэббәтдэндир,
Шикәстәхатирлик мәрһәмәтдэндир,
Әсил бунлар чүмлэ мүрүввәтдэндир,
Олса үрәјиндә, бетәр, ағларсан!

Вагиф

Сај гәнимәт дирилијин дәмини,
Кечән һәмдәмләрин чәкмә гәмини,
Әглин олсун, сил көзүнүн нәмини,
Дәхи кери кәлмәз онлар ағларсан!

Видади

Ағламаг мө'минин әләмәтидир,
Нәбинин дининин хош адәтидир,
Әкәр билсэн, һәггин кәрамәтидир,
Та келинчә, нури-бәсәр ағларсан!

Вагиф

Әлиндән кәндини алдыран фәләк,
Инәкләрә бузов салдыран фәләк,
Јарү јолдашыны өлдүрән фәләк
Мәкәр сәни бејлә гојар, ағларсан?

Видади

Нејләрсэн сөјләмиш бузов-инәји,
Бизимлә ејләмиш белә һәнәји,
Һәзрәтгулу бәјин ағ дәјәнәји —
Алыбсан әлине, мәкәр, ағларсан?

Вагиф

Кимдир инди бу дөврлә ол адәм,
Пәриси јанындан һеч олмаја кәм,
Гаралырсан булут кими дәмәдәм,
Ағ јағыш тәк јашын јағар, ағларсан.

Видади

Билләм чох ушагсан үрәјин тохдур,
Ләһвү ләәб илә һәвәсин чохдур,
Гочалыг әсәри көнлүндә јохдур,
Нәлә сонра әглин кәсәр, ағларсан!

Вагиф

Тој, бајрамдыр бу дүнјанын әзабы,
Әгли олан она кәтирәр табы,
Санин тәк оғлана дејил һесабы,
Һәр шејдән ејләјиб гүбар ағларсан!

В и д а д и

Оглан, сән ушагсан, чавансан һөлө,
Женичә чисминә дүшүб вәлвөлә,
Тазәчә дәјәнәк алыбсан әлә,
Гаим тут ки, накаһ дүшәр, ағларсан.

В а г и ф

Бидәмағ олмагдан нә дүшәр әлә,
Шүкр ејлә аллаһа, кәз күлә-күлә!
Ушаг һа дејилсән тез-тез һабелә
Көнлүнүн шишәси сынар, ағларсан!

В и д а д и

Узагдан бах, јахшы фәһм ет сатирә,
Бу иш бахмаз һеч көнүлә, хатирә,
Истәр јүз ил бу јоллара гат зирә,
Бир күн јанар чанү чижәр, ағларсан!

В а г и ф

Кечән ишдән мәрд икидләр позулмаз,
Аталар дејибдир: «Төкүлән долмаз».
Гатыг үчүн гышда агламаг олмаз,
Иншааллаһ, кәләр баһар, ағларсан!

В и д а д и

Дөвләтиндән јетдик нанү нәмәјә,
Дүшдүк инди чадү гатыг јемәјә,
Сөз ки, чохдур, јери јохдур демәјә,
Әкәр билсән, еј бихәбәр, ағларсан.

В а г и ф

Ич гатыгы, је дарынын чадыны,
Нејләрсән дүнјанын дадлы задыны,
Сәнә олур о зәһримар, ағларсан!

В и д а д и

Еј мәнә көстәрән гатыгы, чады,
Ону јејән тапар күлли мурады,
Дүнјанын сәнә дә ләззәти, дады,
Бир күн олар ахыр зәһәр, ағларсан!

В а г и ф

Нечә ки, дирисән, өлү дејилсән,
Гочалыбан јәјлар кими әјилсән,
Падишаһсан әкәр өзүнү билсән,
Нечин олуб чандан безар, ағларсан!

В и д а д и

Елә ки, тахылды бурнуна чешмәк,
Гочалыг әл вериб, дәхи нә шишмәк...
Ушаглар ичинә дүшәр күлүшмәк,
Сәнин дә ачығын тутар, ағларсан!

В а г и ф

Јавуз чох гочалан бајаты севәр,
Каһ өјүнәр, тәк-тәк өзүндән дејәр,
Сән дә јетишибсән о һәддә мәкәр,
Бејнинә бајаты ујар, ағларсан!

В и д а д и

Күлли Гарабағын аби-һәјаты,
Нәрми-назик бајатыдыр, бајаты,
Охунур мәчлисдә хош кәлиматы,
Ох кими бағрыны дәләр, ағларсан!

В а г и ф

Мүхәммәс демәјин сејрәкләнибдир,
Бајатыда зәһнин зирәкләнибдир,
Гочалыбсан гәлбин көјрәкләнибдир,
Ишдән-күчдән олуб бекар ағларсан.

В и д а д и

Кэл данышма мүхөммөсдөн, гөзөлдөн,
Ше'ри-һәгигәтдән, мәдһи-көзөлдөн,
Сәнин ки, һалыны билләм эзәлдән,
Елә дежиб чанан, дилбәр, ағларсан.

В а г и ф

Јетмишдә ки, белә нәм кәлә көзә,
Кәсмәјә арасын, бахмаја сөзә,
Ол заман ки, јашын јетишәр жүзә
Кәл көр, онда нә бишүмар ағларсан.

В и д а д и

Сары чобан оғлу кәлсин јанына,
Ахунд дејә чанын гатсын чанына,
Ханын шөвкәтинә, сәнин шанына,
О јахшы мүхөммөс дүзәр, ағларсан.

В а г и ф

Нәдәндир бәнизин һеч олмур дуру,
Савылыб бостанын олубдур гуру,
О заман ки, сәнә *җојарлар* *җүм*.
Көзләрин чанахдан чыхар, ағларсан.

В и д а д и

Дәрдләринә дәрман олмаз һеч кәсин,
Әбубәкрә һәркиз јетишмәз сәсин,
Митилин алтында галыр нәфәсин,
Мүрғи-руһин көјә учар, ағларсан.

В а г и ф

Бир күн чөкәр габағына Әзрајыл,
Дејәр, еј кор бәндә, гәфләтдән ајыл,
Көрәрсән бир гәриб шәклү шәмајил,
Үрәјинә ганлар дамар, ағларсан.

В и д а д и

Әзрајыл ки, чәнкәл сала чапына,
Чеврилиб бахарсан һәр бир јанына,
О заманда сәнин аһ-әфғанына,
Нә бир кәлин, нә гыз јетәр, ағларсан!

В а г и ф

Онун чәнкәли ки, ә'зајә дүшәр,
Чахнашар чәсәдин ләрзајә дүшәр,
Тамам сүмүкләрин вај-вајә дүшәр,
Дирикән дәрини сојар, ағларсан.

В и д а д и

Ахирәт сөзүнү салма јадына,
Дүрүст дејил, мүтләг, е'тигадына,
Мәһшәр күнү кимсә јетмәз дадына,
Фәрјадын фәләјә чыхар, ағларсан.

В а г и ф

Јанарсан, тәпәдән чыхар түтүнүн,
Тутушар боғазын, кәсиләр үнүн,
Ҳәлә вардыр бундан бетәр пис күнүн,
Үгбајә едәндә сәфәр ағларсан.

В и д а д и

Мө'мин олуб гәлбин олсајды сәлим,
Биләрдин худанын олдугун кәрим,
Сәнә кәрәм ејләр әзизү һәким,
Нә чәкәрсән ховфү хәтәр, ағларсан.

В а г и ф

Чүн кедәрсән о гаранлыг дар јерә,
Гоншу олмаз, чағыранда сәс верә,
Бир кимсә тапылмаз гапындан кирә,
Көрәрсән дөрд тәрәф дивар, ағларсан.

В и д а д и

Мө'минәм, зикримдир даим илаһи,
Узагдыр көнлүмдән күлли мәнәһи,
Әфв олур мө'минин чүмлө күнаһи,
Сәнин дә көнлүндән кечәр, ағларсан.

В а г и ф

Заһир олур ики шәхси-гәзәбнак,
Әлләриндә шешпәр, чапикү чалак.
Онлары көрәндә зәһрин олур чак,
Гутун гурур, нитгин батар, ағларсан.

В и д а д и

Мүнкир сөзү, суал сөзү, син сөзү,
Сөз бир кәрәк, нә данышмаг мин сөзү.
Дүнја, ахирәтдән белә дин сөзү,
Әлин јохдур, бәс мүхтәсәр, ағларсан.

В а г и ф

Бу јанындан чыхар о залым шејтан,
Су көстәрәр, сәндән та ала иман,
Нә Өмәр тапылар, онда нә Осман,
Һәр бири бир јанда батар, ағларсан.

В и д а д и

Мәзарын, мәншәрин һәгдир чәһәти,
Мәһрум галмаз Мәһәммәдин үммәти,
Сән ки, тәрк едибсән тамам сүннәти,
Чох чәкәрсән гәзәб, гәһәр, ағларсан.

В а г и ф

Чүнки ишин чәп дүшүбдүр әзәлдән,
Фајда олмаз ишләдијин әмәлдән,
Мәләк верәр дәфтәрини сол әлдән,
Жүнаһыны бир-бир сајар, ағларсан.

В и л а д и

Мәләкләр ки, кәләр саһиб иззәтдән,
Ајыра мө'мини аси милләтдән,
Көрәр ки, дејилсән әһли-сүннәтдән,
Сәни јолум-јолум јолар, ағларсан.

В а г и ф

О күндә ки, гачар пәдәрдән пүсәр,
Көвдәнә чулғашар, илан сәрбәсәр,
Су вермәз ичәсән сағији-ковсәр,
Кәбаб тәки багрын јанар, ағларсан.

В и д а д и

Әввәл Бубәкрдир пејгәмбәрә јар,
Өмәрдир ислами ејләјән изһар,
Османи-Зиннурејн, һејдәри-кәррар,
Оларлар сағији-ковсәр, ағларсан.

В а г и ф

Чүн төһмәт едибсән о һәштү чара,
Әлин нечә јетәр сәнин онлара,
Гапыларда доланырсан авара,
Көр башына кәләр нәләр, ағларсан.

В и д а д и

Әбубәкр, Өмәр, Османү Әли,
Чүмлө һәштү чаһар имами-вәли,
Нејманү шафеи, Малик, һәмбәли,
Онлары чәмиән әзәр, ағларсан.

В а г и ф

Ол заман ки, гајнар кәлләдә бејин,
Имам ә'зәм данар сөзүн, һәр шејин,
Һеч үзә мән баха билмәнәм дејин,
Сәни көрчәк көзүн јумар, ағларсан.

В и д а д и

Аллаһын ки, һеч чәкмәзсән миннәтин,
Тәрк едибсән пејгәмбәрин сүннәтин,
Нә көрәрсән мә'сумларын һөрмәтин,
Әкәр ағламазсан, әкәр ағларсан.

В а г и ф

Һәштү чаһар чүн һалыны дујарлар,
Санма сәни өз һалына гојарлар,
Әввәл онлар сәни дири сојарлар,
Сүмүјүнү та көмәрләр, ағларсан.

В и д а д и

О заман ки, мәһшәр халгы дурарлар,
Диван олуб сорғу-суал сорарлар,
Әкәр сәни бу мәһһәдә көрәрләр,
Јербәјер будајыб әзәр, ағларсан.

В а г и ф

Демә ки, дадыма јетәр малики,
Дәрдә дүшәр сәндән бетәр малики,
Гачар илгәм-илим итәр малики,
Јашыныб бир јердә јатар, ағларсан.

В и д а д и

Һәшрәдәк галарсан аһү зар илән,
Һәсрәтилән, чох-чох интизар илән,
Кәләз илән, әгрәб илән, мар илән,
Ағзынадәк гәбрин долар, ағларсан.

В а г и ф

Чох кимсәләр гыл көрпүдән асылар,
Һәмбәлинин гараулу басылар,
Горхусундан бир бучаға гысылар,
Динә билмәз мат-мат бахар, ағларсан.

В и д а д и

Һәсән Кашинин та башын кәсәрләр,
Кәсиб ону чәһәннәмдән асарлар,
Гыздырыб-гыздырыб ода басарлар,
Ону көрүб әглин чашар, ағларсан.

В а г и ф

Шафеинин олмаз о гәдәр сучу,
Әввәлдән ахыра ажрыдыр көчү,
Кәләр фәриштәләр амма бу үчү
Тутар бир-биринә чахар, ағларсан.

В и д а д и

Шафеини имамлардан ажырма,
Әммә ханы көрүб рија гајырма,
Бу сөзләри ләзки ичрә бујурма,
Сәни галмыглара сатар, ағларсан.

В а г и ф

Гәбирдән ки, чыхыб кедәрсән Шама,
О күнләрин дөнәр тоја, бајрама,
Әлин јетмәз пејгәмбәрә, имама,
Гијамәт башына гопар, ағларсан.

В и д а д и

Гапыларда чох тохуна-тохуна,
Өмәрдән, Османдан, кәзмә сахына,
Оларсыз ки, һеч гојмазлар јахына,
Дөјә-дөјә өлдүрәрләр, ағларсан.

В а г и ф

Әглин олсун, он ики имама инан,
Фајда вермәз сонра олмаг пешиман,
Јәгин бил ки, гурулачагдыр мизан,
Әмәлин гаршында дурар, ағларсан.

В и д а д и

Имамлар һа дежил сәнин јолдашын,
Олсајды көзүндә оларды јашын,
Сән әглдә вардыр нечә гардашын,
Олур олсун, сән мүгәррәр ағларсан.

В а г и ф

Вәгткән дәли олма, кәл ешит мәнән,
Кәзмә јалвар-јапыш онлара кенән,
Амма горхун олсун Әбүлһәсәнән,
Сәни әзим-әзим әзәр, ағларсан.

В и д а д и

Гуллуг етмәјибсән Әбүлһәсәнә,
Кәлә о күнүндә јар ола сәнә,
Јетишмәз дадына һеч бир кимсәнә,
Галарсан наилач, начар, ағларсан.

В а г и ф

Ахыр сәнин нечә һалдыр бу һалын,
Һансы мәтләбдәдир фикрү хәјалын?
Вә'дә күнү атын, гојунун, малын,
Әкәр доғмаз, әкәр доғар, ағларсан.

В и д а д и

Чүн севмәзсән аты, гојуну, малы,
Ешитмәзсән, һәркиз бу галмағалы,
Бәс нәдир јығыбсан нечә әјалы,
Доғмаз шад оларсан, доғар, ағларсан.

В а г и ф

Һеч ахтарма шаһ һәјдәр Әлини,
Имамү һүмами, тамам вәлини,
Јығ башына тәпик атан дәлини,
Олар ки, бир-бирин гырар, ағларсан.

В и д а д и

Танырсан Шәмкирли дәли газыны,
Һәсәни-Қашини, Нәсир Тусини,
Тәрки-сүннәт олан тамам асини,
Көрәрсән дузәхә кирәр, ағларсан.

В а г и ф

Имам ки, ирагдыр е'тигадыдан,
Тамам билдикләрин чыхар јадындан,
О заман чәкиләр аһ ниһадындан,
Фәрјадын фәләјә чыхар, ағларсан.

В и д а д и

Олан пејғәмбәрин доғру раһында,
Худа сахлар ону өз пәнаһында,
Сәни һәр ким көрәр һәг дәркаһында,
Гатар габағына говар, ағларсан.

В а г и ф

Башына чәм олуб, әглин јығылмаз,
О сәбәбдән дәрдин, гәмин дағылмаз,
Сәнин малын бузов салыб, сағылмаз,
Һәр кәс инәјини сағар, ағларсан.

В и д а д и

Шејтан ки, дүнјада алдадыр кими,
Хош кәлир о кәсә дүнја:ын дәми.
Чох јығма башына һүрү сәнәми,
Гафил, өзкәләрә кәдәр, ағларсан.

В а г и ф

Чәһәннәмә кетсин кедән һәмдәмләр,
Олар үчүн чәкмә сән бунча гәмләр,
Кечән күнләри ки, инди бу дәмләр,
Дәли көнүл әбәс анар, ағларсан.

В и д а д и

Көз нечүн аглайыб төкмәсин нәми,
Һејван һа дејил ки, чәкмәјә гәми,
Әглин олса, аныб јары, һәмдәми,
Лејлу һаһар, шамү сәһәр ағларсан.

В а г и ф

Һәгги пејгәмбәрә, о чаријарә,
Тамам имамлара һәштү чаһарә,
Ујмасан, јанарсан дузәхдә нарә,
Кимсә олмаз сәнә јавәр, ағларсан.

В и д а д и

Һаһар јерә әһли-һәггә дәјәнләр,
Пејгәмбәрин доғру јолун әјәнләр,
Азғын-азғын чаријара сөјәнләр,
Чаггал тәк дузәхдә улар, ағларсан.

В а г и ф

Нә јарадыр үрәјинин јарасы,
Бу вахтадәк олмајыбдыр чарасы?
Узун илләр кәсилмәјиб арасы,
Шамү сәһәр, лејлу һаһар ағларсан?

В и д а д и

Бир көз ки, агламаз, һәм төкмәз јашы,
Әлбәттә, халидир бејини, башы,
Олмаса, јад ејләр јарү јолдашы,
Һәрдем ки, јадына дүшәр, ағларсан.

В а г и ф

О гәдәр доландын сағдан вә солдан,
Дөвләти, ханы да чыхардын јолдан,
Гојмадын ки, верә парчадан, пулдан,
Сәни хәл'әт әһли тутар, ағларсан.

В и д а д и

Чоҳ буланма бу дүнјанын ганына,
Вәфа јохдур султанына, ханына,
Данасыны бир күн гојмаз јанына,
Бизим инәк кими төләр, ағларсан.

В а г и ф

Дүнја ишиндә ки, гочагсан, гочаг,
Өлүдән гыврагсан, диридән гачаг,
Бир күн сағ олурсан, једди күн начаг,
Өврәтләр бағрыны үзәр, ағларсан.

В и д а д и

Сәни гамышлыгда јашыран фәләк,
Әглини башындан чашыран фәләк,
Мејханәдән тез-тез дүшүрән фәләк,
Белә гојмаз бир күн сүрәр, ағларсан.

В а г и ф

Өләндән сонра о күруһи-начи,
Мәзарына салмаз сајә гыјгачы,
Өзүндән ирәли чүрүк ағачы
Ағзынын үстүндән чәкәр, ағларсан.

В и д а д и

Аллаһ рәбиндир Мәһәммәд Шәфи,
Күлли һалә олдур әлиму сәми,
Дејилми јәғфируззүнуби чәми,
О күндә көзләрин көрәр, ағларсан.

В а г и ф

Минәрсән гатыры, сүрә билмәзсән,
Јолун алтын, үстүн көрә билмәзсән,
Хан кәләр, јериндән дура билмәзсән,
Гәләбәји голундан тутар, ағларсан.

В и д а д и

Аггыз оглу Пири дунја гардашын,
Ҳатәм хан агадыр синдә јолдашын,
Сары чобан оглу көзәл диндашын,
Нә чәкәрсән сән дәрду сәр, ағларсан.

В а г и ф

Сорушарлар сәндән нечә хәбәри,
Үстүнә чәкәрләр тигү, тәбәри,
Сөјләрсән сөзүнү дәли, сәрсәри,
Һәр бири бир јандан будар, ағларсан.

В и д а д и

Олунадан сонра сорғу-суалын,
Јенә агламагдан олмаз мәчалын,
Савылмаз башындан бу галмағалын,
Һәр ләһзәдә һәзар-һәзар ағларсан.

В а г и ф

Мүнкир-нәкир нечә олса өтүшәр,
Сор ки, сонра ишин һара јетишәр,
Дивар кәләр бир-биринә битишәр,
Сәни ојум-ојум ојар, ағларсан.

В и д а д и

Охурам, кәр чүрмим вар исә әзим,
Иннәлләһә һүввәт тәввабүр-рәһим,
Һәггин олдуғуна гәнијү кәрим,
Әзәл етмәјибсән бавәр, ағларсан.

В а г и ф

Гыл көрпүдән та ки, сүрчәр ајағын,
Чәһәннәм ховфиндән јарылып јағын,
Горхма, јәнә Әли олар дајағын,
Әкәр аныб һәштү чаһар ағларсан.

В и д а д и

Шиә халгы тамам долар дүзәхә,
Галарлар дүзәхдә од јаха-јаха,
Маһалдыр ки, бири дүзәхдән чыха,
Чүмлә олар зирү зәбәр, ағларсан.

В а г и ф

Вагиф, кәрчи әзабы вар дунјанын,
Сән нечүн ховфини чәкәрсән, анын,
Тутубсан әтәјин Шаһи-мәрданын,
О күләр — күләрсән, ағлар — ағларсан.

В и д а д и

Әһли-сүннәт вәл-чәмаәт пејвәстә,
Кедәрләр чәннәтә дәстәбәдәстә,
О күндә шад олар Видади хәстә,
Сәни јанлыш көрүб күләр, ағларсан.

Вагиф «Дурналар» рәдифли ше'рини Видадинни ашағыдакы гошмасына чаваб жазмышдыр:

КӘЛ, ЕЈ ГӘЛӘБӘЈИ-МӘҺӘММӘДХАН БӘЈ

Бу ше'ри Вагиф 1795-чи илдә жазмышдыр. Аға Мәһәмәд хан Гачар Шушаны мұһасирә етдији заман Шушаја кәлән мүәјјән јолларын мұдафиәсини Ибраһим хан ајры-ајры адамлара тапшырмышды.

Вагиф бу ше'ри Шуша мұдафиәсиндә иштирак едән галабәји Мәһәмәдхана јазыб онун мұһасирә күнләриндә дәвләти вәзифәдән чох, өз шәхси тәсәррүфаты илә, өз шәхси ишләри илә мәшғул олмасындан бәһс едир.

Мәһәмәдхан бәјни дилиндән Вагифин мұасири вә досту Ағғыз оғлу Пирри шаирә ашағыдакы чавабы көндәрмишдир:

Кәл, еј Вагиф, Мәһәмәдхан бәј илә,
Әввәлки ашналыг, араны сахла!
Аллаһнын әмрилә даныш һәдислән,
Сидг илә китабы, гараны сахла!

Кәлди о вәсфи-һал јетишди мәнә,
Бу шејтан лиябасы јарашмыр сәнә,
Ахундсан, чијиндә бораны сахла!

Әјилибдир гәддин, ағарыб јалын,
Һәрәм илә нечә кечәр әһвалын?
Әскәрәндан ашағы өтмәсин јолун,
Сән елә чәнд елә, ораны сахла!

Аз галыбдыр јашын јетирә јүзә,
Иннән белә бәсдир, дәм вермә сөзә,
Гылынчы, түфәнки бағышла бизә,
Кағыз, гәләм, дават. гур'аны сахла!

Ағғыз оғлу Пирини сән дә чох әкмә,
Торпаглы дамына тахтапуш төкмә,
Шатырыны бурах, гәлјаны чәкмә,
Әзбәриндә јасин, дуаны сахла!

Бу чавабдан Әскәрән тәрәфи мұдафиәсинин Вагифә тапшырылдығыны тәхмин етмәк олур.

Гатар-гатар олуб галхыб һаваја,
Нә чыхыбсыз асимана, дурналар?
Гәриб-гәриб, гәмкин-гәмкин өтәрсиз,
Үз тутубсуз нә мөкана, дурналар!
Тәсбиһ кими гатарыныз дүзәрсиз,
Һаваланыб әрш үзүндә сүзәрсиз,
Кан олур ки, данә-хөрә кәзәрсиз,
Сиз дүшәрсиз пәришана, дурналар!
Әрз еләјим, бу сөзүмүн сағыдыр,
Јолларыныз һәрәмыдыр, јағыдыр.
Шаһин шунгар сүрбәнизи дағыдыр,
Бојанарсыз гызыл гана, дурналар!
Әзәл башдан Бәсрә, Бағдад елниниз,
Бәјләр үчүн әрмәғандыр телиниз,
Охудугча ширин-ширин дилиниз,
Бағрым олур шана-шана, дурналар!
Бир баш чәкин дәрдимәндин һалына,
Әрзә јазсын, гәләм алсын әлине,
Видади хәстәдән Бағдад елине,
Сиз јетирин бир нишана, дурналар!

XIX әсрин мәшһур шаири Гасым бәј Закир дә Бақыда сүркүн-дә олдуғу заман һәр ики шаирин әсәринә чаваб олараг дурналар мөвзусунда ше'р жазмышдыр.

АЧЫГБАШДА ОЛСА ӘКӘР БИР ДИЛБӘР

Вагиф бу ше'ри Видади II Ираклинни сарајында олдуғу заман она көндәрмишдир. Ше'р 1857-чи илдә М. Ф. Ахундов тәрәфиндән рус дилинә тәрчүмә олунуб, Тифлисдә нәшр едилән «Зурна» адлы мәчмүәдә чап олунмушдур.

БАЈРАМ ОЛДУ ҺЕЧ БИЛМИРӘМ НЕЈЛӘЈИМ

Бу ше'р Вагифин илк гошмаларындандыр. Шаир бу әсәри һәлә Шуша шәһәринә кәлмәмиш, Тәртәрбасарда мәктәбдарлыг етдији илләрдә жазмышдыр. Ше'рдән, һәлә онун субај олдуғу ајдынлашыр. Шаир өз јохсул һәјатындан данышыр.

СИҶАҢ ТЕЛ КӨРМӘДИМ КҮР ГЫРАҒЫНДА

вә КҮР ГЫРАҒЫНЫН ӘЧӘБ СЕЈРАНКАҢЫ ВАР

Вагиф бу ики ше'ри Ибраһим ханла бирликдә Күр Гырагы көндләриндә олдуғу заман јазмышдыр. Рәвајәтә көрә хан өз атлылары илә Күр гырагына кәлиб, бир нечә мүддәт бурада галыр. Ханнын вә атлыларын јемәк-ичмәјини тә'мин етмәкдә четинлик чәкән әһали тәнкә кәлир, ағсаггаллар Вагифә мүрачиәт едәрәк, ханы бурадан апармағы ондан хаһиш едирләр. Вагиф бу ики гошманы јазыб ханәндәјә верир вә мәчлисдә охутдуруп. Шанрин кетмәк арәусуну дујан Ибраһим хан атлылара Шушаја гајытмағ әмрини верир.

ВИДАДИДӘН КӘЛӘН КАҒЫЗ МӘНИ ФӘРХӘНДӘҢАЛ ЕТДИ

Вагиф бу гәзәли, Видадинин ашағыдакы ше'ринә чаваб оларағ јазмышдыр:

Дејибсиз јә'ни кәлләм, кәлди бир белә хәбәр. Вагиф,
Хилаф иди бу сөзләр, ја пешимандыр мәкәр Вагиф?

Билрдим мән, фәләк вермәз висалә чох да үз, амма
Бизи салдын әзаби-интизарә, мүхтәсәр, Вагиф.

Букун-данла демә, дөвран дејилдир бир гәрар үзрә,
Сән ондан та олунча вагиф, ол сәндән кечәр, Вагиф!

Мачалын вар икән олјарү һәмдәрди, күзар ејлә,
Көнүл гәмдән ачар, јахшы олур сејрү сәфәр, Вагиф!

Вәтән јад ејләмәзсән кәр, туталым, көнлүнүз гушдур,
Мәкәр гәт'и-рәһимдән ејләмәзсиз бир хәбәр, Вагиф!

Фәләк, бәр'әкси-дөвран олдуғундан бир нишандығ бу,
Видади хәстә тәк душмүш вәтәндән дәрбәдәр, Вагиф!

Вагифин чаваб ше'ринә Видади ашағыдакы гәзәл илә чавәб
вермишдир:

Билрсиз, Вагифә ким, көнлүмүз лидәрә чохдандыр,
Нә чарә, ејләмәз дөвран висалә чарә чохдандыр.

Пәришандыр көнүл зүлфи пәришанлар һавасында,
Бу сөвдадә олубдур мүргн-дил әварә чохдандыр.

Гәрәз, чанана мәтләб чан исә, инкарымыз јохдур,
Вериб чан-баш јолунда дурмушуг игрәрә чохдандыр.

Видади хәстә ким, душмүш сәәдәтләр сүчудундан,
Вәли, Сән'ани-дил та бағланыб зүннарә чохдандыр.

КИМ КИ. СЕВДАЈИ-СӘРИ-ЗУЛФИ-ПӘРИШАНӘ ДУШӘР

Вагиф бу ше'ри Видадијә јазмышдыр. Видади Тифлиседә II Ираклинни сарајында нә мүнәсибәтлә исә һәбсә алыныр вә сонрадан азад едилир. Видади азад олдуғдан сонра Вагиф бу ше'ри јазыб достуна тәскинлик верир. Видади һәммин ше'рә ашағыдакы чавабы јазыр:

Һәр сәһәр бад әсәр, аризи-чанана дәјәр,
Тохунар сәрвә кәһн, кәһ күлүстана дәјәр.

Шәм' кәр јанса сәвали-шәб үчүн, һејф олмаз,
Шә'ләси чүнки онун аризи-чанана дәјәр.

Сөһбәти-накәсү намәрд һәммин сөһбәт имиш,
Туг ки, бир мәрд әтәјин дөвләти-хағана дәјәр.

Сән ки, бир мәрдин учундан нә бәла чәкдин исә,
Вәсли-дидары онун рәһмәти-ғүфрана дәјәр.

Мән ки, мејдани-бәла ичрә сәрим топ едәрәм,
Та дүшәр әлдән-әлә, ахыры човкана дәјәр.

Чанымы атәши-гүрбәтдә белә јандырам,
Нечә шәм'ә доланыб һәр кечә пәрванә дәјәр.

Нә гәдәр олса гоча, кәрчи, Видади хәстә,
Јенә Вагиф кими, әлбәттә, јүз оғлана дәјәр.

Бу ше'рин дөрдүнчү бейтиндән ајдындыр ки, Видади Вагифин дә бир заман бир мәрдин учундан һәбсә алындығыны она хатырладыр.

ГАРАБАҒ ИЧРӘ БИР ШАИР КӘЛАМУЛЛАҢ МУСАДЫР

Бу ше'ри Вагиф Шуша шәһәриндә мәктәбдар олдуғу заман, һәлә сарајдан кәнар јохсул бир һәјат кечирдији илләрдә јазмышдыр. Бурада шаир Гарабағда Чаваншир халгы ичәрисиндә ше'рин чох севилдијиндән, өзүнүн чәтин һәјат кечирмәсиндән бәһс едир вә көстәрир ки: Гарабағда шаири мө'чүзә јарадан Муса кими гарылајырлар. Чаваншир әһли бәјатыја һүнәр кими бахыр. Чаваншир нәсли гәләм гәдрини бәни-Исраил, Мусанын атдығы заман әждәһаја чеврилән әсасыны гијмәтләндиридији кими гијмәтләндирир.

Үрәји ишығлы адамлар өмүрләрини наданлар ичиндә кечирмәлдир, чүнки чырағ гаранлығ декабр кечәләриндә даһа артығ һөкмранлығ едәр. Шаир үмидвардыр ки, бу гара күнләр ахыра гәдәр белә давам етмәсин. Вагиф өзүнүн Шуша шәһәриндә јашамасыны лә'лин чахмағ дашы ичәрисиндә олмасына бәнзәдир.

ЕҢ ВИДАДИ, КӨРДИШИ-ДӨВРАНИ-КӨЧРӨФТАРӨ БАХ

Вагиф бу ше'ри Ага Мөһөммөд шаһ Гачар өлдүрүлдүкдөн сонра жазыб досту Видадижө көндөрмишидир. Бурада шаир, Видадини заманада баш верөн һадисәлөрдөн ибрәт алмага чагырыр. Зүлм әһлинин бәрбад олмасындан, кечә халга гиблә олан бир чырағын (шаһа иранлылар гибләси-аләм дејә мұрачнәт етмәлөринә ишарәдир) сүһ сөнмәсиндән, гүрүрла долу олан шаһ башынын төпикләр алтына дүшмәсиндән бәһс едир. Шаир шаһын ону чәза илә өлдүрмәк үчүн әмр вермәсини хатырлајыб өзүнүн гуртармасыны дәмирчини залым шаһын чәзасындан гуртармасына бәнзәдир:

Гуртаран әндишәдән әһәнкәри-бичарәни,
Шаһ үчүн ол мидбәри-тәбдил олан мисмара бах! —

дејир.

Бу бејт мүәјјән бир рәвајәтин бәдин ифадәсидир. Рәвајәт беләдир: мүәјјән мәгсәд үчүн дәмирчини өлдүртмәк истәјән бир шаһ она гәсдән бир кечәдә гырк мин ат мыхы һазырламағы әмр едир. Дәмирчи сәһәрә гәдәр јатмыр, өлүм саатыны көзләјир. Сәһәр тәздән шаһын адамлары гапыны дөјүрләр. Анчаг онлар ат мыхы јох, дәмирчини чәзаландырмаг үчүн јох, кечә өлмүш шаһын табуту үчүн дөрд мисмар һазырламағы хаиш едирләр.

ДӨҢРИДӨ ОЛДУ МӘНӘ ДИЛДАРУ ДИЛБӘР БИР ТҮФӘНК

Вагиф бу мүхәммәси Шәки ханы Һүсејн хан Мүштага жазыб ондан јахшы бир түфәнк истәмишидир. Һүсејн хан өз сарајында јашајан шаир Рафеи илә Вагифә гызыл сүјуна тутулмуш бир түфәнклә бәрәбәр ашағыдакы ше'ри дә көндәрмишидир:

Кәлмиш ол аличәнабын гасиди истәр түфәнк,
Еј көзүм, нәзәрә гыл, бах һәр јана, ахтар түфәнк,
Ејләсин тап ким, көрәнләр сөјләсин беһтәр түфәнк,
Камил олмуш чөвһәри үстүндә нәгши-зәр түфәнк,
Нејләр, ајә, билмәзәм, ја рәб, бу шухү шәр түфәнк?

Јох икән заты чаһанда, гылды Әфлатун ону,
Көр нәләр салды хәләјиг ичрә, тутсун хун ону.
Һәр кәләнләр ихтираан гылдылар әфзун ону,
Ејләмишләр гәтли-нафс етмәкдән өтрү чүн ону,
Онун үчүн новһә салмыш аләмә, ағлар түфәнк.

Јајы тәшбиһ етдиләр хубруларын әбрусунә,
Тири-мүжканә, дөнүм еј көзләрин чадусунә,
Хәнчәр илә һизә кимдир, дүшәләр гајғусунә,
Чәрхә дә дәјсә башы, дәјмәз онун пабусунә,
Һансы сим әндамлыһын бир үзвүнә бәнзәр түфәнк?

Сән Гарабағ ичрә гурмушсан тәләб мејданыны,
Тутмусан дилдә олан вәдү вәфа низамыны,
Көрмәјибсан әсби-һәсаным мәкәр чөвланыны,
Бир түфәнкин бу гәдәр сән чәкмисән һичраныны,
Ејләсин тәслими-Рафе чешми ја бәрсәр түфәнк.

Ше'ринә тәһсин ки, јетмәз һич бир әш'ар она,
Һәр кимин вар исә һәдди, сөјләсин көфтар она,
Кимсә ләб тәрпәтмәсин ким, кәлмәз истифсар она,
Ејбдир Мүштагдан бу сөзләри изһар она,
Тутмасын нәзми рәкакәт вар исә кәмтәр, түфәнк.

ГЫШ КҮНҮ ЧҮНКИ ДӨНӨР ШОЛ ЧӨННӨТҮЛ-МӨҮАЈӨ КҮРК

Вагиф бу ше'ри Шәки ханы Һүсејн ханын она күрк һәдијјә көндәрмәси мұнасибәтилә јазмышдыр.

МӘН ЧАҢАН МҮЛКҮНДӘ МҮТЛӘГ ДОҢРУ ҢАЛӘТ КӨРМӘДИМ

Бу мүхәммәс Вагифин сон әсәрләриндәндир. Ага Мөһөммөд шаһ Гачарын Шуша шәһәриндә өлдүрүлмәсиндән сонра ханлығы әһнә алан Мөһөммөд хан Чаванширин рәфтарындан вә үмумијјәтлә феодак һакимләрин зүлм вә әзабындан тәнкә кәлмиш шаир бу әсәриндә өз дөврүнүн ичтимаи дәрләриндән бәһс етмишидир.

ВАЛИНИН ЧЕШМИ-ЧЫРАҒЫ, ВӘҢ, НӨ ТҮРФӨ ЧАҢ ИМИШ

Вагиф бу ше'ри II Иракли илә достлуг әләгәләри јаратмаг мүнасибәтилә Тифлисә кетдији заман орада јазмышдыр.

ВӘҢ, БУ БАҒЫН НӨ ӘЧӘБ СӘРВИ-ДИЛАРАЛАРЫ ВАР!

Бу ше'ри дә Вагиф Тифлисдә олдуғу заман јазмышдыр. О, Вали дејә Ираклијә ишарә едир. Мүхәммәсдә Ираклинин оғлу Левон тәриф едилер.

НАЗ ИЛӘ ТА ОЛ БУТИ-ЗИБА КӘЛИСАДӨН ЧЫХАР

Бу мүхәммәс дә Тифлисдә јазылмышдыр.

БИР НИМТЭНЭ КИМ, ТА ОЛА ЗЭРБЭФТҮ НИКУТЭР

Вагифин бу мүстэадына оглу Эли ага Алим белэ чаваб вер-
миндир:

Еј хаһиш едэн нимтэнэ пүр зивэрү зинэт
Гылдын бизэ фэрман.
Ахыр кэрэк, элбэттэ, бу нимтэнэјэ нисбэт,
Бир мөһвөши-дөвран.
Јэ'ни ки, ола бөјлэ либасы кејэн өврэт
Сэр дөфтэри-хубан.
Өјнинэ онун ејлэ јараша јени хэл'эт,
Көрэн ола һејран.
Бир вахт чэкиб назилэ сэрви-сөһи-гамэт,
Оланда хураман,
Ким көрсэ дејэ ким, нэ ачајиб, нэ гијамэт,
Олум она гурбан!
Һэр лэнзэ гэдэм јерэ басанда, гоја миннэт,
Та ки, едэ чөвлан.
Ејлэ ки, габагда отура, ејлэјэ сөһбэт,
Валсһ ола инсан.
Сөзү бүтүн ола, едэ һэр әһдинэ биј'эт,
Сындырмаја пейман.
Һал әһлине ејлэ көзәли ејлијэ гисмэт,
Ол гадири-сүһбан.
Башдан ајага кејдији әјнинэ јараша,
Зијбасына һәрдем.
Әлван бәзәниб наз илэ шал сарыја баша,
Бағлыја белэ һәм.
Әсбаби-мүтәлласына көз баха тамаша,
Һејран ола адәм.
Һэр зијнэт едәндэ, кирэ бир тәрз гумаша,
Дибачәдән ә'зәм.
Һэр бир көрөнң ејлэ сала дағ илэ даша,
Мәчнун ола адәм.
Ол Лејлисифәт бахмаја бу көздәки јаша,
Рәһм етмәјэ бир дәм.
Зүлфи сијәһи кәрдәнә сармашә, долана,
Зәнчирләнә мөһкәм.
Бир сејл кими ејлэ ки, кирдаб ола даша,
Көздән кедә чүн нәм.
Кәр олмаса, өз, бәхти илэ кедә саваша,
Ондан ола дәрһәм.
Дүшсә о заман чүнки әлә кәштији-нүсрәт,
Туфан ола туфан.
Пејда шәвәд әр мисли-чәнин дилбәри-мөһру,
Ондан шәвәд әһсэн.
Ба зијнәтү ба сурәтү ба руји-сәмәнбу,
Мәһбуби-мүзәјјән.
Ба шөвкәтү ба иззәтү ба хәл'әтү нијку,
Ба зиби-мүзәјјән.

Јарәб бә ки, гисмәт шүдә ин шухи-мәләкху,
Заһир күн бәр мән.
Хош башәд әкәр һали-кәси ки, шәбн ба' у,
Та сүһб дәмидән.
Михабәд бәр бәстәри-пүр кашта зи пәргу,
Мибашадү јектән.
Пејда нәшәвәд, кәр бә го ин гәмзеји-чаду,
Еј арифи-пүрфән.
Микир зи һәр шәһријү һәр мәнзилү һәр ку,
Кәр бешнави аз мән.
Мәгдур шәвәд бәлкә тора ин мәһи-тәл'әт,
Әз шәфғәти-јәздан.

Һәр кимин әлине дүша бу вәсфлә дилбәр,
Сала бир отаға.
Бир ләнзә онунла отура, јә'ни бәрәбәр,
Габаг-габаға.
Ондан дәхи доланыб онун башына јексәр,
Дурубан ајаға.
Нечә доланыр һәр кечә та сүһб мүгәррәр,
Пәрванә чираға.
Көјсүнә басыб, ејлэјә сәдринә мүсәддәр,
Алыб гучаға.
Ол ал рүхүндән ала һәм бусә мүкәррәр,
Көк дүшә јапаға.
Бир дәм көрәсән наз гылыб олду мүкәддәр,
Иришли дамаға.
Тәрһ ејләјибән әләмә һәм ол пәри пејкәр,
Үз тута гыраға.
Јалварыбан едәсән она чоһлуча миннәт,
Та ким, ола хәндан.

Алим, бу сөз илэ еләдим фәһминнә изһар,
Гылдым чү һесабы.
Билсин бу хәләјиг, дејирәм мәр дәхи әш'ар
Һәм бөјлэ чавабы.
Ол Вагифин, әлбәттә, бу сөздән мәнә зинһар,
Тутмасын итабы.
Онун сөзүнә гаршы демәјә нә һәдим вар,
Ачман бу һичабы.
Одур бу чаһанда, бәли, һәр елмә хәбәрдар,
Јохдур дәхи бабы.
Мән һәм билирәм, охумушам дәрс илэ гәкрар
Гур'аны китабы.
Кәс атаја сөз гәјтара, мөһшәр күнү гәһһар
Чоһ верәр әзабы.
Ханын ки, әкәр лүтфү ола бәндәјә бир бар,
Дилдән ача бабы.

ВИДАДИ ИЛӘ МУШАИРӨ

Бу деңишмәдән сонра Видади Вагифә ашағыдакы ихтисарла верданымыз ше'ри көндәрмишдир.

Вагиф, нә тез сәнәмләрдән әл чәкдия,
Бирин бир инәјә гижмәт ејләрсән,
Һәлә сонра кечнјә дә енәрсән,
Алса муштәријә миннәт ејләрсән.

Демәдимми алма ағ дәјәнәји,
Данадан бузовдан етмә һәнәји,
Инди нә чох истәјибсән инәји,
Һәлә сонра даһа шиддәг ејләрсән.

Довтәләб олубсан, кедибсән хандап,
Өлүнчә чыхманам та күлүстандан,
Ишналлаһ чалышсан, һәбелә чандан,
Һәр нә десән бир агибәт ејләрсән.

Бир икидсән, ишләриңдә даим ол,
Деманам ки, гәфләг ејлә, һаим ол,
Хан бујуран гуллуғларда һаим ол,
Көр душмәнә нә һәғарәт ејләрсән.

Өкәр аллаһ хана верә нүсрәтләр,
Зајә олмас һеч чәкдијин зәһмәтләр,
Баша кәлир ејләдијин нијјәтләр,
Кәр сидг илә зәнкү гејрәт ејләрсән.

Ғушчу Намазәли јејиб-јатмасын,
Даим сөзүн мәсләһәтә гатмасын,
Чох да өзүн һәр мејдана атмасын,
Ғафил о икиди хифәт ејләрсән.

Бизим Абдуллаһын вардыр гәдәми,
Онун да һа имди кәлибдир дәми,
Јенә гәјмаз о Кәңчәдә адәми,
Өкәр ки, сән бир ишарәт ејләрсән.

Бағгал илән Әли муштағындадыр,
Молла Сәфәрәли фәрағындадыр,
Хејрин олсун һәр кәс јығнағындадыр,
Онлар илән зөвгү ишрәт ејләрсән.

Биз дә тәшриф буюрмушдуг бағачан,
Ешитдик кәлдијин Нәсиб ағадан,
Мән һа биялмәз идим та бу чағачан,
Инди билдим һүнәр, чүр'әт ејләрсән.

Бу ше'рдән ајдынлашыр ки, Видади Гарабағда јашадығы заман ханла бәрәбәр Күлүстанга кетмиш, Вагиф исе шәһәрдә дәвләт ишләри илә мәшғул олмушдур. Ше'рдән Вагифин ејни заманда Шушада тә'мират ишләри илә мәшғул олдуғу да ајдынлашыр.

ТАРИХИ, ЭФСАНЭВИ ВӘ ЧОГРАФИ АДЛАР

Аға Мәһәммәд хан — Аға Мәһәммәд шаһ Гачар — Гачар сүләләсинин илк һөкмдарларындандыр. 1795-чи илдә Шушаны мүнәсирә етмиш, ала билмәмвишдир. һәммин ил Тифлис шәһәрини дағымышдыр. 1797-чи илдә Гарабағда ачлығ олмасындан истиғадә едәрәк, Шуша шәһәрини истила етмиш вә Вагифи һәбсә алдырмышдыр. Вагиф мүнәкимә едиләчәк күнүн кечәси Аға Мәһәммәд шаһ өз јатағында өлдүрүлдүјүндән шаир һәбсдән азад олунмушдур.

Ағыз оғлу Пири — Вагиф вә Видадинин мүнәсирләриндәндир. һечә вәзни илә јазылмыш ше'рләри вар. Әсәрләри топланылыб чап едилмәмишдир.

Ачығбаши — Күрчүстан.

Бәни-Исраил — гәдим јәһуди говмунун адыдыр.

Валији-Күрчүстан — Күрчүстан һөкмдары II Иракли.

Видади — Молла Вәли Видади (1707—1807). Мәшһур Азәрбајҗан шаирин, Вагифин јахын достудур. Бир мүддәт Гарабағ ханлығында јашамыш, Күрчүстан һөкмдары II Ираклинин сарајында олмушдур.

Вәргә — XVII әсрдә јашамыш Азәрбајҗан шаири Мәсиһинин «Вәргә вә Күлшә» поемасынын гәһрәманларындандыр. Ше'рдә икид севкили, вәфалы ашиғ мә'насында ишләнилир.

Гарун — дин тарихиндә дәвләти илә мәшһур олан хәсис бир адам кими тәсвир едиллир. Әдәбијјатда хәсислик вә зәнкинлик тим-салы оларағ ишләдилир.

Мәхзәни-Гарун — јә'ни Гарун хәзинәси.

Гејсәр — Сезар; Рум вә јунан һөкмдарларынын үнваны.

Ғушчу Намазәли — Видадинин мүнәсирләриндәндир.

Ғырағбасан — Күр чајынын саһилләри.

Дара — һәхәмәниләр сүләләсинин сон һөкмдарыдыр. Ерамыздан өввәл IV әсрдә Македониялы Искәндәр тәрәфиндән өлдүрүлмүшдур. Әдәбијјатда гүдрәтли һөкмдар мә'насында да ишләнир.

Әресту — Аристотел, мәшһур јуан философу.

Зәмзәм гујусу — Кә'бә јахынлығында бир гујудур. Мүгәдләс сајылыр. Шәрг әдәбијјатында көзәлин ағзына охшадылыр.

Зулмәт — Низаминин «Искәндәрнамә» әсәриндә вә халг рәвә-јәтләриндә дирилик сују адландырылан әфсанәви чешмәнин олдуғу гаранлыг алам.

Зуләјха — Шәрг әдәбијјатында Мисир әзинин (һөкмдарынын) арвады оларг көстәрилир. Онуң Јусифи севмәси, она бөһтан атма-сы, зиндана салдырмасы вә нәһәјәт, онунла евләнмәси һагғында мүхтәлиф рәвәјәтләр вардыр. Шә'рдә көзәл мә'шүгә мә'насында ишләдилір.

Искәндәр — Низаминин «Искәндәрнамә» поемасынын гәһрәма-ны. Шә'рдә гүдрәтли һөкмдар мә'насында ишләнилир.

Ибраһим хан — XVIII әсрдә Гарабағны ханы олмушдур (1760—1806). Атасы Пәнаһ хандан сонра өлкәни идарә етмишдир. Иран тә'сириндән гуртармаг үчүн Күрчүстан вә Русија илә иттифаг бағламыш, 1805-чи илдә Русија тәбәәлијјини гәбул етмишдир. Ва-гиф онун сарајында харичи ишләр вәзирә вәзифәсиндә чалышмыш-дыр.

Күлша — Мәсинин «Вәрга вә Күлша» поемасы гәһрәманла-рындандыр. Шә'рдә көзәл севкили, вәфалы мә'шүгә мә'насында ишләдилір.

Кабил — Әфғаныстанын мәркәзи.

Кә'бә — Мәккә шәһәриндә мүсәлман мә'бәди.

Кәлимулла — Мусанын ләгәби.

Ковсәр — дини әсәтирә көрә чәннәтдә бир булаг ады.

Ләмбәрән — Гарабағда кәнд адыдыр.

Лејли — Низаминин «Лејли вә Мәчнун» поемасы гәһрәманла-рындандыр. Шә'рдә көзәл севкили, вәфалы мә'шүгә мә'насында ишләдилір.

Мәдинә — Эрәбистанда шәһәр адыдыр. Вагифин арвадынын ады да Мәдинә имиш.

«Мәснәви» — Чәләләддин Руминин әсәридыр.

Мәккә — Эрәбистанда шәһәр адыдыр.

Мәһәммәдхан бәј — Вагифин мүасирләриндәндир. Шуша хан-лығында галабәји вәзифәсиндә ишләјирди.

Мәһәммәд (Мәһәммәд бәј Чаваншир) — Ибраһим ханын гар-дашы оғлу иди. Аға Мәһәммәд шаһ Гачар Шуша шәһәрини ал-дығы заман Ибраһим хан өз айләси илә Бәләкәна гачмышды. Аға Мәһәммәд шаһ Шушада өлдүрүлдүкдә ханын узагдә олмасындан истифадә едән Мәһәммәд бәј Чаваншир ханлығы әлине алмышдыр. О, әмисинин јахын адамларыны ортадан көтүрмәк истәмиш вә бу-

на көрә дә Вагифи оғлу Әли аға илә бирликдә өлдүртмүшдүр. Ибраһим хан кәлдикдән сонра Шәкијә гачан Мәһәммәд бәј, нәһә-јәт, Ширван ханы Сәлим хан тәрәфиндән өлдүрүлмүшдүр.

Мәчнун — «Лејли вә Мәчнун» поемасынын гәһрәманыдыр. Шә'рдә һәгиги, вәфалы, садиг вә һәрәрәтлә севән ашиг мә'насында ишләнир.

Муштаг — Шәки ханы Гүсеји ханын шә'рдә ишләтәдији тәхәл-лүсдүр. Гүсеји хан Вагифин досту олмуш, она түфәнк вә күрк һәдијјә көндәрмишдир.

Сары Чобан оғлу — Вагифин достларындандыр.

Сән'ан — Шәјх Сән'ан. Әфсанәјә көрә күрчү гызыны севди-јиндән мүсәлман икән дәнүб христианлығы гәбул етмиш, отуз ил доңуз отардыгдан сонра севкилисинә чатмадығы үчүн мәһв олмуш-дур. Шә'рдә мәһәббәт уғрунда һәр шәјдән кечмәјә һазыр ашиг мә'насында ишләдилір.

Ширин — Низаминин «Хосров вә Ширин» поемасынын гәһрә-манларындандыр. Шә'рдә көзәл вә фәдакар мә'шүгә мә'насында ишләдилір.

Шәкәр — Низаминин «Хосров вә Ширин» әсәриндә Хосровун севдији көзәл гадын. Әдәбијјатда көзәл мә'шүгә мә'насында ишлә-дилір.

Шуша — Шуша — XVIII әсрдә Пәнаһ хан тәрәфиндән әсасы гојулмуш бу шәһәр бир заманлар Пәнаһабад адланырмыш.

Чавад — Гарабағ һөкмдары Ибраһим ханын оғлу.

Чаваншир — Гарабағда бир нәслин адыдыр. Ибраһим хан бу нәслилдәндир.

Чами (Әбдүррәһман Чами) — XV әсрдә јашамыш мәшһур алим, шаирдир. Низаминин «Хәмсә»си тә'сирилә «Һәфт өврәнк» ады поемалар мәчмуәси вә бир сыра елми әсәрләри вардыр.

Чәмшид — Иранын әфсанәви һөкмдарларындандыр. Шә'рдә гүдрәтли һөкмдар мә'насында ишләнилир.

Фәрһад — Низаминин «Хосров вә Ширин» поемасынын гәһрә-манларындандыр. Шә'рдә фәдакар ашиг мә'насында, ејни заманда гүдрәт, гүввәт рәмзи оларг ишләдилір.

Хызр — дини әфсанәләрдә дирилик сујуну ичиб әбәди јашајан вә дарда галанлара көмәк едән әфсанәви бир шәхсијјәтдир. Халг әдәбијјатында Хыдыр Илјас, Хыдыр Нәби адлары илә дә мәш-һурдур.

Һәтәмхан аға — Вагифин мүасирләриндәндир.

Һәчәр, һәчәрүл-әсвәд — гара даш демәкдир. Вахтилә Мәккә шәһәринә дүшмүш метеоритдир. Мүгәдләс һесаб олунур. Шә'рдә көзәлин халына бәнзәдгилір.

Һафиз — Шәмсәддин Мәһәммәд Һафиз-Ширази (1307—1388).
 Фарс әдәбијатында гәзәл устасы кими мәшһурдур.
Јусиф (Јусифи-Кәв'ан) — Фирдәвси вә Чами кими шаирләрия
 «Јусиф вә Зүлејха» адлы поемаларынын гәһрәманы. Көзәллија
 учундан чохлу изтираб чәкдији көстәрилән Јусифни ады ше'рдә
 көзәллик рәмзи кими ишләнир.

ЛҮҒӘТ

А

Аби-һәјат — дирилик сују.
 Аби-рәван — ахар су.
 Аваз — сәс, сәда.
 Агибәт — ахыр, сон.
 Ағуштә — булашмыш, бә-
 ләшмиш.
 Ал — гырмызы; һижлә; нәсил.
 Али нәсәб — жүксәк нәсилдән
 олан.
 Амач — һәдәф, нишанә.
 Ара — бәзәјән, зинәтләндирән.
 Чаһанара — дүнјабәзәјән, дүн-
 јаја зинәт верән.
 Арајиш — зинәт, бәзәк-дүзәк.
 Ариз — үз; әризә верән.
 Арәстә — бәзәнмиш, зинәт-
 ләнмиш; һазыр мә'насында
 да ишләдилир.
 Асајиш — раһатлыг, истира-
 һәт.
 Асар — әсәрләр; әламәтләр;
 јадикарлар.
 Аси — күнаһкар, үсјән едән.
 Атәши-сузан — јанар од.
 Афәт — бәла, мүсибәт; көзәл
 мә'насында да ишләнир.
 Афәти-бәһр — зәманәнин
 бәласы.
 Афитаб — күнәш.
 Аһән — дәмир.
 Аһәнкәр — дәмирчи.
 Ашүфтә — пәришан.

Б

Бавәр етмәк — инанмаг.
 Бад — күләк, јел.

Бадә — шәраб.
 Бадисәба — сәһәр күләји.
 Бадүбәрф — күләк вә гар.
 Базу — биләк.
 Базубәнд — биләрзик, гол-
 баг.
 Бала — жүксәк; учабој, гәлд,
 гамәт.
 Барани — јағмурлуг, јағыш
 јаған заман кејилән либас.
 Бар — жүк.
 Баримөһнәт — дәрд жүкү.
 Бејзә — јумурта.
 Бәга — әбәди.
 Бәдр — он дәрд кечәлик ај.
 Бәдкү — пис данышан.
 Бәдәл — әвәз.
 Бәдхәһ — һәр кәсин пислији.
 ни истәјән.
 Бәзбәнд — базубәнд сө-
 зүндән — биләрзик.
 Бәзл — бағышламаг.
 Бәзм — јығынчаг, мәчлис.
 Бәнк — тирјәк.
 Бән — хал.
 Бәндә — гул.
 Бәрат — бәхшиш.
 Бәрг — илдырым.
 Бәрә — пусгу јери.
 Бәрк — јарпаг.
 Бәрки-күл — күл јарпағы.
 Бәрки-тәр — тәзә јарпаг.
 Бәрф — гар.
 Бәстә — бағлы.
 Бәтн — гарын.
 Бәса — чох.
 Бәхш — бағышламаг.
 Бәһадир — һикид.

Бәһр — дәннә; шәһр өлчүсү.
 Бәһтәр — даһа җахшы, чох җахшы.
 Бәҗаз — ағ.
 Бидад — залимлик.
 Бидар — оҗаг.
 Бикуман — шүбһәсиз, шәк-сиз.
 Биканә — җад адам.
 Биләсинчә — архасынча.
 Бим — горху.
 Бимәғз — бейнисиз; ағылсыз.
 Бинакуш — гулагын сырга тахылан җери.
 Бипәрва — горхмаз.
 Бисат — фәрш; дөшәнмиш җер.
 Бу, буҗ — гоху.
 Бута — нишан, һәдәф.
 Бүғз — кин, дүшмәнчилик.
 Бүзғалә — оғлаг.
 Бүргә — үз өртүҗү, нигаб.
 Бүрҗан — ғызартма.

В

Вәрд — күл.
 Вәсмә — гаша чәкилән рәнк.
 Вәһ — үз.
 Вәһдәт — бирлик.
 Вәсфи-һал — тәриф.

Г

Гәбгәб — бухаг.
 Гәлү бәлә — эзәл күн.
 Гарычгаҗ — ғызылгуш.
 Гәдд-гамәт — боҗ.
 Гәмтәрир — гаты, сәрт.
 Гәсәбә — гәдимдә гадылларә мәхсүс баш кеҗими.
 Гәтреҗи-әшк — көз җашы дамласы.
 Гәһр — гәзәб.
 Гәвл — сөз, гәвлү садиг ола — сөзү дүз ола.
 Гулач — ики ачыг гол узуну.
 Гүбар — тоз; күдүрәт; дәрә.
 Гүбар-тирә — гара тор-паг.
 Гүллаб — чәнкәл.
 Ғылыг — хасиҗәт.
 Гуламин-кәмтәр — алчаг гул.

Д

Дам — төлә, тор.
 Даму — чәһәннәм.
 Дал — «Д» һәрфи әрәб әлиф-басында «э» җазылдыгындан бүкүк белә охшадмлыр.
 Данәндә — билчи.
 Дари-фәна — фәна еви, дүңҗа.
 Дәрди-сәр — баш ағырсы.
 Дәр — гапы.
 Дәндан — днш.
 Дәстур — тәрә, үсул, гаҗда.
 Дәстар — чалма.
 Дәстари-әһмәр — ғыр-мызы чалма.
 Дәһән — ағыз.
 Дәшнә — хәнчәр.
 Дидар — көрүш.
 Дидә — көз.
 Димағи-пүргүрүр — мәгрүр беҗин.
 Дил — үрәк.
 Дилбәр — көзәл, севкили.
 Динләнмәк — динчәлмәк, руһланмаг, чанланмаг.
 Дираз — узун.
 Дөврани-кәчрәфтәр — тәрсинә доланан зәманә.
 Дибалүш — ипәк кеҗинән.
 Дуд — түстү.
 Дүта — ики дәнә.
 Дүхтәр — ғыз.

Ә

Әбҗәз — ағ.
 Әблә — ала-була.
 Әбришим — ипәк.
 Әбру — гаш.
 Әбус — гарагабаг.
 Әбусән гәмтәрир — тутгун, гашгабаглы.
 Гәҗ — аз.
 Гәҗар — рәгиб; өзкә; дүш-мән; җад.
 Әдна — алчаг.
 Әрузи-әзәл — әввәл күн-дән.
 Әзвәч — зөвчәләр, арвадлар.
 Әлван — рәнкарәнк.

Әлтаф — лүтфләр.
 Әкбәр — ән бөҗүк.
 Әксәр — чох.
 Әксәр-әгәл — аз-чох.
 Әкнун — инди.
 Әмвач — мөвчләр, далғалар, ләпәләр.
 Әммарә — инсаны пәслик-ләһә мәчбур едән меҗл.
 Әлһән — сәсләр.
 Әнвар — нурлар, ишыглар.
 Әнвәр — нурлу, ишыглы.
 Әндишә — фикир, хәҗал.
 Әрғүван — ғырмызы чичәк адыдыр.
 Әрмәган — һәдиҗә, төһфә, сөвгат.

Әрус — кәлин.
 Әсләһә — силаһлар.
 Әтвар — төврләр, һәрәкәт-ләр.
 Әтвәл — узун.
 Әтшан — сусуз.
 Әфзәл — ән җахшы.
 Әфзун — артыг.
 Әфлак — фәләкләр, көҗләр.
 Әфсәр — таң.
 Әфшан — сачан.
 Әхтәр — улдуз.
 Әһкам — һөкмләр.
 Әшк — көз җашы.
 Әсаҗи-әҗдәһәпеҗкәр — әҗдаһа шәкилли әса.

З

Зәидән — доғмаг.
 Зәбан — дил.
 Зәнәхдан — чәнә чөкәҗи.
 Зәвал — бәлә.
 Зәррин — күләбатынлы, зәр-ли.
 Зәхм — җара.
 Зәһр — өд; зәһәр.
 Зивәр — зинәт, бәзәк.
 Зибә — көҗчәк.
 Зишт — чиркин, пис.
 Зиҗадә — артыг.
 Зиҗа — ишыг.
 Зүлф — сач.

Зүлфи-пүртаб — ғыврым сач.
 Зуд — тез.

И

Инаҗәт — җардым, көмәк.
 Ибрани-дил — ширин дил.
 Иғбал — бәхт.
 Идбар — чиркинлик.
 Иҗма — ишарә, һим.
 Имруз — бу күн.
 Иһанәт — тәһгир етмәк.
 Имбисат — ачылмаг; фә-рәһләнмәк.
 Илтимас — хаһиш.
 Интигал — җерини дәҗиш-мәк; кечмәк.
 Истиғна — наз.
 Исна әшәр — он ики (мәз-һәб адыдыр).
 Ихтилат — данышыг, сөһ-бәт.
 Истималәт — тәсәлли вер-мәк.
 Ираг — узаг.

К

Кам — арзу.
 Кар — иш.
 Кан — мәдән.
 Кәбир — бөҗүк.
 Кәзәб — җаланчы.
 Кәлб — ит.
 Кәмтәр — алчаг.
 Көшк — кашанә.
 Кизб — җалан.
 Кәрбас — без, ар.
 Кишвәр — өлкә.
 Кузәһ — ғыса, көдәк.
 Кузәкар — сәһәнк, бардаг гаҗыран.
 Күҗ — күчә.
 Күреҗи-натәшсузан — январ од күрәси.

К

Кәзәл — нар габығы.
 Кәрд — тоз.
 Кәрдән — боҗун.

Кәрдиш — доланмаг; кез-мек.
Кәрм — исти.
Кез — дөфә.
Кештә чыхмаг — сейрә чыхмаг.
Көфтар — данышмаг.
Кирибан — јаха.
Кирифтар — мүбтәлә, әсир, дүчар олмаг.
Күләб — күл сују.
Кејсу — сач.
Күјәндә — шаир; натиг.
Күлбүн — күл ағачы.
Күли-Һәмра — гызыл күл.
Күли-хәндан — ачылмыш күл.
Куш — гулаг.
Күнәшаса — күнәш кими.
Кушә — күнч.

Л

Лаләрүх — лалә үзлү.
Ләали — инчиләр, мирвариләр.
Ләб — додаг.
Ләбхәндә — додагы күлүшлү.
Ләбшәкәр — ширин додаг.
Ләһин — сәс.
Лешкәр — гошун.
Лига — үз.
Ләлө — мирварин, инчи.

М

Манәнд — охшар.
Маһ — ај.
Маһвәш — ај кими.
Маһтабан — ишыгы, парлаг ај.
Маазллаһ — аллаһ еләмәсин.
Мөвла — аға.
Мәгал — даныштыг.
Мәва — дүшәркә, мәнзил, мәскән,
Мәгбул — бәјәнилмиш, гәбул олунмуш.
Мөвч — ләпә, далга.
Мәдәләт — әдаләт.

Мәзәлләт — эәлиллики зилләт.
Мәдар — вәсилә.
Мәнгүшә — нәгш олунмуш.
Мәләләт — јорғунлуг, дүшкүлүк.
Мәлбусә — либас, палтар.
Мәкр — һижлә.
Мәргәд — гәбр.
Мәрдуд — говулмуш.
Мәләкаса — мәләјә бәнзәјән.
Мәтлә — ше'рин илк бейти.
Мәхмур — хумарланмыш, сүзкүн.
Мәхзән — хәзинә.
Мәһ — ај.
Мәһтаб — ај ишыгы.
Мәһбуби-мүнтәхәб — сечилмиш кәзәл.
Мәһр — мәһәббәт; күнәш, Мәһман — гонаг.
Мина — сүрәһи; зәркәрин гызыл күмүш үстүнә нәгш етдији јашыл рәнкли бәзәк.
Мишкин — гара; мүшкүлү.
Мүләһһәм — әтлә.
Мүнтәхәб — сечилмиш.
Мүсәффа — сафлашдырылмыш.
Мүсәввәр — тәсвир едилмиш, рәсм олунмуш.
Мүстәһсәв — бәјәнилмиш.
Мүтәрра — тәрәвәтли, рөвнәгли.
Мүтрүб — чалыб ојнајан, ханәндә.
Мүтәһәјјир — һејран олан, һејрәтә дүшмүш.
Мүхәмәс — һәр бәнди беш мисралы ше'р.
Мүхлис — јахын дост.
Мүжкәв — кирпикләр.
Мүшәввәш — һалы пәришан; тәшвишли.
Мүштаг — иштијаглы.
Мүшкүл — чәгин.

Н

Накәс — алчак.
Најаб — тапылмајан.

Надир — аз тапылаг.
Надидә — көрүнмәмиш.
Намә — мәктүб.
Нәхл — ағач.
Нәвахан — һава илә охујан.
Ниса — гадын.
Никаһ — бахыш.
Нөврәстә — јени јетишмиш.

П

Пај — ајаг.
Пајбәнд — ајагы бағлы; әнкәл.
Пајәндәз — үстүндән кечмәк үчүн јерә сәрилмиш гүмәш парча, халы, халча.
Памал — пәјмәл — тапдаланмыш, ајаг алтында гәлмыш.
Пәјвәстә — даим, һәмешә; бир-биринә бағлы.
Пәдәр — ата.
Пәјғәм — хәбәр, сифаритш.
Пәјк — чакәр, гасид, муштулугчу.
Пәјкан — охун учуна тахылан дәмнр.
Пәјкәр — сурәт, үз, чөһрә; кәзәл.
Пәјманә — ички ичилән габ, сағәр, гәдәһ.
Пәрвизә — парлаглыг.
Пәргү — гу түкү.
Пәртәв — парлаглыг; ајдын ишыг.
Пәрүбәл — гол-ганад.
Пирајә — зинәт, рөвнәг.
Пираһән — кәјнәк.
Пичүтаб — изтираб, тәлаш; гыврмиш.
Пустин — күрк, ичи дәрнли бурүнчәк.
Пушак — өртүк, кејим.
Пүнһан — мәхфи, кизли.
Пүр — долу.
Пүсәр — оғул.

Р

Раз — сирр.
Разидил — үрәк сирри.
Рәк — дамәр.
Рәнч — әзијјәт.
Рәһкүзар — кечид, Јол.
Рәхт — палтар.
Риштә — тел.
Рубәру — үз-үзә,
Руд — чај.
Руз — күн, күндүз.
Рузкар — зәманә.
Рәван — кәдән, ахан; руһ.
Рүји-зәмин — јер үзү.
Рүхсар — үз.

С

Санд — биләк.
Саг — балдыр.
Сәјә — кәлкә.
Сәјру — хәстә.
Сәһир — чадукәр, сәһр еләјән.
Сәвад — гара; гаралыг.
Сәвб — палтар, әлбәсә.
Сәдр — синә.
Сәм' — ешитмә.
Сәмән — јасәмән күлү.
Сәләсил — зәңчирләр.
Сәнкдил — даш үрәкли.
Сәнк-хара — чахмаг дашы.
Сәкмәк — сүзмәк.
Сәр — баш.
Сәри-сәрдәр — сәрдари башы.
Сәрвәр — башчы.
Сәрбәсәр — башдан-баша,
Сәрасәр — башдан-баша.
Сәк — ит, кәпәк.
Сәјад — овчу.
Сәрир — тахт.
Сәрири-һүсн — кәзәллик тахты.
Сәрәндәз — бәзәкли баш өртүју.
Сәркәштә — авара, сәркәрдан.
Сәрәфраз — башы уча,

Сәф — чәркә.
Сәфид — ағ.
Сиб — алма.
Сим — күмүш.
Симни-мүсәффа — саф күмүш.
Сямүзәр — гызыл вә күмүш.
Сират — јол.
Сирав — судан дојмуш.
Сијасәт — чәзә.
Сијан — гара.
Симин — күмүшә тутулмуш.
Сој — чинс.
Су — төрәф.
Сүрбә — гушларын сүрүсү, гатары.
Сүрүр — шадлыг.

Т

Табан — ишыгы.
Табәндә — парлаг.
Табдар — парлаг; гызырм; һәрәртли.
Тачи-ээр — гызыл тач.
Тар — гаранлыг.
Тәбәр — балта.
Тәэрүз — долашмаг, сөз атмаг, һүчүм.
Тәм — дад, ләззәт.
Тәлафи — гајтарыш, әвәз.
Тәрәб — шадлыг.
Тәррар — чибкәсэн, оғру.
Тәрсә — христиан.
Тәсхир — истила.
Тәчдид — јенидән, јенидән башламаг.
Тәшнә — сусуз.
Тәр — тәзә.
Тәмәннәшмәк — әл вериб көрүшмәк.
Тнг — гылынч.
Товфир — чоһалтмаг, ар-тырмаг.
Тураб — торпаг рәнкли.
Түшә — азугә.

Ү

Үзма — бөјүк гадын.
Үфтадә — дүшкүн.
Үшмәк — хәз бүрүнчәк.

Ф

Фәраг — ајрылыг.
Фәрда — сабаһ.
Фәрамуш — унутмаг.
Фәрбег — көк.
Фәрхәндәһал — шад.
Фәриштә — мәләк.
Фәсли-шита — гыш фәсли.
Фәһмидә — анлаглы.
Фәл — иш.
Фириб — алдатмаг.
Фүзун — артыг, узун.

Х

Хаб — јуху.
Хак — торпаг.
Хан — истәр.
Ханан — истәјән.
Хамә — гәләм.
Хар — тикан.
Хас — сечилмиш.
Хатәм — узук.
Хәзра — јашыл.
Хәндә — күлүш.
Хәндән — күлән.
Хәрмөһрә — ешшәк мунчуғу.
Хәсарәт — зәрәр, зијан.
Хәдәнк — ох.
Хошхан — көзәл сәсли.
Хуб — јахшы, көзәл.
Хубан — көзәлләр.
Хун — ган.
Хунхар — ганичән.
Хншм — ачыг, гәзәб.
Хишмә — ачыгланмаг, гәзәбләнмәк.
Хүлд — чәннәт.
Хүлг — хасијјәт.
Хоткар — Түркијә султаны.
Хошәлһан — хош сәсли.

Һ

Һәбиб — истәкли; дост.
Һәчәр — даш.

Һәчәрүләсвәд — гара даш.
Һәрами — јолкәсэн.
Һәмдәм — јолдаш.
Һәмәјил — боғазалты.
Һиндхал — гара хал.
Һичаб — пәрдә.
Һүбәб — көпүк.
Һүччәч — һачылар.

Ч

Чак — парчаланмыш.
Чакәр — гул.
Чалак — дирибаш.
Чан — гују.
Чашт — күнорта вахты јејилән јемәк.
Чәнк — әл, пәнчә; чалғы аләти.
Чиз — шеј, зад.
Чәрхи-чәнбәр — доланан чарх.
Чәрхи-хәзра — јашыл көјләр.

Ҷ

Ҷам — гәдәһ.
Ҷаме — бөјүк мәсчид.
Ҷанан — мәшүгә, севкили.
Ҷанмүрғү — чан гушү руһ.
Ҷанфәза — чан бағышла-јан, чан верән.
Ҷананара — дунјаны бәзәјән (күнәш мәнасында ишләнмишдир).
Ҷаһил — анламаз.
Ҷөвр — зүлм.
Ҷөвшән — дәмир һалгалардан һөрүлмүш дава палтары.
Ҷәбин — алын.
Ҷәнк — дава, вурушма, һәрб.

Ҷәнки — вурушган.
Ҷифә — чәмдәк.
Ҷила — парлаглыг.
Ҷилвә — наз, ишвә.
Ҷинан — чәннәт.
Ҷыга — көкил.
Ҷыгга — тач.
Ҷуш — гајнамаг.
Ҷуд — әлиачыгыг, сәһавәт.
Ҷуда — ајры.
Ҷүнун — дәлилик.
Ҷүрә — удум, ичим.
Ҷүрм — күнаһ.
Ҷүрми-кәбир — бөјүк күнаһ.
Ҷүстүчу — ахтарыш.

Ш

Шам — ахшам.
Шанә — дараг.
Шанәвәш — дараг кими.
Шатыр — атын јашында ин-јадә кедән адам.
Шәб — кечә.
Шәккәрфәшан — шәкәрсачан; ширин данышыг-лы.
Шәм'и-сузан — јанан шам.
Шәмс — күнәш.
Шәмсү гәмәр — ај вә күнәш.
Шәрм — һәја.
Шәјда — вурғун.
Шәһд — бал.
Шәһди-мүсәффа — саф бал.
Ширн-жәјан — гызымыш шир.
Шита — гыш.

Е

Ејд — бајрам.
Ејн — көз.

КИТАБЫН ИЧИНДӘКИЛӘР

Мүгәддәмә әвэзинә 3

Гошмалар

О шух гәмзәләрин, хәнчәр кирпийи	7
Хублар арыгындан жарымаг олмаз	8
Бир сәнәмин сәнәсинә мүштагам	9
Чан вериб жүз миннәт илә алмышам	10
Бәнәфшә тәк әнбәр зүлфүн буј вериб	11
Кәл, еј гәләбәји Мәһәммәдхан бәј	12
Хејли вахтдыр ајрылмышыг јар илән	13
Олмајајды белә сәфәрә чыхмаг	14
Бир чаван тазәдән кәлиб әрсәјә	15
Дурубан ешгилә күзар ејләдим	16
Сијаһтел көрмәдим Күр гырагында	17
Бу күн бир әчајиб көзәл севмишәм	18
Бир хәлвәт јер ола, әјјар олмаја	20
Агла көзүм, ајрылырсан чанандан	21
Еј сүсән сүнбүлүм, ал зәнәхданлым	22
Сәрв бојлум, бир чых, көрүм бојуну	23
Сәнсән, еј назәнин, көзәлләр шаһы	24
Долду димагыма зүлфүн әнбәри	25
Сығаланыб-сығаланыб сијаһ зүлф	26
Сачын зәнчириңә көнүл бағладым	27
Бир үзү күл, рәнки лалә, зүлфү тәр	28
Бир көзәл ки, ширин ола бинадан	29
Сәрасәр бир јерә јығылса хублар	30
Дәһанын сәдәфдир, дишләрин иичи	31
Чохдан бәри јарын фәрагиндәјәм	32
Бәдәнини күл јарадан илаһи	33
Бәди-сәба, бир хәбәр вер көнлүмә	34
Сијаһ телли бир сәнәмини учундан	36
Бојун сураһыдыр, бәдәнини бүләвр	37
Чәмалын көзүмдән ниһан олаы	38
Еј һури лигалым, мәләк сималым	39
Бәди-сәба, бир хәбәр вер көнлүмә	40
Бу пәчә зүлмдүр мәнә ејләрсән	41
Нәлән күсүб тәби назик олан јар	42

Ачыгбашда әкәр олса бир дилбәр	43
Булут зүлфү, ај габагы көзәли	45
Кетдим ала көзлү јарла данышам	46
Бивәфасан, сәндән үз дөндәрмишәм	47
Мән јәнә хубларын падишаһындан	48
Һарда көрсәм бир шух, каман гашлыны	49
Бир әндамы нәсрин, додагы гөнчә	50
Бәһанә тутубан биздән кен кәзмә	51
Јенә мәнә јанар-јанар оллара	52
Еј чаван гыз, мәнән белә кәзмә кен	53
Еј үзү күл, гәдди туба Сафијә	54
Иһдән белә өлсәм, арзу чәкмәнәм	55
Чох замандыр јарын нәсрәтиндәјәм	56
Севдијим алајды үзүндән нигаб	57
Әлдә ајна көзә сүрмә чәкәндә	58
Сәнни тәки сијаһ телли, күл үзлү	59
Бахыб чамалына гүрүр ејләмә	60
Саллана-саллана дөвләтханадан	61
Еј мәләк хојлу, еј туба бојлу јар	62
Бәдәнин сәрасәр күл хәрмәнидир	64
Онун үчүн ујмаз гејријә көнләм	65
Сәфалар кәтириб, тәшриф бујурдун	66
Мәнним јарым сығыланыб кәләндә	67
Зүлфүн башы тахталаныб габагла	68
Еј зүлмү чох, гәлби гара бингарар	69
Күлкүн сәрәндәзин тазә күл кими	70
Намә, кедәр олсан јарын кујинә	71
Бир фитнә феллинин, үзү халлынын	72
Еј кирпийи хәнчәр, гашы зүлфүгар	73
Өјүнмәсин кимсә, көзәләм, дејиб	74
Гәдәм басдын, сән сәфалар кәтирдин	75
Дүјүн олду, бүтүн хублар јығылды	76
Сијаһ зүлфүн гәддин илән бәрабәр	77
Хумар көзләрини севәндән бәри	78
Бир сән кими көзәл јохдур дунјада	79
Нә көзәл сүрмәдән чила кәтирди	80
Кәрләниндә, гәмәтиндә ајыб јох	81
Еј Мәккәни, Мәдинәни јарадан	82
Дәрдин мәнә һејвалара дөндәрди	83
Јенә бајрам олду хублар евиндә	84
Мәнни гәрг ејләдин гәм дәрјасына	85
Башына дөндүјүм, тој адамлары	86
Оғрун баха-баха, еј чәшми нәркис	87
Бир бәјаз кәрдәнли, мәрмәр синәли	88
Ај көңары габагында гыј кими	89
Бир мина кәрдәнли, күл үзлү јарын	90
Еј шаһы хубларын, шуху дилбәрин	91
Интизар чәкмәкдән, јол көзләмәкдән	92
Бир заман һавада ганад сахлајын	93
Бир бөлүк јашылбаш соналар кими	94
Мүшки чаргат көнарында хумар көз	95
Көз гаяды јолларда, чан интизарда	96

Еј чананым, сән бээниб келенде	97
Күнөш үзү, кош гылыгы чанансан	98
Јај гаш бучагында, ал Јанаг үстө	99
Еј марал бахышлы, сона сыгаллы	100
О тубу бахышын ыхды алөми	101
Мөн сөнө олмушам дидар ашиги	102
Әкэр Јарсан, кэл сармашаг гол-бојун	103
Еј Ка'бәм, Кербә'ам, Мәккәм, Мәдинәм	104
Хублардакы зөвү сәфа де ирләр	105
Севднјим, ләбләэин јагута бәнзәр	106
Јасәмән телләрин, нәркиз көзләрин	107
Ал кејиниб чыхсан күлшән се ринә	108
Бајрам олду, һеч билмирәм нејләјим	109
Күр гыр ғынын әчәб сејрәнкаһы вар	110
Сәһәр-сәһәр һәсрәт илән кәзирдим	112
Еј чаным чөллады, өмрүм јағысы	113
Һәр јетән көзәлә көзәл демәләм	114
Бөнәфишә гоҳулу Јардан ајрылан	115
Гајнар көзләриндән, шуҳ бахышындан	116
Һәгдир, көзәл чоҳдур чанан ичинә	117
Гасид, теэчә Јардан кәтир бир хәбәр	118
Бир белә чаванын әгли кәм олса	119
Еј симасы тәрлан, синәси топғун	120
Бир ала көзлүнүн, сәрви-рәванын	121
Бир айна габагы, тәр синәли Јар	122
Нејләмишәм мәнән үз дөндәрибсән	123
Ала көзлү, сәрв бојлу дилбәрим	124
Ики дәнә әчәб хосрови-шаһи	125
Нә көзәлдир бу чаванын чамалы	126
Еј Јанағы дләә кими ал көзәл	127
Јенә сәни көрдүм, барым охланды	128
Еј чамалы күнәш, зүлфләри дилкеш	129
Шаһмар кими көрдүм сачын учуну	130
Хублагын Јасәмән гоҳлу зүлфү	131
Ај ағалар, сизә бир әрз ејләјим	132
Тамам көзәләгдән сәни баш билдим	133
Бир-биринә һәмдәм ики новчаван	134
Әјибдир гәддими, дәлиб бағрымы	135

Тәчнисләр

Көзләрин чөлладыр, бахышын јағы	136
Көзәл бојлу, көзәл хојлу, көзәл Јар	137
Сәһәр-сәһәр әсан ги'лә јелләри	138
Көздә чадукәрлик, халда фитнәлик	139
Еј дәнаны шәкәр, ләбләри гәндаб	141
Еј күнәш чамаллым, сән нә көзәлсән	142

Гәзәлләр

Һәр кимин чананы ким, бир әһли-урфан олмаја	143
Ријајү кибрү кизбү бұхл олур најаб икитләрдә	144
Виладидән кәлән қағыз мәни фәрхәндәһал етди	145
Сачына ујмуш хәјалым чүнки әнбәрбу кими	146
Салмаг нәзәриндән мәни чананә дүшәрми?	147
Ким ки, севдаји-сәри-зүлфи-пәришанә дүшәр	148
Гарабаг ичрә бир шаир калимуллаһ Мусадыр	149
Еј күли-хәндан, фәрагындан сәнин ган ағларам	150
Мәһрибанлыг көрмәјиб бир мәһлигадан күсмү шәм	151
Һәбибим, бу нәзакәтдә күли-рә'надан артыгсан	152
Еј Видали, көрдиши-дәврани-кәчрәфтарә бах!	153
Һәр келән кәлмиш, мәним ол гәмкүсарым кәлмәмиш	154
Ајдын олсун көзләрим ким, кәлди Јарын қағызы	155
Шәһабәддин бәјин игбалү бәхти мүстәдам олсун	156
Јазыб бир намә көз јашилә ол дилдарә көндәрлим	157
Чыхыб башмаг сејринә, едиб сејри-чәмән кәлдим	158
Сими-зәғәнин зүлфи-пәришан арасында	159
Әзәлдән биз дә бир шәкәр ләби севдик севәиләр тәк	160

Мүхәммәсләр

Нә хошдур баш гојмаг бир күләндамын гучағында	161
Кәдә, мән гурбан олум гашлары каман бачына	162
Билмәнәм мәнән нечүн ол севкили чанан кү'үб	163
Бәрг уруб күн тәк чыхар бир һури пејкәр һәр сабаһ	164
Нејләрәм, белә мунун мән ... игбал ичинә	165
Еј күл, сәнә жоҳдур бу нәзакәтдә гәринә	166
Севдаји-сачын, кечсә јүз ил, сәрән үзүмәз	167
Дилбәр, нә дејим, сән кими чанан әлә дүшмәз	168
Аһ... бир сәрхош никарын дағы өлдүрдү мәни	169
Аһ ким, бир Јарын истиғнасы өлдүрдү мәни	170
Алды чаным наз илә ол көзләри шәһла пәри	171
Еј сәба, Јарә де ким, аварә көрдүм Вагифи	172
Ким ки, зөвг истәр бүти-шириндән севмәк кәрәк	173
Чүн бизим шалварымыз ә'лаву һәм әфзәл кәрәк	174
Гыш күнү чүнки дөнәр шол чәннәтүл-мә'вајә күрк	175
Дәһридә ојду мәнә дилдарү дилбәр бир түфәк	176
Еј мәни ејләјән аләмдә пәришан саггал	177
Туба бојлум, гәмәтинди сәрвү әр'әрдән көзәл	178
Еј пәрисима, сәнин дидарынын мүштағијәм	179
Бир көзәл гәмәтли Јари-ләләрәнки севмишәм	180
Мәң чанан мүлкүндә, мүтләг доғру һаләт көрмәдим	181
Сәнин, еј шуҳ мәлаикзада, гурбанын олум	184
Еј маһи-шәрәф, мәррү вәфаләр кәтирибсән	185
Әла еј тәхтикаһи-мә'дәләт султаны, хош кәлдин!	186
Мәрһәба, сән бизә, еј түрфә чаван, хош кәлдин	187
Ол маһи-мүнәввәр ки, сәһәрлән кедәчәкдир	188
Дәрдин өлдүрдү мәни, еј нөвчәваным, кәлә көр	189
Еј гашы каман, кирпији пејкан, гарачаргат	191

Валинин чешми чырагы, вәһ нә түрфә чан имиш	192
Вәһ, бу бағын нә әчәб сәрви-диларалары вар	193
Наз илә та ол бүти-зиба кәлисадан чыхар	196
Верди аға мәнә бир чуха ки, мин донә дәјәр	197
Үзүндән ол күнәш рүхсар та мәчәр чәкиб дурмуш	199
Бу һая илә, һәбибим, һәсрәтиндән чан кечсинми, ...	200

Мүстәзадлар

Јарым нә көз-л кејиниб, әлван бәзәнибдир	201
Ја рәбби, бу шәһрә, о үзү маһ кәләјди	202
Еј зүлфү сијәһ, синәси әбјәз, көзү әлә	203
Сән гөнчә кими һәр бир едән дәмдә јашынмағ	205
Бир нимтәнә ким, та ола зәрбәфтү никүтәр	207

Мүәшшәрләр

Еј бүти-гутизәбан, кәл ки, мәгалын истәрәм	210
Еј рәнки-рүхн-алына һејран күлү ләлә	213
Накаһан бир дәрлә дүшдүн олмады дәрман, Чавад	215
Видади илә мүшаирә	218
<i>Изаһлар</i>	234
<i>Тарихи, әфсанәви вә чоғрафи адлар</i>	243
<i>Лүғәт</i>	247

Редактору *Б. Чоғларов*
 Ғәссамы *Н. Зейналов*
 Бәди редактору *М. Гулијев*
 Техники редактору *С. Миркишијев*
 Корректорлары
М. Мурадоса, Б. Мәшәдијев

Јырымлаға верилмиш 11/VII-1960-чы ил. Чана имла-
 ланынш 14/IX-1960-чы ил. Катғыз форматы 84×108_{1/2}.
 Физики чап варағи 8^{1/2}. Шарти ч. в. 13,4. Учот нәшр.
 варағи 8,25. Сифаринш № 438. Тиражы 60000. Гижәти
 4 маһ. 20 гаһ.

1.1. 1961 илдән гижәти 42 гаһ.

Азәрбајҗан Девләт Нәшријаты, Бақы,
 Гүсү һачыјев күчәси, № 6.

Азәрбајҗан ССР Мәдәнијәт Назирлијинш
 26 комиссар алына мотбәәси, Бақы,
 Әли Бајрамов күчәси, № 3.

М. П. Вагиф

СОЧИНЕНИЯ

(на азербайджанском языке)

Баку • Азернешр • 1960

Азф-75725

Гиймэти 4 ман. 20 гэл.

1.1. 1961-чи илдэн 42 гэл.